

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

Scan
6418
5

WIDENER

HN TEK W 6

4.115.15

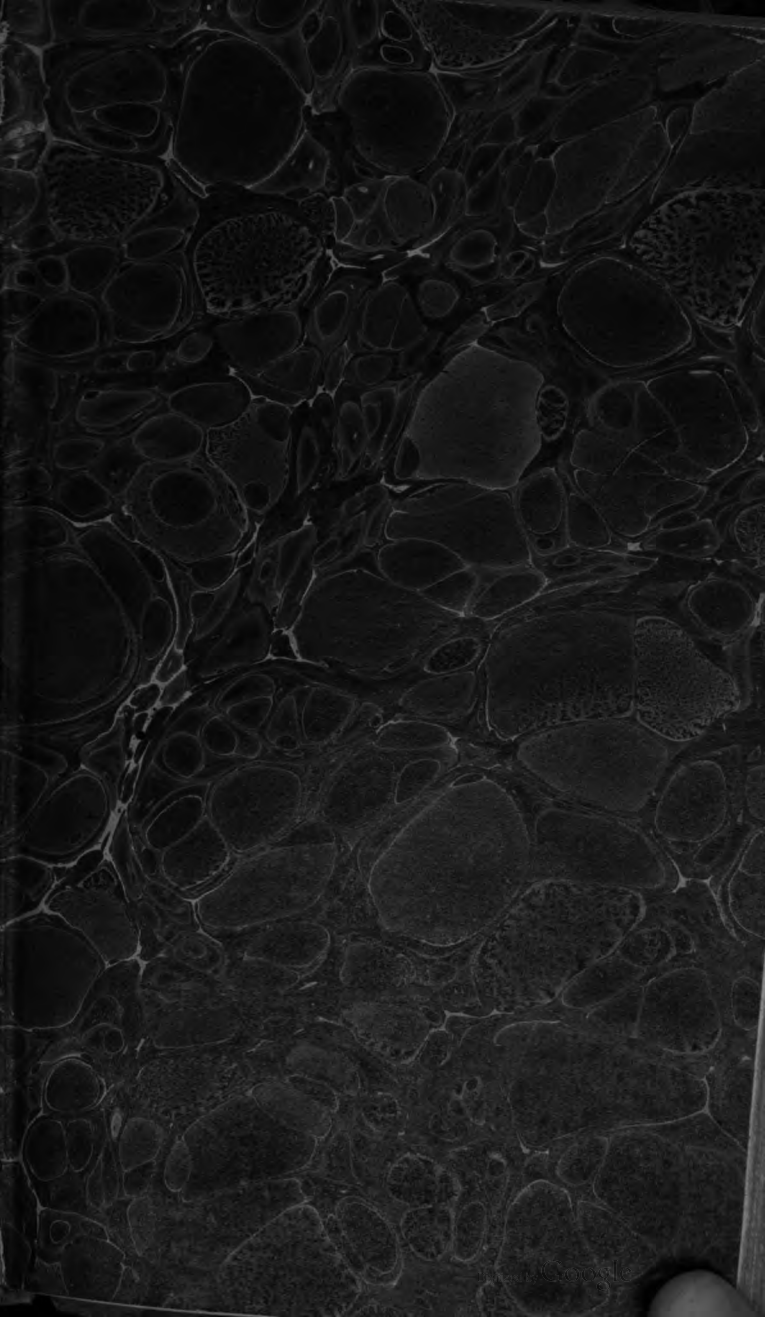
can
6418.5

N. Hurd Sc

BOSTON

Linnæ.

Recd. Dec. 30. 1835.

Guldaasen.

Et Lystspil i fem Optrag

af

Chuf Christian Olufsen

Professor.

Anden Udgave.

udgiven af **M. Chr. Øst**, Overkrigscommissair.

Kjøbenhavn.

Trykt i Sabritins de Tegnagels Officin.

1827.

+ 31 9 # 6 5 - 2 1 0

Scan 6418.5

RECEIVED

F o r e r i n d r i n g.

Til den første Udgave, 1793.

En Konge udsatte engang en anseelig Belønning for den, der kunde fæste ham en Tand af den hellige Wgibius. Helt Landet glædede sig over denne Fromhed paa Thronen, og kom i almindelig Bevægelse. Man gennemsøgte Kirkes gaarde og Beenhuse, brækkede Lænderne ud af Munden paa Tyve i Galgen, Raanedes ikke engang sine egne, og inden kort Tid besad hans Majestæts hellige Martirtæcabinet en topmaalt Skjeppe fuld af den ærværdige Helgens Tænder, hvoraf enhver var forsynet med troværdige, tilbeels edelige Bibnessbryd om dens Wgthed.

Man har gjort nærværende Stykke den Wre at ville kjende bets Fader, og man har søgt saa alvorligen, at man, i Stedet for een, opdagede strax hele Dussin Fædre, blandt hvilke den virkelige ligesaaalidet befandt sig, som den hellige Wgibius Tand befandt sig i hin Skjeppe.

Endstjønt Gay har forøget den faderlige Moral med den vigtige Sætning:

**The Child, whom many fathers share
Hath seldom known a fathers care**

troede bog Forfatteren, ved en saa stor Overflodighed af Gæbre (hvoriblandt endog een [Rjendt Forfatteren in parenthesi parentheseses tør sværge for sin Muses Trofæb] skal have været saa ærlig, reent ud at tilstaae Gjerningen), at hans Foster aldrig kunde mangle Beskyttere og Forsørgere, og han overlod det derfor ganske til den offentlige Medlidenhed, 1 saa meget mere, som han aldrig ret har elsket denne Førstefødt, og hans just ikke meget omfattende Egentjærlighed nød, ved paa den lange Gaderiske at finde Navne, der smigrede ham overmaade meget, en lang større Triumph, end om han, ved der at have fundet sit eget Navn, var bleven overbevist om, at la Baguette divinatoire bestemt havde peget hen til hans ringe poetiske Xare.

Men hvorfor hjuler Forfatteren sig? Er han en Præst, der, i Stedet for at omvende sin Menighed, vender selv om til verdsligt Masserie og til Gensidter, som den Karpsindige Pontoppidan saa philosophisk erklærer for Gyn? Er han en Procurator, der frugter for at tjeneres af sine Ordensbrødre, fordi han efter ringe Gode har tugtet nogle Gensidanske Dyr, der landeplage Almuen fra Nordcap til Eiben, fra Galtholm til Helgoland? — Ingen af Delene. Han hører horeken til Omvædsstanden eller til Stevnesstanden; og det er ligesaa lidet hans Kalb at slaa sine Medmennesker her, som at gjøre dem salige hidsit. Den eneste Xærsag til hans dramatiske Incognito var det Mæste, at høre en ganske upartisk Dom om sit første Arbeide i dette Fag; og nu, da Publicums Overhørenhed med dette synes at opfordre ham til flere Skridt paa denne Bane, er hans Incognito ham dobbelt vigtigt, fordi han dog det Xgibe vil beskytte sig mod alle Domme, der grunde

fig paa andre rationens Aejendel, end de; hans Arbeide selv kunne give Anledning til; han ønsker altsaa en Abfraction, som Erfarenhed har lært ham at falde mange, endnu meget velkendte, temmelig tung, og som han har villet gjøre dem let.

Forsfatteren saae den første Forestilling af Stykket, og Afvolgerne i denne Udgave fra Theatrets Exemplar ere Følger af de Bink, den gav ham. Et Par af Personerne ere ombøtte, fordi de mishage. Scenen i sidste Scene er ubeladt, fordi mange, hvoriblandt Forsfatteren selv, fandt den upassende; og andre, hvoriblandt ogsaa Forsfatteren, fandt den stet. Skjendt disse og nogle flere Forandringer kun angaae Smaa Ting, kunne de maafee dog fortjene at mærkes, om Stykket oftere bliver forestillet.

Det er Forsfatteren særdeles behageligt, herved at kunne forene sin Erkjendtligheds Yttrelse med den offentlige Stemme for de værdige Kunstnere og Kunstnerinder ved vor Sceneplads, som ved deres Talenter have villet give hans Arbeide en Understøttelse, det trængte til; og dobbelt føler han sig Tomsfrue Winther og Fr. Rossing forbunden, der ved deres aldeles fuldkomne Udførelse af de to vigtigste Roller sikkerligen have vundet dem selv en større Krands, end den, Publikums Overbærenhed Hjenkede ham, og som hans taknemmelige Hjerte med Glæde opoffer, for at indflettes i deres.

Til Slutning bør Forsfatteren tilføje, at det Bifald, dette Stykke har nydt, er ham desmere smigrende, som den Tomske Muse upaatvivleligen er den, der mindst tør vente at blive hørt i vore Dage, da alle Muser slagre huusvilbe omkring, og finde ligesaa libet Eye under Frihedens Poppeler, som i Skyggen af de gothiske Bo: upa's. Overalt er Mennekehedens nærværende Humør Mnemosynes Lelje,

Fjertende Døtre for alvorligt: Hvillige befrigte de Pallas's
Rustvogn; de ile for at gjenfamlles med deres kjære Brødre;
og formentlig vil de mellem Sevoffeldets evige Arme
atter knytte de sanderevne Rosentjeder; der for sammens
flynge dem ved Castales Bredder, og i den nordiske Fri-
heds fædse grønnere Hegn nyde den Rolighed, som Alpernes
Dale, Seimens og Rhinens Egne nu omstunder nægte dem.

G u l d a a s e n.

Et Lytspil i fem Optog.

Personerne:

Visberg, en Proprietær.

Vilhelmine, hans Datter.

Isr. Weltoft, Huusjomsene.

Weltoft, Forvalter.

Landevig.

Dandbye.

Saldemaal, Commeprocurator.

Tapper, en Bøtt.

Mette, Stuepige.

Grethe, Kofferpige.

Lars, Tjener.

Jochum, Ruds.

Hans Hjulmand.

Rasmus Skytte.

Peer, Povl, Jørgen. Tre Soldater.

En anonym Dito.

Christen Smed.

Handlingen foregaaer i første, andet og femte Optog paa
Visbergs Herregaard; i tredje og fjerde i et Bertshuus,

Første Optrag.

Første Optrin.

Mette, Grethe, Lars og Jochum sidde omkring et Bord og drikke Kaffe.

Mette. Der, lille Lars, tag en Tøebak til Kaffeen. Vil Du ikke have mere Sukker?

Lars. Nej Tak! den er sød nok. Men Du glemmer Dig selv.

Mette. Det har ingen Rod. Et meer Gløde, lille Lars. Tag en Tøebak; Du maa troe, det smager godt.

Lars. Du er en rar Pige, lille søde Mette.

(Kysser hende.)

Grethe. Nei see engang! Det gaaer jo saa Hjerligt til imellem dem, som det kunde være Herren og Jomfruen.

Jochum. Gaaer det da saa Hjerligt til imellem dem?

~~Grethe. Wie kun, til Du bliver lidt hundsvant,~~
saa vil Du faae det at see.

Lars. Det vil Du vist. Alting her i Huset
maa danses efter Jomfrue Ebeltofts Pibe, og Herren
selv fører Dansen op.

Mette. Sag Dig vel vare for at gjøre hvad
han befaler Dig, for Du har spurgt hende ad. Du
maa ikke engang give Hestene en Skjeppe Havre,
for Du har bedet hende om Tilladelse.

Jochum. Fanden tage den, der beder hende om
Havre. Jeg vil foere mine Heste, som mig synes.
Det er min Skam, naar Herflabet kommer an-
saettedes med nogle Skindmæere for deres Vogn.

Grethe. Ja enten det er Din Skam eller ikke,
saa maa Du alligevel finde Dig deri. Du maa
troe, det er en Fandens Kvinde. Alld stier og tærmer
hun. Ingen Ting er hende tilpas. Hørte Du ikke,
Mette, hvilken Mund hun brugte igaar, fordi jeg
hentedes to Spande Vand op, da hun havde kun for-
langt een?

Mette. Jo, jeg hørte det nok. Herren spurgte
mig ad, hvad Du havde gjort, og da jeg fortalte
ham det, sagde han, at Du var ogsaa en selvklag og
egenlindig Løs.

Grethe. Hvad bryder jeg mig om, hvad den
gamle Dødvæge siger. Jeg blæser haade af ham og
hans Mammeselle. Sid han vilde passe sig selv, og
høre efter, hvad Føls smakter om ham, og hans
Mammeselle.

Lars. Ja Børn! naar Jomfrue Mathemine selv maa lade sig cusionere af hende, saa har J intet at klage over. Jeg har selv min Del. I Forstningen gik det ret godt, men nu er min Ansæelse reent forbi; og Forvalteren har bilde Herren ind, at jeg er en lidelig Knægt, som er fuld fra Morgen til Aften; Har ud og Har ind.

Jochum. Er Du da saa stem til at drikke? Du er min Mand. Der er ingen Ting i Verden jeg gider hellere gjort end drikke.

Lars. Nei, Kammerat, Du tager fejl. Jeg drikker ikke, men Forvalteren siger det, for at sværte mig hos Herren.

Jochum. Da skulde han faae en Wylke. Ja! Nei, drikker man, saa maa man finde sig i, at Folk snakker derom; thi ingen kan undgaae Bagsatte. Men Pokker lade sig lyde paa.

Lars. Jeg har ikke heller i Sinde at taale det længe. Men jeg har hidtil ventet paa, at de skulde snart blive færdige med Herrens Widler, og saa kunde dog alting faae saadan en god Ende.

Mette. Herren er desværre rig nok til at holde deres Gnyderler ud.

Lars. Ja der skal meget til. De gnave jo omkring sig som et Par Iyder i en Glessestink. Wylken er, at de ere enige. Ingen kan forlange til at sige hant et eneste Ord, siden han hverken tør eller vil troe andet, end hvad Jomfruen og Forvalteren fortælle hant.

Jochum. Men kan J da ikke selv lægge Jer noget til Bedste, siden dog galt skal være?

Mette. Ja det skal Du lure din Dyd paa. Jomfruen og Hr. Forvalteren vil nok selv have Alkyligheden. Hun gaar altid og slæber paa et Bunde Røgler, der væger et halvt Alspund, og ingen betroes det allermindste. Det værste er, at skøndt de selv leve i Smus og Duns, maa vi dog neppe faae saa meget, at vi kan blive mætte. J Dag har jeg endelig faaet Leilighed til at bjerpe disse saa Bonner; men det er saamand og de første i et halvt Aar.

Grethe. Den skælsk Anders Hødemester kom godt an i forgaars. Sidse kom løbende med et Hoen, hun havde givet ham. Anders syntes, det var for godt til en Hund, og tog Benet fra ham. Men ret som han stod og gnavede derpaa, kom Jomfruen og brugte Mund, fordi han havde taget Benet fra hendes Hund; Anders blev hende ikke noget skyldig, men hun op til Herren, og strax kom Forvalteren, og sagde min gode Anders, at han skulde pakke sig paa Diebliffet.

Jochum. Det er jo en Fandens Mammefelle. Men er J ikke bange for, hun skal komme?

Mette. Hun kommer ikke hjem i to Timer endnu.

Jochum. Men sig mig engang, hvorledes er Herren kommen i Rast med den Røselinte?

Mette. Hun kom her strax efter salig Brøns Død, og hun vidste snart at slukke sig ind hos ham.

Hendes Broder blev Forvakter, og den forrige blev affat, thi endt det var en meget skikkelig Mand, som baade Herren og alle Hønderne holdt meget af.

Lars. Siden har hun og hendes Broder vendt op og ned paa alting, og faaet saadan Magt over Herren selv, at han ikke tør gjøre det allermindste uden deres Tilladelse. Desuden snyde og bedrage de ham paa alle mulige Maader.

Mette. Lys! jeg hører nogen komme.

Lars. Det er hende. Død og alle Ulykker!

Grethe. Nu kommer hun! Nu kommer hun!

Lars. Hille den Ufærd! Nu sidde vi hjemt i det.

Mette. Hvor skal vi hen? Hvad skal vi gjøre?

Grethe. Nu ere vi ulykkelige!

Mette. Hvad skal vi gjøre? — Hurtig, hurtig; gik alting i Kommerne.

(De tage Kopperne og alt det øvrige i Kommerne. Kaffekanden bliver glemt, som Lars tager. Mette tager en Koft, og begynder at seie. Grethe tørrer Bordet af. Lars og Jochum blive staaende; den sidste ved Døren.)

Andet Optrin.

Jomfrue Ubeltoft. De Forrige.

Jfr. Ubeltoft (kommer ind med Saloppe paa).
Hvad bestiller I her? Hvad er det for et Selskab her er, om jeg maa spørge? — Hvorfor svare I ikke? Er I døde? Maa jeg spørge, hvad I har for.
(Alt Mette) Er det tilladt at vide, hvad I gjør?

Mette. Jeg gjør reent her i Stuen.

Mr. Wibeltoft. Gjør I rent? Hvorfor er det ikke gjort for længe siden? I kunde jo have gjort hele Sjælland rent i den Tid. (Til Grethe) Og I, hvad gjør I?

Grethe. Jeg vasker Bordet.

Mr. Wibeltoft. Vasker I Bordet? Hvad har I med at vaske Bordet? Vask I Jeres Kjøkken, (Til Jochum) I vasker vel ogsaa noget, hvad vil I her?

Jochum (bliver bange og søger til Døren).

Mr. Wibeltoft (stiller sig mellem ham og Døren). Gaa! Hvad befaller I her?

Jochum (bange og stammende). Jeg — jeg vilde ydmygt, ydmygt bede mig, udbede mig lidt Ha — Havre.

Mr. Wibeltoft. Vil I have Havre?

Jochum. Nei, jeg vil ikke.

Mr. Wibeltoft. Vil I ikke have Havre?

Jochum. Til Hestene.

Mr. Wibeltoft. Marsch ned i Jeres Stald, og æd Haffelse der med Jeres Heste. (Jochum gaaer.) (Til Lars) Og I, hvad har I her at bestille? I skal vel synge Viser for Mammesellerne.

Lars. Jeg kommer for at bringe Aviserne og Herrens Breve.

Mr. Wibeltoft. Aviser og Breve! måa jeg spørge, hvor de ere?

Lars (tager Aviserne og Brevene op af Kommen; men trækker i det samme Sæget af Kaffekanden, som falder paa Gulvet.)

Ifr. **Ubeltoft.** *Uha! det er jo nogle løierlige
Abiser. Vi sidt; jeg vil tage Brevene niere for-
sigtigt op. (Hun trækker Kaffetanden op af Hans Lomme.)
Jø, see engang! jeg troer saamænd, Selstabet har
gjort sig tilgode med Kaffe. Jeg er ret bange, jeg
kom til Ueilighed. Men jeg skal lære Jer noget andet.
J skal paa Døren allesammen, og det strax: Her
sidder de Mammeseller ordentlig og kræser op for
deres Cavallerer. Det er ikke første Gang; men
troe mig, det skal blive den sidste. Sy skal Jer, I
Grødmunde!*

Mette. Vi har saamænd ikke sjaalet Kaffe-
bønnerne, vi har kjøbt dem for vore egne Penge.

Ifr. Ubeltoft. Har I saamænd ikke sjaalet
Kaffebønnerne? har I kjøbt dem for Jeres egne
Penge?

Lars. Grethe hentede dem i Morges.

Ifr. Ubeltoft. Hentede Grethe dem i Morges?

Grethe. Jeg hentede dem i Morges; og siden
vi har selv betalt dem, ma vi vel og selv have Løs
at drikke dem.

Ifr. Ubeltoft. Raisonner I, Løs!

Grethe. Løs! hvis Løs! Herre Gud, hvem der
bare var saa god som visse Folk.

Ifr. Ubeltoft. Fort, ud med Jer! og det
strax, (Til de andre) Gaas Jer Vej, gaar, siger jeg.
(Lars, og Mette gaar.)

Tredie Optrin.

Wilhelmine. Jomfrue Ebeltost.

Wilhelmine. Betsammen hjem, kjære Jomfrue. Kæmmeren er her med det gule Læst. Men vil De ikke tilføje, at jeg maa tage lysblaae eller Lilla-Blaad; jeg troer, de vil see bedre ud paa det gule, end de mørkerøde.

Hr. Ebeltost (tost og tvat). Det troer jeg ikke, ellers havde jeg ikke eensgang sagt, hun skulde tage røde.

Wilhelmine. Men mørkerødt paa gult vil dog neppe see got ud.

Hr. Ebeltost. Jeg siger endnu eensgang, at jeg troer, det vil see got ud.

Wilhelmine. Ja, siden De saa endelig vil.

(Hr. Ebeltost gaar)

Fjerde Optrin.

Wilhelmine. Landsvig.

Landsvig. Allerbedste Pige! Hvor glad er jeg ikke ved at see Dig igjen. I Dag er det, jeg skal tale med Din Fader. Jeg kan ikke længere bære den Uvisshed, hvori jeg svæver.

Wilhelmine. Kjæreste Frederik, det er mig umueligt at udholde Jomfruens Uartighed længere. Hvor dette Huus er forandret siden min Moders Død. Læst til min Fader. Han er en god Mand.

Landsvig. Vilde kun denne Jomfrue Ebeltost ikke fordærve hans gode Hjerter. Jeg tilstaaer Dig,

bedste Mine! jeg haaber kun lidet. Jomfruen hader mig! og Du veed, at hans Mening dreier sig omkring hendes, som en Soelsikke efter Solen.

Wilhelmine. Saavidt jeg har kunnet mærke, holder min Fader meget af Dig, og jeg troer ikke, at Jomfruen endnu har sværtet Dig hos ham. Der kommer han.

Femte Optrin.

Visberg. Wilhelmine. Landsvig.

Visberg. God Dag, god Dag, min kjære Hr. Landsvig! hvorfor har vi ikke seet Dem saalænge? De veed jo, vi see Dem gjerne.

Landsvig. Jeg er Dem uendelig takfuld for Deres Godhed; jeg har været borte et Par Dage, for at møde min Ven Vandbye, som reiser her forbi. Han vil snart have den Ære at besøge Dem, som en gammel Ven af hans Fader; og han kommer uden Tvivl strax.

Visberg. Men hvorfor tog han ikke lige her til? Han vidste jo, at den gamle Vandbyes Son var mig altid velkommen. Jeg kan overalt ikke begribe, hvorfor alle Menneſker lægge sig ind i Værts huset, om de endog komme for at besøge mig. De har gjort Dem skyldig i samme Feil, Hr. Landsvig!

Landsvig. Jeg vilde nødig, at den Fornoielse, jeg finder i Deres Huis, Hr. Visberg! skulde bringe mindste Uleilighed med for noget Menneſke her. Des

uden er jeg, som De veed, den meest sværmende Friheds-Elsker.

Visberg. Men Deres Friheds-System sætter forud at befale over andre. De vil hellere tjenes for Penge end for Venkab. De er stolt.

Landsvig. Hver Tjeneste, jeg forlanger af den, der skal leve af at gjøre mig og andre Tjenester, er en Tjeneste for ham selv. Dette er ikke altid Tilfældet med Gjestfrihedens Pligter. Hvad Stoltheden angaaer, tør jeg ikke gandske modsig Dem. Jeg begynder at frygte, De vil finde, jeg har været alt for stolt i Deres Hånd.

Visberg. Hvorledes det, kjære Landsvig? De tænker saa ædelt, at jeg vist selv vil bifalde hver Stoltthed, De viser.

Landsvig. (Tager Vilhelmine ved Haanden.) At tilbede denne elskværdige Pige med Haab, at beskæde hende — O Hr. Visberg! det er Stoltthed, utilgivelig Stoltthed, og det er min.

Visberg. Hvorledes! De elsker min Datter!

Landsvig. O! jeg elsker hende. Al jordisk og himmelsk Lyksalighed er mig ikke kjærligere end hun. Hun er det eneste Baand, der binder min Sjæl til hele Skabningen. Kun ved hendes Haand kan jeg vandre glad igjennem Livet. Giv os Deres Samtykke, Deres Belsignelse, og vores Lykke skal udbrede Glæde over enhver Time af Deres Liv.

Vilhelmine (tager sin Faders Haand).

Visberg. Himlen velsigne Eder, mine kjære Børn. (Han lægger deres Hænder sammen og omfavner dem.) Frederik, Frederik! jeg giver Dig meget. Du faaer en god Pige. Det er min salige Lovise selv. Skjøn ret paa hende. Du er just saadan en Mand, hendes Moder altid ønskede hende. Gjør hende lykkelig, Frederik! det er min eneste Bøn til Dig, det er en Begjærning, jeg anraaber Dig om. Giv mig Din Haand derpaa, og tag hende saa!

Landsvig. Dyrebareste Fader! her er min Haand — et redeligt Hjertes helligste Bekræftelse. Gjør jeg hende ikke lykkelig, saa komme Deres Gæderhjertes Sukke og hendes forklarede Moders Anklagelser over mig.

Vilhelmine. Bedste, kjerligste Fader! jeg kan ikke takke Dem. Sid hver Glæde, hver Velsignelse, der bliver mit Livs Lod, maa dobbelt glæde og velsigne Dem.

Visberg. Gud velsigne Jer, mine kjære, kjære Børn. I vil blive lykkelige; thi I fortjene det. Sid min Lovise var nu her. Hendes Liv havde fortjent denne Dag. Nu mine kjære Børn, gaae nu en Tour ned i Haven. Sid hver tilkomnende Time maa være Eder saa kjer som denne. Jeg vil nu tale med Jomfrue Ebeltoft, og høre hvad hun siger om dette.

Landsvig. Kjereste Fader! lad ikke vores lykkelige salighed komme fra andre end Dem.

Vilhelmine. Al! hun vil raade Dem til at forandre deres Tanke. Hun hader os begge.

Disberg. Nige! Hvorledes kan Du bestynde hende for det? Hun har den varmeste Jær for mit Huses Bedste og for min Familie. Hun er klog og fornuftig. Vær kun rolig. Min Beslutning staaer fast. (Han vil gaar, men kommer tilbage.) Det er sandt, Mine! jeg glemte af Glæde, at jeg har en Brudegave til Dig.

Vilhelmine. En Brudegave, min Fader!

Disberg. Ja, og det fra Din ypperlige Moder. Kort før hun døde, faldte hun mig for sin Seng, og fortalte mig med det elskværdige Sværmerie, som Du ikke saa nœie har kjendt, men som var et Træk i hendes Character, at hun stedse havde ønsket engang at see Dig lykkelig gift. Dette Ønske, sagde hun, er omsonst. Mine Ønsker ere alt for ofte skuffede her i Verden til, at jeg skulde beklage mig derover. Men jeg vil, at Mine skal have et Minde af mig. Nu leverede hun mig den kostbare Gulddaafe, hendes Fader den gamle Oberst havde faaet i Krigen af en tydsk Fjende. Giv hende den fra mig paa hendes Bryllupsdag, og sig hende, at mit sidste Suk var Betsignelse over hende og hendes tilkommende Mand.

Vilhelmine. Himlens Glæder belønne Dig, evig dyrebare Moder!

Landsvig. Mine, Mine! hvilken Engel bevogter os. Det henrykker mig, at jeg tør soe det.

Disberg. Den Guldbaase har jeg givet til Dig, Mine, og i Dag skal Du faae den. Gaae nu ned i Haven, mine kjære Børn, jeg skal tale med Jomfruen.
(De omfavne ham, og gaar.)

Sjette Optrin.

Disberg alene.

Det glæder mig ret, at jeg har gjort denne gode Gjerning. Sid nu Jomfrue Ebeltoft ikke bliver vred derover. Hvorledes skal jeg nu bedst sige hende det. Hun vil støde sig over, at jeg ikke har spurgt hende til Raads; men mit gode Hjerter overraskede mig. Frederik er en retskaffen Mand. Hun vil vist ikke have noget imod Partiet.

Syvende Optrin.

Jomfrue Ebeltoft, Disberg.

Disberg. Velkommen hjem, kjære Veninde! Jeg havde ikke ventet Dem saa snart.

Jfr. Ebeltoft. Jeg skyndte mig saa meget, jeg kunde, for desto snarere at kunne være her, og see Dem tilgode, min kjære Ven. Desuden veed jeg, det gaar ordentligst til, naar jeg er hjemme.

Disberg. Men, lille Veninde! De maa virkelig ikke bestille saa meget selv her i Huset. De har jo ikke et Dieblisk Noe.

Jfr. Ebeltoft. Det maa ikke hjælpe; jeg kan ikke betroe Folkene der; allermindste, og jeg vil være paa min kjære Vens Bedste, saa meget jeg kan.

Hver Time paa Dagen sætter der noget for, nu dit, nu dat, og hvorledes det gaaer til, naar Pigerne raade, har jeg i Dag haft Prøve paa. Just som jeg kommer hjem, sidde Løfeng med Lars og den nye Rudst inde i Stuen i fuld Slaberas med Kaffe og Tobakker. Jeg foreholdt dem det med det Gode, som altid er min Raade, men giver saa ikke Grethe sig til at bruge Mund, som en Fiskertjelling, saa jeg var nødt til at jage hende bort. Og da jeg saa kommer op, og seer Kaffebonnerne efter, fællede der saa vist over fem Pund.

Disberg. Jeg beklager Dem sandelig meget, kjære Veninde, at De skal have saa megen Bryderie med de forbandede Tjenestefolk.

Jfr. Kbeltoft. O! det siger intet. Det er jo min Pligt, og er ikke enhver Pligt mod Dem sød for mig.

Disberg. Jeg veed det, min rare Engel, jeg takker Dig.

Jfr. Kbeltoft. Overalt hvor De kommer her i Huset, skal De finde alting i Orden. I Klædekammeret, i Kjøkkenet, Spisekammeret, Bryggeriet, Melstuen, Ølkjelder, Vinskjelder, i alle Værelserne staaer ikke det allerringeste paa det urette Sted. Men jeg maa ogsaa have mine Dine overalt. Jeg var saa vist endogsaa nede i Stalden forgangen Dag, for at see til der. Det er min Regel, hvad det skal til, skal til, men der maa intet ødes. Derfor lide Folkene mig ikke heller; men det bryder jeg mig intet

ant. Lad dem kun beskæfte mig; det er mig saa vist nok, at min bedste Ven er fornøiet.

Visberg. Det er jeg, min rare Engel, og det overmaade meget.

Jfr. Mbeltoft. Ja, saa-maa de saa vist snakke, hvad de vil; hvad jeg gjør, det gjør jeg af sand Hensigtenhed til min kjære Vens Bedste, det ved jeg, og saa maa Folk gjerne tilkægge det, hvad Marsk de vil.

Visberg. Hvilken Marsk skulde man vel tilskrive Din Omhyggelighed for mig, anden end Din Trofasthed og Ordentlighed?

Jfr. Mbeltoft. Na, De ved nok selv, hvad man sagde.

Visberg. Ja, det var i gamle Dage, men nu er vel det forbi.

Jfr. Mbeltoft. Nei saa vist er det ikke forbi. Den Snak har aldrig været i bedre Gang end nu.

Visberg. Det er underligt, at man ikke kan blive led af den Snakten.

Jfr. Mbeltoft. Jeg vilde snike, man blev led deraf. Jeg stakkel vilde vinde meest derved. Men lad os forlade denne Materie. Hvorledes er det med Deres Podagra?

Visberg. Jo saameget, det gaar saa an.

Jfr. Mbeltoft. Jeg har selv tillavet den nye Medicin. Jeg tørde ingen betrore dertil. Hvad maa jeg ellers give min kjære Ven til Aftensmad? Vandgrød med brød Corender i?

Visberg. Højest, min Engel. Men Du maa nok være betænkt paa noget mere, thi jeg venter Fremmede i Aften.

Jfr. - Wbeltoft. Hvem er det?

Visberg. Det er den gamle Vaadbyes Son, en god Ven af den unge Landsvig.

Jfr. Wbeltoft. Er han som hans Ven, saa er jeg ikke færdig, jeg kan ikke udstaae Landsvig for min Død. Men jeg tøaler ham, fordi jeg ser, at min Hære Ven lider ham.

Visberg. Du kan ikke udstaae Landsvig. Hvor for ikke, min Engel? Han er jo saadan en god Dreng.

Jfr. Wbeltoft. Det kan gjerne være, min bedste Ven. Men mig har han gjort alt det Onde, han har kunnet. Jeg har tilgivet ham det; Himlen tilgive ham de mange Taarer, han har forvoldt mig.

Visberg. Hvad har han da gjort min rare Engel?

Jfr. Wbeltoft. Det er ham, der gaar og spæder ud, at min Broder og jeg udplyndrer Dem, at De er en gammel Rathue, som lader Dem trække ved Næsen, og det er ham, der har bragt den gamle Smak — Jeg gider ikke tale derom. Jeg veed nok hvad det er han gaar her og snuser efter.

Visberg. Du er alt for bred paa Landsvig. Du gjør ham uret.

Jfr. Møbelsoft. Sid det var sandt; men jeg ved det bedre, end alle for dig. Jeg er uheldig; men han skulde dog ikke spørre mig. Dog jeg har tilgivet ham. Laarer ere et bestemt, foragtet Græntimmers sidste Tilflugt, og er nu min.

Visberg. Bestemt og uheldig! Qvæl Dig dog ikke med saa voldsomme Tanker. Og hvorledes kan Du være uheldig. Har jeg ikke lovet at udspre Dig rigelig, naar det tængang kommer saa nær?

Jfr. Møbelsoft. O Høje Hr. Visberg! Hvor liden Kjæder De til et Græntimmers Hjerter? Haab om Medgift skulde gjøre mig lykkelig, og ingen Døds paa Jorden, er istand dertil. O! eengang havde jeg et Haab; da gjorde et Haab mig lykkelig. Men af! denne søde Drøm er forsvunden! Saadan en Drøm drømmes kun eengang, og selv denne ene Gang er den saa kort!

Visberg. Enten drømmer Du endnu, min søde Engel, eller og jeg drømmer, thi jeg forstaaer Dig sandelig ikke.

Jfr. Møbelsoft. O! spot ikke min Rummer! Giv mig ikke et Hjerter, som var mere rent, end det aldrig havde slaget for en Utaalnemmelig, en Gruesom. Overlad mig til min Fortvivlelse, og lad mig drage herfra, for i Eensomhed at begræde min Ulykke.

Visberg. Men hvorfor vil Du forlade mig, min rare søde Engel. Hvorfor er Du bleven borte paa mig. Du ved, hvor meget jeg elsker Dig.

Hfr. Mbeltoft. De elste mig! **Hr. Bisberg,** det har De aldrig. Al min Jær for Deres Ejerneste har aldrig kunnet afstvinge Dem mindste Medidenhed med mit ulykkelige Hjerter.

Bisberg. Men, søde Veninde! hvormed har jeg fortjent alle disse Bebrejdelse. Du seer jo, hvor meget jeg holder af Dig. Kan Du da være saa vreed paa mig; vær nu god igjen.

Hfr. Mbeltoft. Al jeg har sat iæret at være vreed for. Gruensindemærte ere nu eensgang bestemte til en Bølge for Mandfolkenes Trostethed. Det gaar mig ikke værre end andre. Skal jeg leve foragtet og bestjæmmet, saa har jeg mit rebelige, godtroende Hjerter at takke derfor. Gid mit Kion vilde af mit Exempel lære at tage sig i Agt.

Bisberg. Men min søde, bedste Engel, sig mig, hvad jeg kan gjøre, for at berolige Dig.

Hfr. Mbeltoft. Hr. Bisberg! dette overlader jeg ganske til Deres Hjerter og Deres Være. De har endnu ikke udtryffeligt gjenkaldt et vist Løfte, De eensgang gav mig. Det var aldrig min Hensigt at benytte mig af Deres Godhed for mig, naar De ikke selv nødte mig dertil. Jeg har derfor aldrig mindet Dem om dette Løfte, som, jeg tilskaaer min Svagheit, dengang forblindede mig. Nu er endog dette Løfte mig unyttigt. Nu er det for sildigt.

Bisberg. Hvorfor er det for sildigt?

Hfr. Mbeltoft. Dengang elskede De mig. Jeg var yngre og smukkere. Nu har Græmmelse bort-

taget det ubbortet, som da behagde Dem. Du har De kun den kolde Tilfredshed med den Nytte, jeg gjør Dem i Deres Hundeholdning. Det er min bette Belønning.

Visberg. Vær nu ikke længere vred, lille søde Engel! jeg gjentager mit Løfte. Er det saa godt igjen?

Jfr. Aabeltoft. O! De spotter mig Hr. Visberg! Eller og De gjentager Deres Løfte, uden nogenfinde at tænke paa at holde det.

Visberg. Hvi, min Bedste! det er mit Alvor. Vi vil holde Byskup, naar Du vil.

Jfr. Aabeltoft. Ja lille Skjelmester. Jeg tør ikke ret troe Dem.

Visberg. Lad os holde Byskup i Morgen, tør Du saa troe mig?

Jfr. Aabeltoft. Er det Deres Alvor, saa vil jeg glemme mine Betænkeligheder. Glemme Mand! Du kan faae det med mig, som Du vil. Vil Du nu ogsaa være god imod mig. Du veed, Du faaer en god Rone.

Visberg. Det veed jeg, min Bedste; og jeg skal skjonne derpaa. Men hør, min Engel! jeg har endnu noget vigtigt at sige Dig.

Jfr. Aabeltoft. Hvad er det, min Bedste. —

Ottende Optrin.

Visberg. Jomfr. Aabeltoft. Aabeltoft.

Aabeltoft. Underdanig Tjener! for en Gæld Skyld. Her har jeg underdanigst den Ære at fore:

lægge Herren mit Regnskab over Udgifterne ved den nye Broe, hvorefter jeg kommer til at skyldes Herren 2 Rdlr. 3 Mk. 15 $\frac{1}{2}$ Skl., for en Feils Skyld. Den Broe har kostet brav; men saa har Herren og, for en Feils Skyld, en Broe, som der ligesaa gjerne kunde tages Penge for at passere, som de paa de nye Landeveie. Nu vil jeg underdanigst bede Herren om en lille Qvittering paa Regnskabet, for en Feils Skyld.

Disberg. Ja gjerne. Skaf mig Pen og Blæk, saa kan det skee strax.

Ubeltoft. Bevar os vell! Jeg bider underdanigst, at Herren først vil gennemsee Regningerne. Der er ikke en Hviid anført for meget, for en Feils Skyld, men det er ikke nok. Herren maa selv oversbevise Sig derom.

Disberg. Min kjære Ven! det gjøres slet ikke nodig, jeg veed jo nok, hans Regnskaber ere altid rigtige.

Ubeltoft. Ingen Regning er rigtig, for den er befunden rigtig, for en Feils Skyld. Der maa revideres, confereres, collationeres, eftersees, besees, efterregnes, beregnes, udregnes baade efter de fire Specier og Reguladetri i hele og brudne Tal. Der maa ikke mangle en Regnepenge, for en Feils Skyld. Her seer Herren Regnskabet, og her er Tilslagerne hertil. Der er Qvittering for hver Hviid.

Visberg. Ja, ja, siden De endelig vil, saa vil jeg gaae ind, og eftersee det. Imidlertid kan Deres Søster fortælle Dem noget vigtigt Nyt.

(Han gaaer.)

Niende Optrin.

Jomfrue **Wbeltoft**. **Wbeltoft**.

Wbeltoft. Nu, hvad Nyt har Du da at fortælle mig?

Jfr. Wbeltoft. Nyt af den allerstærke Vigtighed. Herester skal Du foreslægge mig Dine Regnskaber; men jeg skal hebe, de maae blive en lille Smule rigtigere end de pleie at være.

Wbeltoft. Hvorledes hænger det sammen, for en Feils Skyld?

Jfr. Wbeltoft. Jh, det er jo let at begribe. Warren har bidt paa Krogen. I Morgen skal vi have Bryllup.

Wbeltoft. Du er jo en Gandens Pige. Det kalder jeg at sive, min gode Skrædder. Du maa have havt en svær Dyst med ham.

Jfr. Wbeltoft. Ja sandelig har jeg saa. Jeg tvivler paa, det havde gaaet an, dersom jeg ikke havde været saa vel belæst i Egeliens om den ulykkelige Pige. Jeg slog om mig til høire og venstre med Rummer, Bestjemmelse, Foragt, Ulykke, om at henleve mine Dage i Suf og Taare, om sønderlidte Hjerter, Eroløshed, saa det havde Skif. Han Men

skødt saa heeb om Hovedet, at han saa godt som
nødte mig dertil selv.

Ubeltoft. Ypperligt, Fortreffeligt. Ja, ja,
Elegier ere vist nok nyttige til noget, at sige, naar
man selv kan lægge nogen Menneſke Forſtand i dem,
for en Feils Skyld. Du har gjort et Veſterſtykke.
Nu har vi ham ret imellem os. Inden tre Aar ſkal
han være ſaa læns ſom en Klub-Caſſe, for en Feils
Skyld. Vilhelmines Modrene Arv ſtaaer nu forſt
for Louren. Men Gunden ſtaaer i den Skifteret;
den paſſer paa fine Papirer. Dog, det bliver vel
Raad.

Jfr. Ubeltoft. Sagte, min hjerte Broder,
om jeg maa bede. Gik i en anden Haand; hvad
der klæder vel paa graat, klæder ikke altid paa blaåt.
Liderne have forandret ſig.

Ubeltoft. Har Lidenne forandret ſig? Har
de det? See, ſee! Jeg troer ordentlig Gruemyſkerne
qualme om Hjertet paa hende, for en Feils Skyld.
See, ſee! hun vil ſaamænd allerede ſtaa paa hendes
Gaarehoveds Bedſte, for en Feils Skyld. Jh! det
er jo deilig!

Jfr. Ubeltoft. Du ſkal i det mindſte ikke
ſaae Lov til at plyndre ham.

Ubeltoft. Min rare dyrebare Søſter! for en
Feils Skyld. Du ſkal ſaamænd ikke heller. Du er
vel ikke bleven Gruen endnu, tænker jeg. Det graae
er ikke bleven blaåt endnu.

Jfr. *Æbeltoft*. Vilb ikke hidsig.

Æbeltoft. Hun vil være ene om Byttet, ligesom Slagtethunden, for en Fæls Skyld. Men jeg kan lade Dig vide, at jeg nok har lyst til at være med lige endnu. Nu gaaer jeg hen til Tapperhønen i Vertshuset, og tager ham med op til Herren. Det er saadan en loierslig Mand; Du maa troe, han kan fortælle ham kostelige Ting.

Jfr. *Æbeltoft*. Men hold dog op!

Æbeltoft. Jeg mener, Du begynder Din Gruerstand i Luthuset, for en Fæls Skyld.

Jfr. *Æbeltoft*. Det er utaaaleligt!

Æbeltoft. Ah! hvad utaaaleligt? Gaamænd er det ikke. Gruen kan jo spinde brød, og fortjene dobbelt Vand og Brød, for en Fæls Skyld.

Jfr. *Æbeltoft*. Er der ingen Ende paa Din Uforstantmæthed?

Æbeltoft. Jo vist er der. Nu gaaer jeg hen til Vertshuset.

Jfr. *Æbeltoft*. Men kan Du Kædhoed da ikke begribe min Mening?

Æbeltoft. Jo vist kan jeg. Du vil ikke i Luthuset, for en Fæls Skyld. Men Du maa troe, det er ikke saa slemt, som Du tænker.

Jfr. *Æbeltoft*. Dersom det var muligt at faae et Ord indført, saa vilde jeg sige Dig en anden Plan.

Æbeltoft. Ja, det troer jeg nok, men jeg har nu eengang for alle min Plan, for en Fæls Skyld.

Jfr. **Wbeltoft.** Derksom Du ikke enten er blind eller gal, maatte Du indsee, at vi ligesuldt kan benytte os af Leligheden, naftet Herren gifter sig med mig.

Wbeltoft. Hvorledes det, naadige Frue?

Jfr. **Wbeltoft.** Endnu mere Ondskab! Jeg mener, at naar jeg gifter mig med Herran, saa faaer jeg hans Midler, og jeg indseer slet ikke, hvorfor jeg skulde lade mig snyde af Dig. Men hold Du Dig til Wilhelmines Arvepart. Den er anseelig nok.

Wbeltoft. Jeg takker for godt Raad, naadige Frue, for en Feils Skyld. Men jeg vil ellers fortælle Dig, at naar Du gaaer paa Jagt, skal Du ikke tilgaae Dig alt Vildtet, og sige til Dine Kammerater: der løber man Vilde i Skoven, for en Feils Skyld, tag I det, det er anseeligt nok.

Jfr. **Wbeltoft.** Utter hen i Taaget. Gift Dig med Wilhelmine, Døsmer! Forskaer Du mig nu?

Wbeltoft. Ha! jeg Fæhund! for en Feils Skyld. Aldrig faldt det mig ind. Nære Søster, Du har dog tusende Gange mere Forstand end jeg.

Jfr. **Wbeltoft.** Ja, det sagde min salig Fader ogsaa. Han havde altid kun maadelige Tanker om Dig.

Wbeltoft. Hvad sagde han da om mig?

Jfr. **Wbeltoft.** Han sagde, at Naturen havde anstillet Dig din Bei mellem Galleier og Skudfarrer, men glemt at sætte Ransvart ved Siden af Veien.

Æbeltoft. Him! Men troer Du, det gaaer an med Vilhelmine. Jeg er bange for denne Jenter, den Landsvig, der gaaer og snuser her.

Jfr. Æbeltoft. Din Frygt er ikke ganske ugrundet. Men det er jo en let Sag at sværte ham hos Herren; og desuden faaer jeg jo nu en Moders Rettigheder over hende.

Æbeltoft. Der kommer Herren; skal jeg nu begjære hende?

Jfr. Æbeltoft. Det forstaaer sig jo selv.

Tiende Optrin.

Wisberg. Jfr. Æbeltoft. Æbeltoft.

Wisberg. Der er Deres Regnskab igjen, Hr. Forvalter. Qvitteringen har jeg lagt hos. Jeg finder alting paa det fuldkomneste rigtigt.

Æbeltoft. Ja, Hr. Wisberg, saaledes skal det og være. Jeg gratulerer ellers Herren af mit ganske Hjerte. De faaer sandelig en brav Kone, det tør jeg sige, skjøndt det er min egen Søster, for en Feils Skyld. Saaledes skulde alle tjene, saa redelig og troe, som hun har tjent Dem. Men hvor finder man Herrer, der sætte ret Priis paa Ærlighed, for en Feils Skyld.

Jfr. Æbeltoft. Jeg har overtalt min Broder til at blive i vor Tjeneste; han vil vist see paa vort Bedste, endog med sin egen Skade.

Wisberg. Skade skal han ikke have, det var Synd. Men jeg har noget overmaade vigtigt at

fige Jer. Den kostbare Gulddaase, som Du veed laae i mit Skatol, er bortstjaalet.

Jfr. *Æbeltoft*. Er den bortstjaalet?

Æbeltoft. Det er ikke mueligt; Laasen er jo dirkefri, De maa have lagt den paa et andet Sted.

Visberg. Jeg forsikkrer Dem, den er borte! Jeg gab i Dag Landsvig Ja paa min Datter, og i den Anledning søgte jeg efter den overalt, men den var ingensteds at finde. (Det banker.)

Æbeltoft. Hvem kan det være? (Lukker op.)

Elleve Optrin.

Vandby. *Visberg*. Jfr. *Æbeltoft*.

Æbeltoft.

Vandby. Tillad, at jeg selv fremstiller mig for Dem. Min Fader har paalagt mig, ikke at reise her forbi, uden at besøge hans ældste og kjereste Ven, og det skal glæde mig usigelig, om De vil finde mig værdig til at arve noget af det Venskab, hvormed De saa meget har glædet ham. Han har formodentlig selv udbedet mig denne Lykke.

(Giver *Visberg* et Brev.)

Visberg (læser Brevet). Hr. *Vandby*, De er mig usigelig velkommen. Det fornøier mig meget at have Sønnen i mit Hus; det har aldrig villet lykkes mig med Faderen. Men hvorfor har De ikke taget lige herind?

Vandby. Da jeg kun opholder mig kort her i Egnen, og jeg just kom forbi Vertshuset, hvor min

Den Landsvig logerer, vilde jeg ikke gjøre nogen Uro i Deres Huus.

Visberg. Høst mig skalde De nyde den fulde komneste Frihed. De generer ingen, og ingen generer Dem. Tillad at jeg strax viser Dem en Prøve derpaa. Jeg har just i dette Dieblif noget overmaade vigtigt at forrette. Lør jeg bede, De vil passere en halv Times Tid i Haven i min Datters og Deres Vens, Landsvigs, Selskab?

Vandby. Denne Modtagelse er ret efter min Smag. Det er den kjæreste, jeg kunde møde. Gaaer jeg herud?

Visberg. Tillad at jeg viser Dem Veien.
(Gaaer ud med Vandby.)

Lovte Optrin.

Hfr. Ebeltoft. Ebeltoft.

Ebeltoft. Skiebnen begynder stærkt at rædere i Din Egteskabs-Contract. Den klækker og forbånder det i min. Hvad skal vi nu gjøre?

Hfr. Ebeltoft. Det var ogsaa en forbåndet Streg, at han just skulde savne Daasen i Dag.

Ebeltoft. Hvorfor er det værre i Dag end en anden Dag? Fengang maatte han jo dog savne den. Men den forbandede Landsvig! — Der falder mig noget ind. — Det gaaer an; jeg har jo mine to Vidner.

Hfr. Ebeltoft. Hvad gaaer an?

Ubeltoft. Det gaaer an, siger jeg. Triumph, for en Feils Skyld! Jeg har ham! Hvad Lofkyndighed! Søster, Du maa troe mig, dersom Lofkyndigheden ikke var, vilde det ikke være værdt for fliffelige Folf at være til.

Fr. Ubeltoft. Men sig mig, hvad er det, der gaaer an?

Ubeltoft. Hvad Lofkyndighed! siger jeg nok engang. Nu gaaer jeg hen for at sætte Tingen i Gang. Du skal nok faae at vide, hvad jeg vil gjøre. Imidlertid kan Du gaae ind og falde paa Dine Knæ, for en Feils Skyld, og velsigne baade Lof og Forordninger.

(De gaae hver til sin Side.)

Andet Optrag.

Første Optrin.

Jomfrue Ebeltoft. Ebeltoft.

Ebeltoft. Nu er jeg færdig, for en Feils Skylb. Søster! - har Du velsignet Lovkyndigheden brav, som jeg bad Dig om.

Jfr. Ebeltoft. Du er saa tilbageholdende. Maa jeg ikke vide Dine lovkyndige Ansag?

Ebeltoft. Jo, nu maa Du vide Dem. Seer Du? Landsvig er den! som — Eys, der er Hr. Bisberg; lad som Du ikke seer ham.

Andet Optrin.

Bisberg. Jfr. Ebeltoft. Ebeltoft.

Ebeltoft. (til Jomfruen-hoit.) Det er endda en Lykke, at Herren kan aldeles ingen Mistanke have, til nogen her i Huset. Men jo længere jeg tænker derpaa, des tydeligere synes det mig at blive. Du maa troe mig, Søster, ingen anden end han har stjaalet den.

Jfr. Ebeltoft. (uvis). Jeg finder det ogsaa rimeligt.

Ubeltoft. Jeg skylder den brave Herre saa meget godt, at jeg var det utaknemmeligste Skarn, for en Feils Skyld, om jeg ikke gjorde alt, for at skaffe ham saa kostbart et Stykke igjen.

Disberg. Hvorledes vil De skaffe Daasen igjen?

Ubeltoft (ader som han først nu bliver Disberg vaer). Jeg staaer just og taler med min Søster om noget; men jeg kan ikke ret samle det endnu. Maa jeg underdanigst spørge Herren, hvorslænge det er siden De vist veed, at De havde Daasen.

Disberg. Jeg har ikke i et Fjerdingaar høvt Stuffen aabnet.

Ubeltoft (til Søsteren). Atter nyt Beviis. (Til Disberg). Jeg kjendte ikke Daasen saa næie. Var der ikke et Portrait inden i med et Ridderbaand paa.

Disberg. Jo der var.

Ubeltoft (til Søsteren). Atter nyt Beviis. (Til Disberg). Og en stor Alongs-Paryf, hvori Ansigtet laae som en Kat i en Pakke Blaar.

Disberg. Rigtigt.

Ubeltoft (til Søsteren). Atter nyt Beviis. (Til Disberg). Saae Personen paa Portraitet ikke forførelig dum ud?

Disberg. Jo, en lille Smule.

Ubeltoft (til Søsteren). Atter nyt Beviis. Sagen har sin Rigtighed.

Disberg. Hvilken Sag? Jeg forstaaer ikke et Ord af alt dette.

Ubeltoft. Jeg skal fortælle Dem hele Historien. For henved et Par Maanedes siden var den gamle Skytte og den eensiede Hjulmand henne i Roeskilde Kroe. Der kom en Humlesører ind, og gav sig i Snak med en Jøde, der var der, før han kom. Humlesøreren var en Pralhans, før en Feils Skyld, og broutebe af sin Fortjeneste. Jøden sagde, han vilde vise ham et Kjøbmandskab, han just havde gjort samme Dag, og traf en Daase op, som han sagde var mere værd end al den Humle, der er i hele Hyen. Saa sad de længe og snakkede om Daasens og Portraitet deri, og Jøden sagde, han havde kjøbt den af en Person her fra Egnen. Den gamle Rasmus Skytte blev nysgjerrig for at vide, hvem den Person var, og saa sagde Jøden, at det var en middelmaadig hoi Person, der saae godt ud, og havde mørkt Haar.

Disberg. Hvem passer denne Beskrivelse paa uden Landsvig? Ham kan det ikke være.

Ubeltoft. Vil Herren gunstigt behage at høre videre. Skytten og Hjulmanden sige, at da de gik til Roeskilde Kroe, kom Hr. Landsvig ridende i fuld Galop forbi dem fra Kroen af.

Disberg. Det kan umuellig være ham. Hag har jo i tre Maanedes ikke været nogen halv Dag borte, og til og fra Roeskilde Kroe rider man ikke paa en halv Dag.

Ubeltoft. Jeg beder underdanigst om Forladelse. Det var den Dag, da Banderne vilde prygle

mig, fordi jeg efter Herrens Ordre vilde pante ud hos den gamle Krabbling Christen heroppe i Byen, for en Feils Skyld. Herren husker nok, at Hr. Landsvig var dengang borte den hele Dag.

Visberg. Han var jo i Corsøer.

Æbeltoft. Ja! det er et Spørgsmaal. Her er Vidner for, at han var i Roeskilde Kroe.

Visberg. (Til Jfr. Æbeltoft) Hvad siger Du om alt dette, min Engel?

Jfr. Æbeltoft. Landsvig er vel ikke min Ven, men jeg vilde dog for hele Bydens Guld ikke gjøre ham Uret. Saavidt jeg kan forstaae, maa det sikkert have været ham. Løse Vidnerne gjøre deres Eed derpaa?

Æbeltoft. Det spurgte jeg dem ikke om; men det tør de vist; thi de ere sanddrue Mænd, der ikke pleie at fare med Løgn.

Visberg. Men, Hr. Forvalter! hvorfor har De ikke sagt mig det for længe siden?

Æbeltoft. Gunstige Herre! det var saadan en egen Sag. De holder saa meget af Landsvig, jeg agtede ham selv høit, for en Feils Skyld.

Jfr. Æbeltoft. Du kunde jo desuden ikke vide, at det var Hr. Visbergs Daase. Det kunde jo været hans egen. Overalt hvem skulde troe ham istand til: saadan en affkyelig Streg? Sy! og saadan een skal have deres Datter?

Visberg. Han skal aldrig i Evighed faae hende.

Jfr. **Wbeltoft.** Det Uhyre! Mig lyøet han paa, Dem beffjeler han! Jo, en smuk Svigersøn!

Visberg. Det Affrum! Jeg vil strax falde paa ham, for at lade ham kaste paa Døren.

Wbeltoft. Af. Hr. **Visberg!** De maa i Sandhed tilgive ham. Det er et ungt Menneske, som har gjort en Ubesindighed. Hvem veed, om ikke en yderrig Pengetrang har forledet ham dertil. Det er dog ellers saadant et godt Menneske.

Visberg. Nei, Hr. Forvalter! lad ikke Deres gode menneskevenlige Hjerter forlede Dem til at undskyldes saa slet en Karl.

Jfr. **Wbeltoft.** Den første Brug, jeg gjør af min moderlige Rettighed over **Wilhelmine**, er at erklære, at jeg aldrig kan med god Samvittighed give mit Samtykke til, at han faaer hende.

Visberg. Jeg giver aldeles ikke mit Samtykke.

Wbeltoft. Men betænk dog, Hr. **Visberg**, hvilken Fortvivlelse De styrter ham i. De straffer ham med at gjøre ham ulykkelig for sin hele Livstid, og det for et Nieblits Feil.

Visberg. Jeg viger ikke fra min Beslutning. Han faaer hende aldrig i Eviighed.

Wbeltoft. Ingen kan tale mere uegenmyttig for Hr. **Landsvåg** end jeg, for en Fæls Skyld, thi ingen taber mere end jeg, om han faaer **Wilhelmine**.

Visberg. Hvorledes det?

Wbeltoft. Jeg kan ikke nægte det for Dem, Hr. Visberg, at Deres Wilhelmine er den eneste Pige, jeg har troet at kunne lede lykkelig med. Jeg har sukket og kjempet, men — (med et dybt Suf) jeg har vundet! for en Feils Skyld!

Visberg. De har elsket min Datter, fjere Hr. Forvalter?

Wbeltoft (seer undseelig til Jorden).

Ifr. Wbeltoft. Jeg vil være hans Tolk. Han har længe elsket hende. Men en vis Undseelighed, en Frygt for at mistænkes for lastbærdige Hensigter har bundet hans Tunge.

Visberg (tager ham ved Haanden.) Værdige Mand! Deres Retsskaffenhed skal belønnes. De skal faae Wilhelmine. Jeg gjentakker det Løfte, jeg har gjort Landsvig.

Wbeltoft. O Hr. Visberg! De gjør mig saa glad, saa glad, at jeg, for en Feils Skyld, er færdig at gaae fra min Herstand. Jeg veed ikke, hvors ledes jeg skal takke Dem.

Visberg. De skal slet ikke takke mig. De gjør min Datter lykkelig. Det er mig, der bør takke Dem.

(ringer.)

Fredie Optrin.

Lars. De Forrige.

Visberg. Gaae ned i Haven, og bed min Datter komme op. (Lars gaaer.) Ved Frierie dne

Vidner ikke. Tael nu selv med min Datter, Hr. Forvalter. Vi to vil gjøre en lille Tur saa længe.

(Hr. Wibeltoft og Hr. Wisberg gaar.)

Fjerde Optrin.

Wibeltoft. Siden Vilhelmine.

Wibeltoft. Nu Hr. Forvalter! Gjorde Du ikke Dine Ting som en Mand. Jeg troer Naturen selv indsaar, det var usubvendigt at sætte Rækværf paa Siden af min Bei. Men hillemand! der er hun.

(han gjør sig tilrette).

Vilhelmine. Min Fader lod mig kalde. Er han ikke her.

Wibeltoft. Han kommer paa Diebliffet.

Vilhelmine (sætter sig ved Glaveret og nynner).

Wibeltoft (gaaer forlegen op og ned). Det er en allertjereffe Vise, Jomfruen synger.

Vilhelmine. Det er ingen Vise.

Wibeltoft. Lær jeg gjøre mig saa dristig at spørge, hvem der har gjort den?

Vilhelmine. Hvem der har gjort ingen Vise?

Wibeltoft. Hæ hæ he — Nei, det var ikke saa jeg meente.

Vilhelmine. Spurgte De maaskee om, hvem der ingen Vise har gjort.

Wibeltoft (med en forlegen latter). Jomfruen er saa skjæmtfuld. (Atter forlegen). Har Jomfruen seet de nye brune Høste?

Vilhelmine (spiller og nynner).

Ubeltoft. Hvad synes Jomfruen om dem?

Vilhelmine. Jeg hørte ikke hvad De sagde.

Ubeltoft. Om Jomfruen syntes noget om de nye brune Heste?

Vilhelmine. Oh ja! (spiller bestandig).

Ubeltoft. Det maa dog være kjont at have saadant et Spand for sin egen Vogn.

Vilhelmine. Det kan være artig nok.

Ubeltoft. Længes Jomfruen ikke efter at kjøre i sin egen Vogn?

Vilhelmine. Det kan jeg ikke sige.

Ubeltoft. Naar Jomfruen engang faaer en god Mand, saa kommer hun til at kjøre i sin egen Vogn.

Vilhelmine (spiller).

Ubeltoft. Naar Jomfruen engang faaer en god Mand, saa kommer hun til at kjøre i sin egen Vogn.

Vilhelmine. Naastoe.

Ubeltoft. Jeg kjender een, som elsker Dem saa inderlig, at han vist vil holde en Vogn til Dem.

Vilhelmine. Det var meget.

Ubeltoft. Det er Deres underdanige Tjener.

(salder paa Knæ).

Vilhelmine (reiser sig). Naar De? hvad vil De mig?

Ubeltoft. Jeg vilde saa gjerne have Dem til Kone, for en Feils Skyld, deilige, lille rare, søde Jomfrue.

Vilhelmine. Nei, jeg siger tusend Tak for Deres Godhed.

Æbeltoft (reiser sig, og gaaer efter hende). Oh jo, lille, deilige rare Jomfrue; jeg elsker Dem saa inderlig; og Deres Hr. Fader giver mig sit Samtykke.

Vilhelmine. Min Fader! De tager nok Feil.

Æbeltoft. Og Deres Moder ogsaa.

Vilhelmine. Min Moder! Jeg troer Mennesket er fra sin Forstand.

Æbeltoft. Nei ikke ganske, for en Feils Skyld. De veed maaskee ikke, at Deres Hr. Fader gifter sig med min Søster.

Vilhelmine. Hr. Forvalter, jeg frabejder mig Deres Spøg, og især paa min Faders Beføstning.

Æbeltoft. Det er, gid jeg faae en Ulykke, sandt. Brylluppet skal gaae for sig i Morgen, for en Feils Skyld, og baade Deres Fader og Moder vil, at De skal være min lille søde Kone.

Vilhelmine. Enten De vil eller ikke, saa maa jeg fortælle Dem, at jeg ikke er findet at gifte mig med det nederdrægtigste Menneske, jeg kjender.

Æbeltoft. Ho ho!; Nei hør engang! De gjorde bedre i at kysse Deres tilkommende Onkel paa Haanden, og udbede Dem hans Bevaagenhed, end at sige Dem i at skjælde ham ud, for en Feils Skyld. Men jeg veed nok, hvad der staaer Dem for Hovedet. Det er denne Landsvåg. Men jeg kan lade Dem vide, at Deres Fader har opdaget,

at denne Junker har kjøbt en Guldbaase fra ham, som var over fem tusende Rigsdaler værd, og han vil have ham i Slaveriet blandt de uærlige Slaver, for en Feils Skyld. Der kommer Deres Fader, spørg ham nu selv ad.

Femte Optrin.

Wisberg. Vilhelmine! Ubeltoft.

Vilhelmine. Kjereste Fader, jeg beder Dem, befrie mig for dette Menneskes påbelagte Grovheder.

Ubeltoft. Jeg har slet ingen Grovheder sagt hende. Jeg har kun begjert hende til Kone, og fortalt hende, at gunstige Herre gifter sig med min Søster.

Vilhelmine. Kjereste Fader! vil De ikke unde mig en Samtale i Eenrum?

Wisberg. Meget gjerne, min Datter. Hr. Forvalter! vil De have den Godhed at lade os alene.

Ubeltoft (sagte). Godt! Jeg vil hente mine Bidnet.
(Ubeltoft gaar.)

Sjette Optrin.

Wisberg. Vilhelmine.

Vilhelmine. Bedste, dyrebareste Fader! er det sandt, at De gifter Dem med Jomfrue Ubeltoft?

Wisberg. Ja det er, min Datter! Gjør det Dig ondt?

Vilhelmine. Barmhjertige Gud! med dette flette Fruentimmer!

Visberg. Slette Fruentimmer? hvad er det Du siger?

Vilhelmine. Hele Verden veed, hvorledes hun og hendes Broder bedrager Dem hver Dag. Hun er arrig og ond mod alle Menneſter, og meeſt mod mig. Hendes hele Plan har været at forlede Dem til det ulykkelige Skridt, De nu gjør.

Visberg. Gode Pige! Du bedrager Dig overmaade meget.

Vilhelmine. Hvorledes er det mueligt, at De kan ville give Deres Lovise denne Efterfølger?

Visberg. Jeg siger Dig, Pige! Du kjender ikke Jomfrue Ebeltoft. Hun er et Mønſter paa Klogskab og Dyd. Den slette Karl Landsvig har sat Dig alle disse Griller i Hovedet.

Vilhelmine. Min Fader! De kalder Landsvig en slet Karl; ham, som De selv har bestemt til min Brudgom.

Visberg. Det bliver der intet af. Han er en slet Karl! Baaðe Jomfruen og hendes Broder har beviist mig, at han og ingen anden har stjaalet Din salig Moders Gulddaase.

Vilhelmine. Og det kan De troe, min Fader! De kan lade Dem bedrage af et Anlæg, der viensynligen er gjort for at sværte Landsvig, og spille mig, eller rettere mine Penge, i den nedrige Forvalters Hænder.

Visberg. Jeg siger Dig, min Datter, at jeg aldeles ikke vil taale de uartige Udtryk, Du tillader Dig om Din tilkommende Moder og Mand. Jeg hverken kan eller vil forandre min Beslutning. Landsvig bør Du ganske slaae af Tanterne. Jeg vil endnu i Dag lade ham stævne som en Thy. Forvalteren er Du langt bedre tjent med; han er en ærlig og fornøftig Mand, og han har længe elsket Dig. Belav Dig derfor paa — Hvem kommer der? er det ikke Landsvig selv? Jeg vil gaae bort, og overlader til Dig at sige ham alt dette paa en mildere Maade, end min Hre vilde tillade mig selv at sige ham det.

(Visberg gaaer.)

Syvende Optrin.

Landsvig. Vandby. Vilhelmine.

Vandby. Siden De ikke vil komme til os, min smukke Jomfrue, saa nødes vi til at komme til Dem. Det sidste Qvarter er virkelig det første, min Ven og jeg har fundet Tiden lang i hinandens Selskab.

Vilhelmine. Jeg beder Dem ret meget om Forladelse. Men tillad, at jeg taler nogle Ord med Frederik.

Vandby. Overmaade gjerne. Mentag Dem i Aft; jeg hører skarpt, og jeg er tilbøielig til Misundelse.

(Han gaaer tilside.)

Vilhelmine. O bedste Frederik! hvilke Ting har jeg ikke at sige Dig. Alting er forbi. Min Fa-

der gifter sig i Morgen med Jomfrue Weltoft, og hun har allerede bragt ham paa andre Tanker. Forsvakteren kom og friede til mig, og sagde, at det var efter min Faders Villie,

Landsvig. For Himlens Skyld, taler Du Alvor? Hvorledes kan Din Fader have forandret sig?

Vilhelmine. Bedste Ven! jeg begriber det ikke ret. Min Fader sagde, at Jomfruen og hendes Broder havde overbevist ham om, at Du havde taget den Guldbaase, han talte til os om.

Landsvig. Er de Nemesker fra Forstanden?

Vilhelmine. Det er vist en Plan, de have lagt, for at faae ham til at bryde med Dig, og at binde mig til den affyrlige, nederdrægtige Weltoft.

Landsvig. Himmel og Jord! Det er ikke at holde ud. Jeg maa tale med Din Fader, og dersom han eller nogen af de andre underkaane sig at gjentage denne forbandede Egn, ved den levende Gud —

Vandby. (Kommer frem.) For Guds Skyld, Ven, hvad feiler Dig?

Landsvig. Alting, alting! O jeg raser! Ven! denne Vige vil man berøve mig. Den affyrligste, sorteste, ondskabsfuldeste Plan skal stille mig ved min Ære og ved hende.

Vandby. Men forklar mig dog Sammenhængen!

Landsvig. Man vil gjøre mig til Lyd, for at kunne bortkjæle mit Livs Lykke. Nedrige Spidsbub! Du skal ikke længe glæde Dig!

Vandby. Nu intet Raserie mere, Ven! Hvad er der skændet?

Landsvig. Wisberg gifter sig i Morgen med den gamle Optræfferste, og hun har overtalt ham til at lode Forvalteren Vilhelmine. For desbedre at overtale ham til at bryde det Løfte, han har givet mig, har de bidt ham ind, at jeg har gaaet en kostbar Gulddaase fra ham.

Vandbye. Vil da Hr. Wisberg ikke lade sig overbevise om igjen, siden det dog lader, som det ikke koster meget at overbevise ham.

Vilhelmine. Jeg er forloren, uden Redning forloren!

Landsvig. Nei, evig dyrebare Pige, det er Du ikke; ved Gud i Himlen! Du er det ikke. Jeg trodsrer deres og alle deres Medbjevlers Ondskab.

Vandbye. Den blotte Trods; min Ven, vil ikke gjøre Sagen af. Der maa andre Midler til. Landsalg! her har Du min Haand! Du veed, jeg er en Ven, man kan lide paa. Jeg skal staae Dig bi til det yderste. Giv mig kun Gnister, saa skal jeg nok tænde Ilden.

Landsvig. Kvinden maa i Børnehuset, Knægten brækker jeg Halsen paa, og gifter mig med Vilhelmine, til Trods for den gamle Wendeskaabes Ræse. Jeg maa — —

Vandby. Stop! Jeg troer vi har allerede Gæsten. Giv mig Jomfrue, troer De, det er umuligt at overtale eller overbevise Deres Fader, saalænge Jomfrue Ebeltoft er om ham?

Vilhelmine. Jeg forsikkrer Dem, det er umuligt.

Vandby. Men om man fik hende bort, lod det sig da gøre?

Vilhelmine. I det mindste fik vi dog Tid vunden for at opløse min Fader.

Vandby. Top! jeg skaffer Jomfrue Ebeltoft bort. Der ligger i Bertshuset fire Landsoldater af min Faders Gods, De skal være mig behjælpelige. Vil De, min smukke Jomfrue, besørge Huusfolkene noget tidside om en halv Times Tid?

Vilhelmine. Det skal jeg tilforladelig.

Vandby. Landsvig! Nu skal Du gaae til Bertshuset; jeg kommer strax, for nærmere at overlægge Sagen med Dig. Kommer ikke der min Helena, hvis Paris jeg skal være?

Landsvig. Jo, det er hende.

Ottende Optrin.

Hr. Ebeltoft. Landsvig. Vandby.

Vilhelmine.

Hr. Ebeltoft. Hr. Vilhelmine! Jeg skal sige Dem fra Deres Fader, at De skal gaae ind, og De, Hr. Landsvig —

Landsvig. Ikke et Ord til mig, Kvinde, eller, ved Gud i Himlen, glemmer jeg ikke, De er et Gruentimmer.

(Landsvig gaaer ud, og Wilhelmine ind til den anden Side.)

Kiende Optrin.

Jomfrue Ubeltoft. Vandby.

Vandby. Endelig skænker Himlen mig denne lykkelige Stund, denne søde Belønning for saa mange kummerfulde Dage. Nu troner Saligheder i min Barm, og Fremtiden smiler til min Sjæl i ætherreen, rosenfarvet Soelglands.

Hr. Ubeltoft. Jeg forstaaer saa vist intet andet end Danst, Hr. Vandby.

Vandby. O! De forstaaer Hjertets Sprog. Dette hulde Die, der straalet saa mildt som Eoprias, da hun opsteeg fra Havets Skum, og med sit Smil først gjorde Olympens Væbner til Guder; det fine Spil i Deres himmelske Ansigt, der bærer umærkeligt, som Harpens Sølvstrænge, da Camoenen stemte den til Mæonidens evige Sange; denne sødt flydende Stemme, der kjælent udgyder sin Strøm, lig Tempes yngste Zephirette, naar dens velsøftige Åande varligen bærer Rosens Duft over i Liliens Barm, alt, alt siger mig, at De føler Hjerternes Magnetismus, at De har Sands for Sjelenes rene Sympathie, og at jeg er den lykkeligste af alle Dødelige.

Jfr. Hbeltoft. Men hvad er det egentlig, De vil sige, om jeg maa spørge?

Vandby. (Paa Knæ.) O De veed det, De ser det! Jeg har ikke kunnet modstaae alle Himmels og Jordens Fortryllelser, forenede i et eneste overjordiskt Væsen. Ja, Tilbedeligste af alle Tilbedelige! jeg elsker, jeg tilbeder Dem.

Jfr. Hbeltoft. Vil De gjøre Nar af mig.

Vandby. Elst mig, Gudinde, eller jeg dser for Dine Fodder!

Jfr. Hbeltoft. Gaae Deres Vel, siger jeg.

Vandby. (reiser sig.) Nei, jeg dser ikke! jeg har seet Dem. O jeg dser aldrig. Jeg har seet Dem.

Jfr. Hbeltoft. Vil De gaae Deres Vel, Nar! eller jeg skal lade Goltene falde.

Vandby. Jeg gaaer; men min brændende Kjerlighed skal omsvæve Dem, den skal forfølge Dem, uafslættelig skal den forfølge Dem. Den skal opfylde hele Naturen, og alting, alting i Himlen, paa Jorden, under Jorden, i Havet, i Luften, skal tilraabe Dem min Kjerlighed og mine Lidelser.

(Vandby gaaer.)

Jfr. Hbeltoft. Mon det Menneske er gaaet fra sin Forstand, eller er Forstanden gaaet fra ham? Eller skulde han virkelig elste mig? Maaskee. Det er dog ikke saa urimeligt endda. Men, min søde Coridon! Du kommer for sildig!—Hadde det været i gamle Dage.

Tiende Optrin.

Jfr. Ebeltoft. Ebeltoft. Rasmus
Slytte (med en gammel Paryk, halter).

Hans Hjulmand (er eensiet).

Ebeltoft. See her, Søster, hvilke Drabanter
jeg har, for en Feils Skyld. Med et Par saadanne
Karle kan man jage Retfærdigheden ind i et Muses-
hul. Gaae nu og kald paa Hr. Bisberg. Han skal
selv høre, hvad de have at sige.

Jfr. Ebeltoft. Jeg skal strax kalde paa ham.
(hun gaaer.)

Elleve Optrin.

Ebeltoft. Rasmus Slytte. Hans
Hjulmand.

Ebeltoft. Nu, Karle, kan I nu begribe det?

Rasmus. Hr. Forvalter! De kjender os, og
ved, vi ere paalidelige Folk. Det er ikke den første
Gang, vi har havt med hinanden at bestille.

Hans. Det galeste er, at Bønderne saas os
begge ude i Skoven den hele Dag over.

Ebeltoft. Det siger intet. I kommer til at
sværge ved et fremmed Ting, langt herfra, hvor
ingen kjender Jer. Nu kommer Hr. Bisberg, og
vil selv snakke med Jer. Pas saa vel paa Jeres
Nøtter.

Rasmus. Jeg behøver ingen Formaning,
Hr. Forvalter. Jeg passer altid mine Ting. De

huster nok den Gang, jeg var henne hos Mølleren, for at sige ham, hvad jeg vilde vidne imod ham. Den Gang passede jeg min Rolle saa godt, at jeg blev kastet ud af Rølleingen ned i Gaarden paa Kanten af et Spinetrug, saa jeg vil komme til at hinke min hele Livstid. Hans slap dog nogenledes.

Gans. Ja den Gang slap jeg. Sid jeg kunde sagt det samme, da jeg laae i Hjulveien, for at slaae Arme og Been i Stykker paa Sivert Slagter. Men Ganden tage ham. Han var stærkere end jeg.

Rasmus. Slog han da Diet ud paa Dig?

Gans. Nei gjorde han ikke; det var Synd at lybe ham paa; men han smeed mig til Jorden, saa Sjelen løstede sig fra Kroppen, og som jeg laae der, kom hans Satans Hund, og tyggede paa mig, som paa et Stykke vaadt Læder. Han gransede mig i Hovedet, og saa blev Diet hængende paa een af hans Lænder, og sit Lyst at følge med.

Rasmus! Det kommer deraf, Hr. Forvalter, at man ikke vælger sine Folk ret. Det kunde jeg saa net have gjort langt bedre med en lille bitte Kugle.

Ubeltoft. Stam Dig! Jeg vilde jo ikke stille ham ved Livet.

Rasmus. Bøbar os! Hvem vilde vel stille ham ved Livet. Bare en lille Kugle gennem Armen, eller det Dykke af Laaret, det dør ingen af.

Dobste Dpttn.

Visberg. Jfr. **Æbeltoft.** De **Forrige.**

Æbeltoft. Her, gunstige Herre, seer De de to brave Mænd, som ikke pleie at fare med Lagn. De vil ydne imod Hr. Landsvig.

Visberg. Ved I ogsaa vist, Børn, at det var ham, som folgte Jøden Daasen.

Rasmus. Ja, naadige Herre! det kan vi gjøre vor Eed paa, naar og hvor det skal være. Da vi gik til Koeskibe Kroen, kom Hr. Landsvig ridende forbi os i fuld Galop, fra Kroen af, og han raabte endnu, i det han reed forbi: god Dag, god Dag, min kjære Rasmus, hvorledes lever han? Hørte Du ikke det, Hans?

Hans. Jo vist. Og da vi saa sad i Kroen, og hørte Jøden og Humlesøreren snakke sammen, saa beskrev Jøden den, der havde solgt ham Daasen, saa livagtig, at vi strax kunde begribe, det maatte være Hr. Landsvig. Han sagde, det var en middelmaadig høj Person, med mørkt Haar, og at han saae godt ud. Han sagde og, at han havde en grøn Kjole paa, og Halvstøvler.

Jfr. Æbeltoft. Seer De! er det ikke, som jeg sagde?

Rasmus. Og en rund Hat, med en smal Galon omkring Pullen.

Hans. Rigtig; og at han var ridende paa en brun Hest.

Jfr. Wbeltoft. Vilker det ikke bedre og bedre?

Wbeltoft. Om gunstige Herre har lagt Mærke dertil, saa er det netop Hr. Landsvigs Ridehabit.

Jfr. Wbeltoft. Vilst er det! Det kan jo ingen anden være. Kan det vel, bedste Ven?

Visberg. Der er ingen Tvivl om, at det jo er ham. Han fortjener ingen Medlidenhed. Hr. Forvalter, hav nu den Godhed at føre disse to Mænd til Procurator Saldsmagl, og lad ham strax udtage Stævning imod ham.

Wbeltoft. Ja gunstige Herre, siden De endelig saa vil have det.

(Visberg og Jfr. Wbeltoft gaar.)

Trettende Optrin.

Wbeltoft. Rasmus. Hans.

Wbeltoft. Men det siger jeg Jer, Børn, at I, indet der falder Dom i Sagen, maae være betænkte paa en rimelig Udflugt til at sige, I har taget Feil. I kan nok begribe, det er ikke min Mening, at det skal gaae saa vidt; thi for det første er det ikke saa let at faae ham i Slaveriet, for det andet er det dog Synd, siden det dog er Løgn. Jeg vil kun, for en Feils Skyld, holde ham mistænkt i nogen Tid.

Rasmus. Det er os det samme, Hr. Forvalter! vi skal nok hittede paa en Udflugt.

Fiortende Optæin.

Jomfrue **Æbeltoft.** De Forrige.

Jfr. Æbeltoft. Ham har vi. Men jeg maa
og snakke noget med disse gode Mænd. Hør nu
Børn, lad mig se, I passe Jeres Ting, og især at
holde reën Mund. Det skal ikke være Jer Skade.

Rasmus. Hr. Forvalteren er en ræsonabel
Mand, Jomfrue, og derfor kan man og tjene ham
med Fornøielse. Vi har havt med hinanden at
gjøre før i Dag.

Æbeltoft. Ja, ja, tie kun dermed.

Rasmus. Tie kan jeg saa godt som den
bedste, naar man stopper mig Munden at sige. De
tredive Rigsdaler, jeg fik for min Høfte, gjorde
godt.

Æbeltoft. Tie kun dermed. Jeg vil ikke be-
rommes.

Hans. Fik Du tredive Rigsdaler for Din
snabs Høfte, og jeg fik kun ti for mit gode Die. Hr.
Forvalter, det er jo jødiss.

Æbeltoft. Er det ikke nok for et Die. Du
har jo eet igjen.

Rasmus. Hvad Snaf, Hans, det var jo ikke
meer værdt. Det duede jo intet. Det hang ned af
Hovedet paa Dig, som et Legøble paa en Green.
Det havde været i Krig før.

Hans. Ja, det kan jeg bitter Død ikke være
tjem med. Slaar nu en Her eller en Guep det

andet ud paa mig til, saa gaar jeg jo saa blind, som en nysbød Hundevamp. Jeg maa have mere, Hr. Forvalter. Jeg fik ved samme Leilighed endnu allede Huller i Ansigtet og paa Kroppen, som De gav mig intet for. Min hele Krop var jo saa fuld af Huller, som en Tiggertjole.

Ubeltoft. Du er altid saa usornøttelig. Hvad skal Du have for Dine Huller?

Hans. Jeg tænker Hr. Forvalter, som jeg vilde sige, saa en tre Rigsdaler for Stykket.

Ubeltoft. Tre Rigsdaler for Stykket! Du er en uforstammet Burderingsmand.

Hans. Burdere kan jeg, trods den Røste. Det lærte jeg i forrige Tider, da Forvalteren brugte mig til at vurdere Brøstfæld i Bøndernes Stervboer.

Rasmus. Tre Rigsdaler for Stykket er ikke for meget, Hr. Forvalter; havde det endda været ordentlige Prygl; men det er Hundebid, og maaskee Hunden oven i Kjøbet har været gal.

Ubeltoft. Vil Din Skjelm bestyrke ham i hans Uforstammenhed?

Rasmus. Det er min Troe ikke for meget, Hr. Forvalter. Jeg kan vide det med mig selv. Vi to har endnu en lille Sag sammen. Det skal jeg fik i Hovedet forgangen Aar, da Brændeviins-Inquirenterne vare her, staar endnu paa Regning.

Ubeltoft. Alt bedre og bedre! hvormeget skal det koste?

Rasmus. Det er i det mindste nu Gange
saa stort, som noget af Hanses; men det er det
samme; De skal have det for tyve Rigsdaler, hvor
ved De endda faar adskillige smaa Skrammer i
Kjæbet; men jeg maa desuden have tre Rigsdaler
aarlig, thi det er en aaben Skade.

Ubeltoft. Du er den første Gæst af en
Jøde, eller Jøde af en Gæst, der er til. Tyve
Rdlr. og tre Rdlr. aarlig.

Rasmus. Jeg kan umulig have mindre Hr.
Hornalter, end tre Rigsdaler aarlig; to til Salve, og
een til Hærskens Vedligeholdelse.

Ubeltoft. I Hjeltringer! gjorde jeg Jer Jeres
Det, skalde jeg prygle Jer, saa Jer hele syndige
Drop skalde blive til eet eneste Hul, som Jeres Hæn-
delse kunde fare ud af. Bilde I lumpen Naf, I
Galgetnebler, Jer ind, at I kan trække mig op, fordi
jeg gjør Jer den Vre at bruge Jer.

Rasmus. Ho ho, ikke saa iørig, lille Faer.
Hvad Vren angaaer, da har han vel intet at snakke
om.

Hr. Ubeltoft (gaaer imellem dem). For Guds
Skyld, gjør ingen Allarm.

Hans. Hvem vil han prygle, lille Papa?

Rasmus. Hvem er Hjeltring, lumpen Naf,
Galgetnebel, min Broer?

Hr. Ubeltoft. Vær dog stille, Børn!

Ubeltoft. Kan I ikke gøde Tid? I ere saa hidfige. Kan vi ikke snaffe sammen med det Gode? for en Feils Styld.

Hans. Det forstaaer sig, vi kan. Det er jo altsammen med det Gode.

Ubeltoft. I ere saa urimelige med Jeres Regninger. Men siden I dog har fortjent noget, saa vil jeg betale Jer, hvad I forlanger. En anden Gang vil vi gjøre Accord i Forveien, for en Feils Styld.

Rasmus. Det er det bedste. Naar det saa er bestemt, hvad vi skal have for sønderflagne Hoster, aabne Huller i Hovedet og andensteds, for Dine, og saa videre, saa behøve vi blot at læse vor Laps efter, og saa har vi intet at blive neens om.

Hans. Saa Hr. Forvalteren vil betale os vore Regninger?

Ubeltoft. Ja, det lover jeg Jer, og her har I Tyve Rigsdaler paa Haanden.

Rasmus. Hr. Forvalteren er et ræsonabelt Gemyt; vi skal saamænd ogsaa tjene ham ærlig og redelig.

Hans. Ja, det var Synd andet.

Ubeltoft. Det er godt, Børn. Gaae nu hen til Bertshuset, og biev der, til jeg kommer. Men een af Jer skal først gaae til Procurator Faldsmåal, og sige ham, at han maa være der om et Kvarters Tid. Jeg vil møde ham der.

(Rasmus og Hans gaar.)

Fortællende Dyrkin.

Jomfrue **Abeltoft**. **Abeltoft**.

Jfr. Abeltoft. Det var ellers en sigen Scene, den.

Abeltoft. De Gæmpe mærker, man har dem nødig, og de veed, jeg tør ikke lægge mig ud med dem. Jeg stoler ellers paa, at de engang kommer galt afsted, og at jeg bliver af med dem.

Jfr. Abeltoft. Dit Frierie løb kun slet af, - hører jeg.

Abeltoft. Det løb forbandet galt af. Den dumme Løs sagde mig ordentlige Grobheder, for en Jødes Skjold.

Jfr. Abeltoft. Herren holder endnu Stand i Henseende til mig; men jeg frygter, at naar han mærker, hun aldeles ikke vil have Dig, at han da forandrer sine Tanker.

Abeltoft. Du maa endelig tale med hende, og see til, Du kan overtale hende. Det var dog fordomt, skulde jeg miste den skønne Arvepart.

Jfr. Abeltoft. Hun kommer her paa Dies blikket; jeg saae hun kom op fra Haven.

Abeltoft. Jeg gaaer nu hen til Bertshuset, for at tale med Procuratoren.

Jfr. Abeltoft. Der er hun; gaae Din Vel.
(**Abeltoft** gaaer.)

Sextende Optrin.

Vilhelmine. Jomfrue Ebeltoft.

Vilhelmine. Vil Jomfruen ikke tillade, at Lars maa gaae op til Præstegaarden med den nye Soelhat til Madammen, hun trænger meget til den. Rudsten er nylig gaaet ud.

Jfr. Ebeltoft. Jo meget gjerne, min rare Mine!

Vilhelmine. Dette beder og, om Skytten maa gaae ud, for at bestille en Ket først Gist nede i Byen.

Jfr. Ebeltoft. Gartneren pleier jo at fiske, min Rare.

Vilhelmine. Men han siger, der er ingen flere Gist i Parken, og han har desuden meget at bestille nede i den anden Have, med at plante nogle Blomster om for mig.

Jfr. Ebeltoft. Ja, lille Mine, saa kan Skytten gaae.

Vilhelmine. Jeg vil sige det til Dette.

Jfr. Ebeltoft. Men vær saa god, lille Mine, at komme igien. Jeg har her noget at tale med Dem om.

(Vilhelmine gaaer ud, men kommer strax tilbage.)

Vilhelmine. Jeg syntes, Jomfruen sagde, De vilde tale med mig.

Jfr. Ebeltoft. Ja, min lille søde Mine. Nu komme vi to da i nærmere Forbindelse med hinanden.

Vilhelmine. Det hører jeg.

Jfr. Kbeltoft. Hvad siger De dertil, lille Mine. Fornvier det Dem?

Vilhelmine. Naar jeg skal være oprigtig, maa jeg tilstaae, det fornsvier mig slet intet.

Jfr. Kbeltoft. De veed dog, søde Mine, hvormeget jeg holder af Dem.

Vilhelmine. Jeg maa bekjende, jeg har været for kortsynet til at see det.

Jfr. Kbeltoft. De misstjender mig, rare lille Mine. Mellem to, der leve sammen idelig, kan der let falde et eller andet Ord, som ikke er rigtigt, men hvem vilde strax tage det ilde op.

Vilhelmine. Det er sandt nok.

Jfr. Kbeltoft. De maae være overbeviist om, lille Mine, at jeg altid har villet Dem vel, og at De skal faae en Stedmoder, som vil holde meget af Dem.

Vilhelmine. Jeg er beløbet paa alt.

Jfr. Kbeltoft. De maae sandelig ikke hade mig, lille gode Mine!

Vilhelmine. Jeg hader aldrig noget Menneske. Desuden veed jeg min Faders Billie, og det er min Pligt at finde mig i den.

Jfr. Kbeltoft. Det var en affkyelig Opdagelse med Landsvig. Jeg kan ikke beskrive Dem, hvor ondt det gjør mig for dette Menneske, som jeg ellers agtede saa høit, og for Dem med, lille Mine!

Vilhelmine. Det gjør mig ogsaa ondt, at noget Menneske kan tillade sig at gjøre saadanne Opdagelser.

Jfr. Hbeltoft. Er det ikke en stor Lykke, at det blev opdaget? Jeg takker Himlen, at min gode aller-
kjereste Mine blev udrevet af dette Menneskes Klær.

Vilhelmine. Jeg takker for Deres Medlidens-
hed, endskjønt jeg troer, den er ganske ugrundet.

Jfr. Hbeltoft. Ugrundet! rare Mine? hans
Forbrydelse er jo soleklar. Deres Fader har jo selv
nødt min Broder til at lægge Sag an imod ham,
og min Broder er vist ikke den Mand, der skulde
besfatte sig med en Sag, naar der ikke vare uimod-
sigelige Bidner.

Vilhelmine. Jeg troer nok, Deres Broder
har Bidner.

Jfr. Hbeltoft. Havde ikke min Broder skyldt
Deres Hr. Fader saa meget godt, vilde han vist ikke
have havt dermed at bestille; men nu kunde han
ikke sige ham Nei, saa gjerne han end vilde, baade
for Hr. Landsbigs Skyld, som han var stolt af at
have til Ven, og for Deres Skyld.

Vilhelmine. Siden han handler af bare Tak-
nemmelighed, saa har han i det Mindste en god
Grund. For Resten har jeg just ikke hørt saa meget
om Venkab imellem ham og Landsvig, at han for
Venkabs Skyld skulde være meget uvillig til at ind-
lade sig i denne Handel.

Jfr. **Wbeltoft.** Da maa De troe, han var og er det for Deres Skyld. De kjender ikke hans Tænkemaade imod Dem.

Vilhelmine. Oh jo.

Jfr. **Wbeltoft.** De skulde kun høre ham tale om Dem: hvor varmt han roser Dem. De er en Engel i hans Mine. Der er for ham intet andet Fruentimmer i den hele Natur, uden De.

Vilhelmine. Virkelig! De fortæller mig ret noget nyt.

Jfr. **Wbeltoft.** Men har De aldrig mærket det?

Vilhelmine. Ikke det mindste.

Jfr. **Wbeltoft.** Da har jeg, og det meget længe, og jeg tilstaaer, jeg har ret glædet mig derover.

Vilhelmine. Har De det?

Jfr. **Wbeltoft.** Jeg tænkte altid, der skulde blive et Par af Dem.

Vilhelmine. Virkelig?

Jfr. **Wbeltoft.** Min Broder er en god ædel Mand.

Vilhelmine. Det glæder mig usigelig.

Jfr. **Wbeltoft.** De kunde leve overmaade lykkelig med ham, min rare Mine.

Vilhelmine. Det er ikke at lide paa.

Jfr. **Wbeltoft.** Hvad synes Dem om dette Forslag, rare Mine?

Vilhelmine. Ærligt sagt, ikke det allerringeste.

Ifr. *Æbeltoft*. Ikke det allerringeste? gode rare Mine! Betænk Dem. Han elsker Dem saa inderlig. Deres Fader vil have det.

Vilhelmine. Men jeg vil aldeles ikke, det forstikker jeg Dem; og jeg tvivler paa, at min Fader enten vil eller kan tvinge mig.

Ifr. *Æbeltoft*. Sy, rare Mine, hvem tænker paa at tvinge Dem? En Pige, som De, indseer nok selv sit eget Bedste. — Der kommer nogen. Det er vist den affhyelige Nar, Vandby. Jeg gaaer. Er det ham, saa hav den Godhed at sige, at ingen er hjemme.
(Ifr. *Æbeltoft* gaaer.)

Syttende Optrin.

Vandby. *Vilhelmine*.

Vandby. Her seer De mig, min smukke Jomfrue! som en anden Lovelace, paa Jagt efter den besnærede Ufskyldighed. Nu er min Forbrydelses sorte Time kommen.

Vilhelmine. Hvoledes er nu Deres Plan?

Vandby. Min Plan gaaer ud paa den meest uhørte Gjerning, en Gjerning, hvis Mage Solen eller Maanen aldrig saae. Det er ikke mindre, end at bortføre en gammel, hæsselig, ondskabssuld Jomfrue, og det af bare Kjerlighed.

Vilhelmine. Af bare Kjerlighed?

Vandby. Jeg kunde ligesom føre hende bort, saa stiltiende, som en Tyv en sølsobeslagen Bibel, uden at sige hende hvorfor; men dette Eventyr var

mig for simpelt. Jeg elsker Combinationer. For, da jeg saa hende, blev jeg rasende forelsket; jeg erklærede hende, at min Kjærlighed skulde forfølge hende til Jordens Ender, og nu er jeg her, for i mit Elskovs Raserie at fuldbyrde min Trudsel.

Vilhelmine. Det er ret moersomt.

Vandby. Jeg følger Horazes Forskrift, at forene det Nyttige med det Fornøielige. Nu har jeg mine fire Soldater posterede nede i Haven. Udenfor holder en Vogn, som skal transportere min Skjønne ud i den største Rose i hele Egnen. Jeg er dog vel sikker for Folkene her i Huset? thi denne Bortførsel gaaer vel neppe af uden Raaben og Skrigen; og jeg er dog ikke ret belavet paa at forsvare mit Bytte med Dolk og Sværd.

Vilhelmine. Folkene kan De være ganske rolig for. Lars har jeg sendt til Præstegaarden. Den anden Tjener og Skrивerdrengen ere saa gode at rulle noget Løv for mig. Gartneren er nede i den anden Have, og Skotten har vilst mig den Føielighed at gaae paa Jagt efter Fiske. Rudstén sendte jeg til Vertshuset med et Brev til Frederik, men egentlig med et Lorklæde, som jeg paastod, De havde glemt her, og som jeg for desmere Rimelighed havde spyet et Ravn E. V. paa.

Vandby. Dette Lorklæde skal jeg glemme til den behageligste Erindring af den behageligste Dag i mit Liv. Men Deres Fader?

Vilhelmine. Han er i sit Kammer, som er alt for langt borte til at han kan høre noget.

Vandby. Og Pigerne?

Vilhelmine. Dem har jeg sendt ned i Blegghaven.

Vandby. Ypperligt. Aldrig har noget Edeentyr været bedre anlagt. (Gaaer til Haverinduet.) Stigen er allerede sat op, mine fire Krigsmænd staae paa deres Post. Hvorledes skal vi nu faae min Elarissa herind?

Vilhelmine. Vi skal nok faae hende ind, men De maa skule Dem, thi ellers løber hun sin Veigjen. Naar jeg gaaer ud, vil jeg skyde Slaaen for Døren, saa har De kun den ene Dør at passe paa.

Vandby. Herligt! jeg vil krybe bag Sophaen.

(Han kryber bag Sophaen.)

Vilhelmine (Gaaer til Døren). Jomfrue, Jomfrue, kom kun ud; han er borte.

Attende-Optrin.

Jomfrue Elbeltoft. Vilhelmine.

Vandby (bag Sophaen).

Jfr. Elbeltoft. Er han borte?

Vilhelmine. Ja, nu gik han.

Jfr. Elbeltoft. Jeg veed ikke, hvad den Nar løber her efter; han maa vist have en Strue løs. Har De intet mærket?

Vilhelmine. Jo jeg synes nok, det er ikke rigtigt med ham. (Vil gaae.)

Sfr. *Ubeltoft*. Die lidt, min rære *Mine*,
jeg har endnu saa meget at snakke med Dem om.

Vilhelmine. Jeg kommer igjen paa Diebliffet.
Jeg vil kun hente mit Strikketoi.

(Gaaer ud.)

Rittende Optrin.

Jomfrue Ubeltoft. *Vandby*.

Vandby (kommer frem). Tilbedelsessværdige
Gubinde! Kan De tilgive min brændende Kjerlighed
denne List?

Sfr. *Ubeltoft* (løber til Døren, som *Vilhelmine*
har lukket). Nar! lad mig være.

Vandby. Alting vil jeg taale, Foragt, Be-
skæmmelse; men knus mig ikke med Deres Brede.

(*Vandby* gaaer for Døren.)

Sfr. *Ubeltoft*. Lad mig komme ud!

Vandby. O tilgiv mig! det er sødt for et
Hjerte, som Deres, at tilgive, og hvad er min For-
brydelse? at jeg elsker Dem! ha! det elskværdigste i
den hele Natur!

Sfr. *Ubeltoft*. Lad mig komme ud, siger jeg.

Vandby. Kan De taale at see et Menneſte
fortæres af Qvaler, et Offer for Piinsler, De selv
forvolder ham. O! De kan ikke, De vil ikke.

(Han tager hendes Haand.)

Sfr. *Ubeltoft*. Slip mig, Nar, slip mig, siger
jeg.

Vandby. Jeg slipper Dem ikke, fortryllende Engel, for De lover at dele de Glammer, der fylder min Sjæl. Elst mig, Tilbedelige! beløn med Gjenfjerlighed den meest hellige af alle Kjerligheder.

Sfr. Ubeltoft (slider sig løs, og løbet til den anden Dør).

Vandby (stiller sig for den). O slye mig ikke, henrykkende Daphne! sly ikke Din sømme, Din trofaste Elster, der ikke vilde slye Døden for Din Skyld. Elst mig, Gudinde!

Sfr. Ubeltoft. Siig mig, er De fuld eller gal?

Vandby. O! begge Dele. Jeg ved ikke af mig selv. Kjerlighed gør mig rasende. Jeg seer intet, jeg hører intet, uden Dem, Tryllerinde, og min Fortvilelse. De forskyder mig. Ha! I Furier! sønderlid mit Hjerte!

Sfr. Ubeltoft (løber forskrækket fra ham).

Vandby (bliver staaende som i Billedse). Allecto! Megera! Erisphone! hvor ere I? Hvorfor knuse I mig ikke? Hvorfor sønderlide I mig ikke?. Har I ingen flere Piinsler? Ha, ha, ha! Jeg trodsrer Eder. (Efter en-Pause.) Her stod hun. Hendes God betraadte dette høitidelige Sted. Her var det, hun, som en Engel, nedsmilede Saligheder over hele Egnen — til mig! — Til Dig, Ulykkelige! Hun smilte ikke — hun foragtede Dig — foragtede Dig! Ha!

(Han løber fortvilet omkring. Hun slæber sig for ham.)

Sfr. Ubeltoft. Hjælp, hjælp, hjælp!

Vandby (studer, uden at se paa hende). Jeg hørte en Stemme fra Himlen! Den tonede Belløst i min Sjæl, som en Cherub, der vækker en Død.

(Han vender sig om, og seer stivt paa hende i nogen Tid.)

Hfr. Hbelstoft (løber omkring). Hjælp! hjælp!

Vandby. Ha! Jeg glemmer mig selv. Der er hende. (Gaaer til hende.)

Hfr. Hbelstoft. Hjælp, hjælp!

Vandby. Intet skal hjælpe; jeg vil forsøge alt, jeg vover alt, jeg trodsrer alt; jeg gaaer gennem Oceanet, gennem Jlden, gennem Jorden, Luften, Helvede for at besidde Dem.

Hfr. Hbelstoft (løber-omkring). Hjælp! hjælp!

Vandby. Der er kun eet Middel tilbage. Min Fortvivlelse tilfader mig alt. — Jeg fører Dem bort.

Hfr. Hbelstoft (Priger som sædvanligt, og søger tit Dørene. Vandby er stædt i Veien).

Vandby. Ja bort, langt bort fra dette ulykkelige Sted, til Glædens Hjem, i mere rolige Egne. (Han fløiter; de fire Soldater komme op af Stigen gennem Haugevinduet.) (Til Soldaterne.) Gjør hvad jeg har befaleet. (De fire Soldater tage Jomfrue Hbelstoft, og bære hende ud gennem Haugevinduet.) (Hun Priger bestandig.)

Lyvende Optrin.

Vandby. Vilhelmine.

Vandby. Ha, ha, ha! (Vilhelmine kommer ud.) Nu, gjorde jeg ikke mine Sager godt?

Vilhelmine. Fortreffeligt! Ingen Opera; Helt kunde gjort det bedre for Alvor.

Vandby. Hun skal i det mindste ikke klage over, at hun jo blev bortført efter Regler. Nu vil jeg gaae hen til Bertshuset, for at melde vores Frederik, at jeg har bragt min Skjonne i Sikkerhed. Min smukke Jomfrue! De seer, Sagerne tage en god Vending; jeg spaaer Dem allerede et lykkeligt Udfald. Lev nu roelig, til vi sees igjen.

Vilhelmine. Farvel, Vandby! Hils Frederik.

Tredie Optog.

Første Optrin.

(Et Støbhuus, med Dørre paa begge Sider, og en i Midten; fire Soldater, — hvoraf den eene sidder ved Bordet og sover; den anden ligger paa en Bænk; de to andre ere lidt bestjænkede.)

Peer. Det er min Sjæl dog et elendigt Land, vi leve i.

Povl. Ja elendigt! det er rigtigt nok; men hvorfor det, min Broer?

Peer. For vi ingen Krig faae. Hvad nytter det, vi ere brave Karle, at vi kan drikke og exercere, naar man ikke kan komme til at vise det, vise det?

Povl. Hør min Broer, skal vi desertere?

Peer. Ja, min søde Broer! lad os det! En brav Deserteur er velkommen overalt i Verden.

Povl. Men det siger jeg Dig, at den Armee, jeg skal gaae til, maa i det mindste være fire Milioner.

Peer. Fire Millioner! ja dem blæser jeg af. Naar en Armee ikke er tre til fire hundrede tusende Mand, saa vil jeg ikke reise mig op for den.

Povl. Hvad vil tre hundrede tusende Mand gjøre mod fire Millioner? Fire Millioner æde tre hundrede tusende Mand til Frokost.

Peer. Er en Million meer end hundrede tusende Mand?

Povl. Ja vist.

Peer. Jeg siger Nei.

Povl. Men jeg siger Jo.

Peer. Nei har til det Finkelnæb, hvor flog han er.

Povl. Jeg er nok lige saa flog som Du, kan jeg mærke.

Peer. Hvor mange er en Million?

Povl. Skal jeg gjøre Dig Regnskab for, hvad en Million er?

Peer. Du er en snavs Karl, min Broer! naar Du ikke siger mig, hvad det er. Sy, er det Kammeratskab?

Andet Optrin.

Ubeltoft. Soldaterne.

Ubeltoft. Er Procurator Faldsmaal ikke her?

Peer. Hvem vil han snakke med?

Ubeltoft. Jeg vil snakke med Faldsmaal.

Peer. Fals — Fals — maal, hvad er det? Min Broer! her er en, der vil nok snakke med Dig.

Povl. Vil han mig noget? kan jeg være ham til nogen Tjeneste, min Hjerter Ven? (Vil kysses ham.)

Ubeltoft. Gaae Poffet i Vold, din Brændes vindsnude.

Povl. Vil han gjøre Nar af os?

Peer. Tag sin Snude i Agt, lille Ven!

Ubeltoft. J forstaaer mig ikke. Jeg vil tale med Procurator Faldsmaal.

Povl. Det veed Jomfruen.

Ubeltoft. Hvilken Jomfrue?

Povl. J Karetten.

Ubeltoft. Hvilken Karet?

Peer. Hør min Broer! hvem vil Du bilde Dig ind at fritte ud?

Povl. He, he, he! tie kan vi. Kom min Broer! lad os drikke; det er ikke værdt at snakke med ham. (De satte sig hen ved Bordet.)

Jørgen (i Søve paa Banken). Hold Jer Kjest, Jomfrue!

Ubeltoft (for sig selv). Dette Menneske snakker i Søve. Der er noget i Gjerde. Man siger, man kan faae Golt, som snakke i Søve, til at svare ordentligt, naar man træffer den Materie, de drømme om. Jeg vil forsøge det; der er en Jomfrue i Spillet. (Høit til den Sovende med Gruentimmerstemme.) Na kjære Soldat! lad mig være!

Jørgen (hører intet).

Æbeltoft (lægger sig paa Knæ foran Banken).
 Na, kjære Soldat, lad mig være! For en Feils
 Skyld! lad mig være!

Jørgen (i Søvn). Vil hun blive i Vognen,
 siger jeg.

Æbeltoft. Na, kjære Soldat! hvor skal jeg
 hen?

Jørgen. Det faaer hun ikke at vide. — Hei
 Peer, luk Hæveporten!

Æbeltoft. Na, kjære Soldat! hvorfor skal jeg
 bort?

Jørgen. Den unge Herre siger hende det nok.
 Hei Povel, jag paa! den Gamle kommer, hei skynd
 Dig — han kommer — affed! (ved de Bevægelser,
 han gjør i Søvn, falder han ned af Banken, og river
 Æbeltoft over Ende).

Povel (som har sat sig ved Bordet med Peer). Slaaer
 I min Kammerat?

Peer. Vie lidt; jeg skal lære Dig, min Broer?
 (tager sit Svær) Jeg skal lære Dig. (sigter paa ham)
 Jeg skal lære Dig.

Æbeltoft (Kraaler og render omkring).

Peer (stater bestandig). Vil Din Hund staae
 stille, mens jeg styder Dig.

Æbeltoft (Kraaler).

Peer. Staae stille, saa bliver Pinen kort.

Æbeltoft (Kraaler)

Fredie Optrin.

Saldsmaal. De Forrige.

Saldsmaal. Hvad er her paa Færde?

Peer. Jeg vil skyde den Hund; men siden hjerte Ben beder saa meget for ham, skal han have Pardon for denne Gang, men kommer han igjen — saa —

Saldsmaal. Ubelstoft! er det Dig? Jeg sad i Stuen her næst ved, og ventede paa Dig. Hvad vil Du her imellem de Fyldehundene?

Ubelstoft. Jeg har faaet noget forbandet Løi at vide af dem, men jeg kan ikke ret samle det endnu. Der er noget i Gjerde.

Saldsmaal. Na, hvem vil bryde sig om fulde Menneskers Snak, men hvad vil Du mig? Rasmus har været hos mig.

Ubelstoft. Her er noget at fortjene for Dig.

Saldsmaal. Hvad er det? bie lidt, det er nok bedst, at vi faar disse Mennesker bort. Hør nu Kammerater; nu har I vel snart nok. Gaae nu ud, og sov lidt oven paa.

Peer. Gode! jeg sove! — jeg vil skyde ham der henne først.

Saldsmaal. Det kan Du gjøre en anden Gang. Gaae fun ud.

Peer. Gaae ud! — jeg vil drikke.

Poul. Han skal skydes. Skal han ikke Poul? — der er en Krigs; Rets Dom derfor.

Saldsmaal. Ja. Ja. Du kan skyde ham i Morgen. Han løber ikke bort. (Saldsmaal faaer Solbaterne ud. Peer sigter paa Ebeltost).

Fjerde Optrin.

Saldsmaal. Ebeltost.

Saldsmaal. Nu; er der noget at fortjene?

Ebeltost. Jo, men det er ikke saa ganske frie for lidt Canaillerie, for en Feils Skyld, Du har vel ikke taget din Samvittighed med!

Saldsmaal. Min Samvittighed var i forrige Tider uden for min Pung; men den klemte den for stærkt sammen. Nu har jeg den i Pungen, og nu udvider den den; men for grovt maa det ikke være. Noget maa man gjøre for Kone og Børns Skyld.

Ebeltost. Ja det forstaaer sig. Du skal jo leve, for en Feils Skyld. Tingen er denne, seer Du. I Morgen gifter Hr. Bisberg sig med min Søster.

Saldsmaal. Han gjør Ganden heller. Hvad havde han det nødig; men kanske hun havde det nødig?

Ebeltost. Hold din Mund, og hør videre. Herren har tillige besluttet, til Belønning for min troe Tjeneste, for en Feils Skyld, at give mig sin Datter; det er jeg ogsaa ret vel fornøiet med, med Arveparten at sige; thi ellers brød jeg mig ikke mere om Vilhelmine end om en gammel Pibestilk.

Saldsmaal. Ja, ja, Medgiften er Pibehovedet, og Jomfruen er Stilk. Men hvordan er det

mueligt, at J kan trække saaledes om med ham? Ja, Ja, det er din troe Tjeneste, kan jeg tænke.

Wbeltoft. Behold Du kun dine Tanter hos Dig selv. Nu det var godt; men ikke altsammen godt. Der har denne Landsvig, for en Feils Skyld, gaaet hen og forlovet sig med Jomfruen, og Faderen har sagt Ja dertil.

Saldsmaal. Efterat han først havde lovet Dig hende! Ja, Ja, Hr. Bisberg er en fornuftig Mand. Han vidste nok, at Du fortjente Belønning for din troe Tjeneste.

Wbeltoft. Hør Historien ud, før Du snaffer. Han havde lovet Landsvig hende, men i det samme mærkede han, at en meget kostbar Gulddaase var stjaalet fra ham. Jeg kom efter, at Landsvig havde taget den, og saa blev han saa forbittret paa ham, at han brød sit Løfte, og lovede mig Wilhelmine.

Saldsmaal. Har Landsvig stjaalet en Gulddaase?

Wbeltoft. Ja han har, og solgt den til en Jøde i Roeskilde Kroe.

Saldsmaal. Ganden fare i Dig, Wbeltoft; det er jo Løgn; vil Du bilde mig ind, at Landsvig har stjaalet?

Wbeltoft. Her er Vidner paa det.

Saldsmaal. Jeg kan tænke, at Rasmus Skotte er een af dem; han lever jo af at vidne, siden han blev affat.

Wbeltoft. Ja, og den ættede Skjæmand er den anden; for en Feils Skyld.

Saldsmaal. Jh saa begriber jeg Sagen endnu bedre.

Wbeltoft. Du vil Herren, Du skal lægge Sag an imod ham paa hans Begne. Vignerne har Du.

Saldsmaal. Nei Wbeltoft! det gjør jeg ikke. Det gaaer forvidt. Skulde jeg hjælpe til at bringe Landavlg i Forbedringshuset, og det ved Canaille? Jy for en evig Ulykke, skam Dig!

Wbeltoft. Nei see engang, hvor hellig han er; Du vil have den forte Kjøle paa, for en Feils Skyld; vil Du ikke? Den vilde flæde Dig ret hjem. Du har saamænd smukt forberedt Dig til Hellighed. Vi kjende Dig nok.

Saldsmaal. Væd Du noget, Wbeltoft! Du er et indgroet Skarn, imellem os. Jeg er nødt til et og andet iblandt for Kone og Børns Skyld; jeg har dem nu engang, og jeg kan ikke lade dem sulste ihjel. Men Du har ingen Børn, og Kone har Du ikke. Du har dit Udkomme, og Du bedrager uden Rød.

Wbeltoft. Har jeg ikke Kone og Børn; saa kan jeg jo faae dem, for en Feils Skyld, og naar den Tid kommer, saa kan jeg forsørge dem. Hvilket mener Du ellers er bedst, enten at bedrage, for man gifter sig, eller efter? Jeg holder det for rettere at bedrage først, for en Feils Skyld, og siden blive en;

stiftelig Mand, end at begynde med Gæld og
Armød, og ende med Bedragerie og Røvhugt. n. 3

Saldemaal. Hvad der end er bedst eller ikke
bedst, saa vil jeg intet have med den Sag at bestille.

Ubeltoft. Jeg vilde ret ønske, at dit Sam-
vittighed sad i din Hjerne; den trænger endnu mere
til at udvides end din Pung, for en Feils Skyld.
Du kan jo sagtens begribe, at det er mig intet
om at gøre, om Kongen har en Tugthans, Rast-
stue eller mindre; jeg vil kun bruge den Sag, for
at faae mit Ægteskab med Wilhelmine forvigt, og
intet videre.

Saldemaal. Hvorledes det?

Ubeltoft. Medens Sagen staar paa; gifter
jeg mig; siden bliver den bedre oplyst, og saa kan
jo Landsvig slippe, men Pigen har jeg. Rast Du nu
faae det i Hovedet? Hr. Bisberg giver Dig et halv
hundrede Rigsdaler for Umagen, og jeg giver Dig
et heelt hundrede. Det er længe siden Du saas halvt
andet hundrede Rigsdaler.

Saldemaal. Naar kun Sagen ikke drives vi-
dere, saa kan jeg nok paalæge mig den for min Rottes
og mine Børns Skyld.

Ubeltoft. Ja det forstaaer sig; det er jo Din
Pligt at forserge dem; men har du der er noget
andet, jeg vilde tale med Dig om. Da jeg kom
herind, sad de fire fulde Soldater og drøede noget
underligt Løi sammen. De snaktede om en Jomfrue
i en Kæde, som kunde sige, hvor Dir var, den var

Jomfrue, der skulde holde Kæft, der den Gæmmel, der kom, om at lukke en Haveport, og at jage affed, og saa videre. Veed Du noget herom?

Saldsmaal. Alt hvad jeg veed, er, at da jeg for et Par Timers Tid gik herfra, kom der ved Rosen en Kæret jagende fra Gaarden. Jeg troer, der sad et Gruentimmer deri, som raabte. Jeg kunde tydelig hende, at det var Bertens Kæret.

Ubeltoft. Kom Kæreten fra Gaarden? Død og Ulykke! Du skal I see, Vilhelmine er løbet bort med Landsboig, for en Feils Skuld.

Saldsmaal. Det troer jeg ikke; thi hun havde vist ikke skreget; —

Ubeltoft. Det er sandt. Hvem kan det dog være?

Saldsmaal. Fra Gaarden kan det ikke være; thi naar det ikke var Vilhelmine, er der jo ingen, der kan føres bort. Din Søster skulde være den eneste; men hende kan det ikke heller være; thi Sanden henter ikke sine Folk i Kæret, saavidt jeg har hørt.

Ubeltoft. Du er altid saa grov i Din Mund, — Men sig mig, hvem kan det være?

Saldsmaal. Jeg har alt sagt Dig mine Tanker. Veed Du det ikke, saa veed jeg det ikke heller.

Ubeltoft. Men den Landsboig, den Vandboig, een af dem har dog været med.

Saldsmaal. Ijs! der kommer den ene; lad os fritte ham ud.

Femte Optrin.

Vandby. **Saldsmaal.** **Æbeltoft.**

Vandby (kommer fra sit Værelse paa venstre Gaard).
Er min Tjener ikke her?

Æbeltoft. Nei han er ikke, gunstige Herre!

Vandby. Hvor mon nu den Knegt er henne
Løjen?

Æbeltoft. Han er formodentlig nede i Gaarden ved Vognen, gunstige Herre!

Vandby. Hvilken Vogn? — Hvem er denne gode Mand?

Æbeltoft. Det er Procurator **Saldsmaal.**

Vandby. **Saldsmaal!** jeg har hørt meget tale af hans Værdsommelighed. Han skal være en meget habil Mand.

Saldsmaal. Jeg takker, gunstige Herre! for Deres gode Tanker.

Æbeltoft. Jeg tænker, gunstige Herre! at Deres Tjener er nede ved Vognen.

Vandby. Hvilken Vogn? — (Tagte) Aha! de vil fritte mig ud.

Saldsmaal. Den Vogn, som gunstige Herre hjorte forbi den store Rose i.

Vandby. Det tror jeg ikke.

Saldsmaal. Det maa ret være fornødtigt at
føre i en Karet med fire Heste for, bare for at
fornøie sig.

Vandby. Na ja, det er fornødtigt nok.

Æbeltoft. Hver naar man kan have Selskab
i Vognen.

Vandby. Det forstaaer sig. Selskab maa
man have.

Saldsmaal. Det er der saamænd Plads til i
den Vogn. Der kan magelig sidde fire Personer i
den, det kan jeg vide deraf, at salig Majoren lod
den gjøre til sit eget Brug, og den var netop stor nok
til ham.

Vandby. Saa har den Vogn været Majorens?
det har jeg aldrig vidst.

Saldsmaal. Jo mænd har den saa. Den
salig Herre førte altid i den, for han kunde ikke
taale frisk Luft.

Æbeltoft. Men jeg tænker, gunstige Herre!
at man i saadant deiligt Veir ikke skulle pakke sig
ind i en luft Vogn, saa kan man jo slet ikke see de
deilige grønne Agre og Skoven og Udsigterne.

Vandby. Det giver jeg Dem fuldkommen
Ret i.

Saldsmaal. Og saa kan man ikke heller see,
hvem der kommer forbi.

Vandby. Nei, det er rigtig nok.

Æbeltoft. Og saa kan der heller ingen see,
hvem det sidder i Vognen.

Saldsmaal. Det er vel ikke heller altid, man maa se det.

Vandby. Naar man er meget nysgjerrig, saa er det fremt nok.

Ubeltoft. Det er dog saa naturligt, at man gjerne vil see, hvem, hvad for Folk, der passerer forbi.

Vandby. Det finder jeg ganske naturligt.

Saldsmaal. Det er dog saa underligt, naar man ikke maa vide det.

Vandby. Mistænkeligt er det rigtig nok.

Ubeltoft. Jeg vilde i det mindste aldrig saa ledes, lusse frem, og jeg er vis paa, De vilde ikke hysse, Hr. Vandby.

Vandby. Sy, hvem vil det?

Saldsmaal. Man seer det dog undertiden.

Vandby. Det kan jeg aldrig troe.

Ubeltoft. Jo, det er dog sandt. Herren har formodentlig været ude at kjøre i Dag. Saae De da ikke en Karet komme farende, alt hvad Løst kunde holde, neden for Gaarden?

Vandby. Nei! jeg saa ingen.

Saldsmaal. Det er besynderligt. Ganske Herre var dog ude paa samme Tid.

Vandby. Paa hvilken Tid?

Saldsmaal. For et Par Timer siden.

Vandby. Ja, det var jeg ogsaa.

Ubeltoft. Man sagde: der sad et Fruentimmer i Vognen.

Vandby. Er Grumtimmer?

Ubeltoft. Ja, og man fortæller, han raskte og streg.

Vandby. Stakkels Hige!

Saldsmaal. Det er dog forstrøffeligt, hvad Folk kan falde paa; man sagde, De var med i Vognen.

Vandby. Hvem? jeg! jeg var jo oppe paa Gaarden.

Ubeltoft. Det sagde jeg ogsaa; men saa siger man, De har i Dag laant en Karet af Berten.

Vandby. Jeg har jo selv min egen Karet.

Saldsmaal. Det var Bertens Karet, som han kjøbte efter den tykke Major, vi meente, og som vi troede, Herren havde kjørt i.

Vandby. Det var min egen Karet, jeg meente, og som jeg ikke har kjørt i.

Ubeltoft. Har Herren da ikke kjørt i Bertens Vogn?

Vandby. Jeg har jo selv Vogn, siger jeg; hvorfor skulde jeg da laane Vogn, af Berten?

Saldsmaal. Har gunstige Herre da ikke heller kjørt i sin egen Vogn?

Vandby. De siger jo, Berten har laant mig sin Vogn. Hvorfor skulde jeg laane en andens Vogn, for at kjøre i min egen?

Ubeltoft. Ja det er sandt nok; gunstige Herre! Det har heller ingen Rimelighed. (Sagte til Saldsmaal) Jeg seer nok, vi komme ingen Vei med ham, naar

vi ere to. See. Du til at pømppe ham ud. Jeg staar op paa Gaarden, for at fage at ville, hvortil det slaar til.

(Gaaer ud paa høire Side.)

Siette Dyrtrin.

Bandby. Faldsmaal.

Bandby. Min kjære Mand! jo længere jeg seer paa hans Ansigt, desmere synes mig, jeg stulde kjende ham.

Faldsmaal. Deres Hukommelse er meget gunstig.

Bandby. Sig mig engang: Har han ikke været en Gamle Birkeskriver i Nærheden af min Faders Gods?

Faldsmaal. Jo, gunstige Herre! jeg kan ikke nægte det.

Bandby. Kan ikke nægte det? Vilde han maaskee kunne nægte det?

Faldsmaal. Bevar os vel, gunstige Herre! naar man handler ærligt og vel, kan man være alting kende.

Bandby. Sandt var det, men jeg vil tage Bladet fra Munden. Det kommer mig for, som han har nogle flette Streger for med denne Øbektost mod Landsvig. Det er nødvendigt, at vi lære at kjende hinanden noget næiere. Om jeg ikke tager Feil, blev han jo affat for nogle Kjeltringstreger, ikke?

Faldsmaal. Kjeltringstreger! Sid jeg havde Nisner paa Dets Mund!

Vandby. Saa han Gud; han ingen har; thi saa blev jeg med til at slaae Vidner om ham. Det skulde staa mig meget Feil, om min Fader selv ikke kunde være et af Vidnerne. Jeg kan endnu, som i en Drøm, erindre en forbandet Historie med en Skipperens enke. Formodentlig erindrer han den bedre end jeg.

Saldsmaal. Jeg mærker, gunstige Herre! at jeg er Dem nære bekendt, end jeg ønskede. Jeg beder Dem indstændig, røb mig ikke for min Rones og mine Børns Skyld.

Vandby. Jeg har ikke i Sinde at styrte ham i nogen Ulykke, men jeg vilde kun erindre ham om at tage sig i Agt, siden han eensgang er kommen saa galt affæd. Jeg synes, det kunde gjort ham, om ikke ærligere, saa dog klogere.

Saldsmaal. Gunstige Herre! jeg har været, og er i Sandhed meget uhykkelig.

Vandby. Det siger man altid, naar vore Handlinger ikke falde vel ud, enten de ere gode eller flette.

Saldsmaal. Nei gunstige Herre! det er ikke over det flette Udfald af mine flette Handlinger, jeg beklager mig, men over det uhykkelige Udfald af mine ikke flette. Jeg tjente for Skriverkarl, og ingen hørde den Lid det mindste at klage paa min Opsørsel. Saa kom jeg for Staden med en ung smuk Pige, og endstønde jeg ikke var bunden til hende ved noget Hæstelskabsløfte, holdt jeg det dog for min Pligt, at redde hende fra Bestemmelse, især da vi elskede

hinanden saa indtelligt. Men derpaa mødte vi, at jeg havde røbtet henke fra Baskamærke og mig fra Ainger, ved at styrte os begge i den yderste Armod. Jeg blev vel Birkeskriver, men De ved vel selv, at Jura kan ingen ærlig Mand lere af i de smaa Embeder paa Landet. Vi fik mange Børn, og den Nødvendighed, at skaffe dem Føde og Klæde, bragte mig til et og andet, som jeg selv virkelig afstode.

Vandby. Jeg tilstaaer, Deres Skjæbne virkelig fortjener Medlidenhed; men De maae og tilstaae mig, at De ikke forbedrer den, ved at fremture i den Handelsmaade, som allerede eensgang har styrtet Dem i Ulykke.

Saldsmaal. Det tilstaaer jeg, men jeg undgaaer derved at omkomme med Kone og Børn. Hvad skulde jeg gribe til? Jeg mistede mit lille Embede, og kom derved ud af alting; alle Menneſker forsoede sig for mig, som for en Landepløge; jeg drog herpaa, og gav mig til at være Procurator; jeg kan ikke nægte, jeg blev det i Ordets fletteste Bemærkelse. Her kom jeg i Kast med denne Forvalter Uebelstoft, der er det fordomtteste Affrum, Helvede har udspøjet — Han bruger mig til sine Skjelmstykker, og bedrager mig selv med, naar han kan komme til.

Vandby. De har vist truffet overmaade uheldigt; men sig mig nu, siden vi dog talo uæbenhjertigt: Hvad er det, De har for med Uebelstoft, med min Ven Landsvig?

Saldsmaal. Forvalteren har sagt, at Hr. Wisberg vil have ham stævnet, for at have stjaalet en kostbar Gulddaase fra ham.

Vandby. Men det er jo Løgn.

Saldsmaal. Det er jeg overbevist om; thi endstundt Hr. Landsvig ikke er rig, har jeg dog alt for store Tanker om ham, til at tiltroe ham sligt; jeg sagde det ogsaa til Ebeltøft, men han svarede, at der var uforkastelige Vidner derpaa.

Syvende Optrin.

Landsvig. Vandby. Saldsmaal.

Landsvig. Er Du der, Vandby? Jeg har søgt saa meget efter Dig.

Vandby. Jeg stod just i en meget vigtig Samtale med denne gode Mand; som jeg ikke vilde afbryde. Endeel deraf kunde have interesseret Dig. Men jeg tænker, han er saa god at fortælle Dig det selv. Vil De gjøre min Ven og mig den Fornøjelse, at spise med os i Aften?

Saldsmaal. Jeg takker underdanigst.

Vandby. Vil De da have den Godhed at sige Berten, at han skal beløbe sig paa Aftensmad til tre Personer.

Saldsmaal. Det skal jeg. (Til Vandby, i det han gaar) Gunstige Herte! jeg beder endnu engang, røb mig ikke.

Vandby. Jeg forsikrer, jeg skal ikke røbe Dem.

(Saldsmaal gaar ind af Døren i Midten.)

Ottende Optrin.

Vandby. Landsvig.

Landsvig. Beder Du den Skurk til at spise med os?

Vandby. Jeg troer, han kan blive os en nyttig Mand. Du ved jo, at Bisberg vil lade Dig kærne for Daafen?

Landsvig. Ja, det ved jeg; det er noget fjønt.

Vandby. Galdsmaal har Sagen imod Dig, og der er Vidner paa.

Landsvig. De fordomte Kjeltringer!

Vandby. Det er ganske rigtigt, men dermed er Sagen ikke klar. Naar Vidnerne gjøre deres Eed, enten den er falsk eller ikke, saa seer jeg virkelig ikke, hvorledes Du kan redde Dig. Men jeg har gjort en Opdagelse. Galdsmaal selv troer, at Historien er opspunden af Ebeltoft, og jeg tænker, det kommer kun an paa at overbyde, saa er Galdsmaal paa Dit Partie, og det er uden Tvivl en Mand, der gjerne kan tjene to Herrer. Desuden er han Kommes Procurator, og det Slags Folk feier gjerne deres Salighed ud, naar nogen er saa gal at vilse kjæbe den.

Landsvig. Jeg maa tilstaae Dig reent ud, min Ven! at den megen List i en Sag, hvori jeg har aabenbar Ret, er mig slet ikke behagelig. Men jeg begriber og, at der ingen anden Redning er for

at udvikle mig af disse Helvedes Snæver, og troe mig, Carl, jeg erkender Dit Venskab. Selv kan jeg intet foretage mig.

Vandby. Det kan Du ikke, og det skal Du ikke. Lad mig kun raade. Det værste er, at komme efter Kjedens af Historien; dette er altid vanskeligt, thi Italienerne sige, at man, før at kende en Skjætt, maa selv være halvdanden Skjætt. At hele Egnen kommer fra Skelkost, og er smedet af ham, for at afsligne sig Wilhelmine, kan en Blind see. — Men Daasen er dog borte, ingen har seet, hvem der har taget den, og dog har een gjort det. At det ikke er Dig, kan man ikke vel overbevise Bidberg om, før man kan bevise, hvem det er; og hvor er Daasen, hvo har taget den? Falske Vidner kunne vi ikke bruge, og sande have vi ikke.

Landsvig. Dette hjælper Faldsmaal os maaskee ud af. Han har just de Egenstaber, det italienske Ordssprog fordrer, og det kan ikke nytte at begynde nogen Plan, forinden vi har ham paa vor Side. Apropos, hvor blev Qvinden af?

Vandby. Hun er i god Behold ude i den store Mose; men see, der har vi vores Jurist.

Kiende Optrin.

Landsvig. Vandby. Faldsmaal.

Faldsmaal. Det er besik, gunstige Herre! Men jeg frygter, jeg kommer til Uleilighed.

Vandby. Det skal ikke. Vi sætte os meget mere. Deres Gæst. Det er, som De ved, Deres Contrapart.

Landsvig. Jeg forundrer mig overmaade meget, hvorledes De vil lade Dem bruge i saadan en lummen Sag, som den indod mig. De trøster jo dog intet. Dieblif paa, at jeg er uskyldig?

Saldsmaal. Det ved jeg med Overbevisning, Hr. Landsvig! Men det kan jo være Dem ligegyldigt, hvem der har Sagen. Een faaer den dog. Desuden er det jo en Sag, og det er Sager, jeg skal leve af med Kone og Børn.

Vandby. Det kommer Dem vel ogsaa ud paa et, hvem De tjener, naar De kan faaer Deres Betaling?

Saldsmaal. Betalingen er Hovedsagen for mig; men jeg onskede dog helst retfærdige Sager.

Vandby. Meningen af mit Spørgsmaal er, at det vel er Dem ligegyldigt, hvem der betaler Dem, enten min, Ven, eller Væltost, og at den, der giver meest, har Fortrinet.

Saldsmaal. Det nægter jeg ikke. Det skylder jeg Kone og Børn.

Landsvig. Hvormeget giver Væltost Dem for denne skidne Sag?

Saldsmaal. Jeg tænker at fortjene saa henved tre hundrede Rigsdalere.

Landsvig. Men jeg giver Dem tre, og tre og tre hundrede Rigsdalere.

Vandby. Hvad synes De, Hr. Landsvogt?
 Saldemaal. Jeg beder Dem troe, gunstige
 Herre, at jeg selv inspecer og søger, hvilken ussel og
 ndringende Rolle jeg spiller. Men hvad gjør man
 ikke for Rone og Børns Skyld? Hr. Landsvogt, vil
 De give mig tusende Rigspaler, saa vil jeg see til
 at hjælpe Dem ud af denne Sag?

Landsvogt. Der har De min Haand. De
 skal faae tusende Rigspaler.

Saldemaal. Top! jeg skal gjøre mit Bedste.
 Vi maae nu først see til at faae et rigtigt Begreb
 om Sagen. Ebeltost har fundet paa Lagnen, for at
 faae Vilhelmine. Daasen er borte. Dette er afgjort.
 Hvad har nu vi at gjøre? Pro primo skal vi bevise
 for Hr. Bisberg, at ikke De, men en anden, har taget
 Daasen. Pro Secundo skal vi bevise, hvem denne
 anden er. Pro Tertio skaffe Daasen igjen. Jeg
 troer, jeg tør påtage mig at bringe disse tre Poster
 i Rigtighed.

Vandby. Det vil blive et Messerstykke; men
 man studerer ikke heller Jura, for at finde ud af
 simple Ting.

Saldemaal. Nu skal Sagen gjøres simplere,
 saa er den lettere at overse.

Vandby. Men det er jo mod Konstens Grund-
 sætninger.

Saldemaal. Enhver Procurator gjør altid to
 Udtag af een og samme Sag. Det ene for at
 tydeligt til sit eget Brug, det andet vidtestigt og fore

virret, for at forpantse Modparten og Domstoleren. Af nærværende Sag vil jeg nu gøre Udtog til mit eget Brug. Den første og anden Punkt falde sammen; thi naar jeg først kan bevise, hvem der har stjaalet Daasen, behøver jeg ikke at bevise, at Hr. Landsvig ikke har taget den. Jeg hilder mig ind; Jomfrue Ebeltost selv er Lyden.

Landsvig! Det er umuelligt. Hun flyder vel ikke fra den, hun skal giftes med.

Saldemaal. Men det er først afgjort for kort siden, og hun kan have stjaalet den længe før. Nu ved jeg, hun pleiede at gemme sine Lyvekoster her i Huset hos Tapper, for at have dem i Sikkerhed. Han har rimeligvis ogsaa Daasen, eller i det mindste har haft den i Forvaring.

Vandby. Det er jo blotte Formodninger!

Saldemaal. Jeg beder om Forladelse. Det er mere. Naar jeg besinder mig, kan jeg endnu samle adskillige Omstændigheder, som bekræfter mig i min Mening. Men det skal vi strax komme ud af. Vil en af de gode Herrer have den Godhed at levere mig ti Rigsdaler?

Landsvig. Meget gjerne. Det er ti Rigsdaler.

Saldemaal. Vil De nu behage at gaae lidt tilside.

Vandby. Vi vil gaae op paa den Bænk saa længe. (Vandby og Landsvig gaae ind til Døren paa venstre Side.)

Tiende Optrin.

Faldemaal. Tapper.

Saldemaal (gaaer til Døren i Midten). Hr. Bert! vær saa god at komme ud et Dieblif. (Tapper kommer.) (Med en barst Tone) Hr. Bert! der er de 10 Rdlr., jeg skulder Jer; giv mig mit Beviis tilbage.

Tapper. Kære Hr. Procurator! det haster saa Skam ikke.

Saldemaal. J har faaet Jeres 10 Rdlr., giv mig stor mit Beviis. (Tapper leverer ham Beviiset.)

Tapper. Kære Hr. Procurator! det havde saa Skam ingen Hast.

Saldemaal. Jeg vil ikke have mere med Jer at bestille, J flette Karl!

Tapper. Hvad er der paa Færde, kære Hr. Procurator?

Saldemaal. Sy, J maa skamme Jer; jeg havde bedre Tanter om Jer; Jeg troede, J var en ærlig og skikkelig Mand; men nu mærker jeg, J er en Spitsbub.

Tapper. Betænk, hvad det er De siger, kære Hr. Procurator!

Saldemaal... Hvad behøves der Betænkning om, hvad man siger til saadant et Menneske? En snævs Karl, som inden fforten Dage hænger i en Galge, eller gaaer med et Brændemærke i Panden, og villet Skublarre.

Tapper. Hvad, hvad er det, De siger, kære Hr. Procurator?

Saldsmaal. En Karl, som først skal pibstes, hudstettes, fagstryges en halv Snees Gange af Bøddelen.

Tapper. Kære Hr. Procurator!

Saldsmaal. Hvis Bødd skal confisceres, sælges, og bruges til at fiske gamle Heste for, til at flyde Ulve og Ræve i.

Tapper. Kære Hr. Procurator!

Saldsmaal. Hvis Rone og Børn og Hjeneste skal arbejde i Løgthuset i ti Aar, og saa sendes til Vestindien som Slaver.

Tapper. Kære Hr. Procurator, hvad har jeg gjort?

Saldsmaal. Hvis Huns og Gaard skal opbrændes, og Aften nedgraves i en Galgebakke.

Tapper. Kære Hr. Procurator! hvad har jeg gjort?

Saldsmaal. En Karl, som efter Løben ikke engang maa beredes til Døden af en Præst, men skal lade sig rive med en Degn.

Tapper. O jeg ulykkelige Mand! Kære Hr. Procurator! for Guds Skyld sig mig, hvad har jeg gjort? hvad har jeg gjort?

Saldsmaal. Hvad I har gjort? Hvad I har gjort? Den største, flammeligste, forfærdeligste, lumpneste, affkyeligste, nederdrægtigste, skændigste, grædeligste, forfærdeligste, gyseligste, rædsomste,

gnavelske Misgjerning, der endnu har været, og bliver begaaet paa denne, og alle de øvrige Planeter.

Tapper (grabeskrig). Men hvad er det? —
 Hvad er det?

Saldsmaal. Havde det endda været Mordbrand, Røveri og Drab, eller Indermord.

Tapper. Men hvad er det? — Hvad er det?

Saldsmaal. Er I da saa forladt af alle gode og onde Væsener, at ikke een eneste holdt Jeres Haand tilbage, da I formaaede Jer til at udbrække den, for at begaae den uhorste Misgjerning?

Tapper. O, jeg ulykkelige Mand! hvad har jeg gjort? hvad har jeg gjort?

Saldsmaal. I er Lysskæder; Millioner Gange værre, end Lyxen selv. I hæler med een, der skæler betroet Guds fra sin Husbond.

Tapper. Kære Hr. Procurator; det har jeg saa Skam aldrig gjort; vær dog ikke saa bred.

Saldsmaal. I hæler en Guldsaafe med en hellig Apostels dyrebare Vilde i; og den er staaet af Jomfrue Ebeltoft fra Hr. Bisberg.

Tapper. Den har jeg saa Skam ikke, kære Hr. Procurator!

Saldsmaal. Har I den ikke? Har I da Lyst til Vinbanken?

Tapper. Har De Vidner? Har De Bevis, kære Hr. Procurator?

Saldsmaal. Hvad Vidner? Hvad Bevis? Har I ikke læst det nye Rescript, som siger, at Vilhøer,

der søger nogen for Lyb, har Ios at gjennemføre alle hans Gjæmmer; det har jeg nu i Gæde; Ise mig Jeres Regler.

Tapper. Kjere Hr. Procurator! lad os snakte sammen med det Gode; kan en lille hundrede Rigsdalers Seddel ikke gjøre det af?

Saldsmaal. Ikke hundrede tusende hundrede Rigsdalers Sedler. Reglerne hid!

Tapper. Kjere Hr. Procurator! vil De ikke røbe mig?

Saldsmaal. Røbe Jer, snabs Karl! Daafen hid, saa vil jeg betænke mig.

Tapper. Kjere Hr. Procurator! jeg beider, De ikke vil røbe mig. Vil De løse mig det, saa skal De saa Skam faae Daafen.

Saldsmaal. Ingen Vilkaar; Daafen hid, eller Reglerne!

Tapper. Kjere Hr. Procurator! kan et hundrede Rigsdaler ikke formaae Dem til at tie, naar De faaer Daafen?

Saldsmaal. Bring begge Dele hid, saa vil jeg see, hvad jeg kan forsvare for min Samvittighed.

Tapper (gaar ud).

Saldsmaal (alene). Han bider paa! Bravo! Hr. Procurator! Bravo!

Tapper (kommer ind igjen). Kjere Hr. Procurator! her er Daafen og hundrede Rigsdaler; kan jeg nu forlade mig paa, De vil tie?

Saldsmaal. Ja, ja for den Gang vil jeg tie! men sig mig engang, hvorledes har Jomfrue Edel toft faaet fat paa den Gulddaase?

Tapper. Forvalteren har ladet gjøre en falsk Nøgle hos Smeden, efter et Afskrift i Bøx.

Saldsmaal. Ja, det veed jeg allerede; forlad Jer paa, jeg skal tie; men hold selv reen Mund, det raader jeg Jer.

Tapper. Bøvær og vel! kjære Hr. Procurator! det forstaar sig.

(gaaer)

Elleve. Optrin.

Saldsmaal (alene).

Saldsmaal (gaaer og beseer Daasen). Hvilken prægtig Daase! Den er over fem tusende Rigsdaler værd! — Havde Du saadan en Daase, saa var Du hjulpen med Kone og Børn! Hm! beholde den! — Det er sandt! Forsigtighed er en Datter af Klogskab. (Han gaaer omkring til alle Dørrene, og seer sig for.) Jeg er i Sikkerhed — Tapper tør ikke lukke sin Mund op — Men det er jo Bedragerie — Fem tusende Rigsdaler gjør Dig lykkelig med Kone og Børn — Men Landsvig! — Det kommer jo ikke an paa at skaffe Daasen igjen; man skal kun bevise, han ikke har taget den. — Det lader sig gjøre. (Han hører nogen komme, og stikker hurtig Daasen iommen.)

Tolvte Optrin.

Saldsmaal. Vandby. Landsvig.

Landsvig. Nu, fik De Daasen?

Saldsmaal. Nei, gunstige Herre! Verten havde den ikke, og har ikke haft den.

Landsvig. Havde han den ikke? Det tænkte jeg nok. Jeg sagde jo, det var kun blotte Formodninger.

Vandby. Men hvor Dievelen er den da!

Saldsmaal (betænker sig). Jeg troer, jeg skal komme efter det. Der falder mig noget ind.

Landsvig. Formodentlig nye Formodninger. Jeg formoder, de nye ere lige saa gode som de gamle.

Vandby. Lad os dog høre dem!

Saldsmaal. Hr. Bisberg har vist forpæret saa kostbar en Daase vel. Uden falske Røgler kunde den altsaa ikke faaes. Nu veed jeg, at Smeden hernebe engang i Sommer havde en Røgle i Arbejde for Ebeltost, efter et Afstryk i Bor. Dette, mener jeg, bringer os paa Spoer.

Landsvig. Nære Saldsmaal! see til at faae Oplysning herom.

Vandby. Men jeg seer dog ikke egentlig, hvad dette kan hjælpe. Smeden har jo ikke Røglen. Vi kan altsaa ikke faae at vide, hvortil denne Røgle er.

Saldsmaal. Vil gunstige Herre behage at høre. Da Smeden var noget bange for at besatte sig med

dette Afbeide, siden han nok begreb, det var en falsk
 Røgle, spurgte han mig til Raads. Jeg torde ikke
 raade ham fra at gjøre den, for ikke at lægge mig
 ud med Ebeltoft; men jeg raadte ham til at gemme
 Afstrykket, og efter det kan Een, som er husskjendt,
 let see, hvad Røglen er til.

Landsvig. Det er sandt. Staf mig kun Af-
 trykker, saa vil jeg vise Vilhelmine det. Hun kender
 vist sin Faders Røgle.

Saldsmaal. Ypperligt! Nu gaaer jeg hen til
 Smeden. Jeg skal strax være her igjen:

(Han gaaer ud paa høire Side.)

Trettende Optrin.

Vandby. Landsvig.

Landsvig. Mon vi og kan forlade os paa
 denne Mand? Disse Lomme-Procuratorer ere ikke at
 troe. Endog deres Ærlighed er maaseret Gavtyverie.

Vandby. Siden Du betaler ham saa godt,
 skulde jeg dog troe det. Men jeg har en Sag at
 bringe i Rigtighed. Det er den med Bertens Raret,
 som jeg laante, fordi man ikke skulde kjende min-
 egen. Det vil skade vor Sag, om Wisberg fatter
 Misstanke til mig. Jeg maa snakke med Berten, for
 at komme efter, om han har gjort sig Tanker derom,
 og i dette Fald at blide ham noget ind.

Landsvig. Imidlertid vil jeg gaae op til
 Gaarden, for at see Mine, og høre, hvorledes
 Sagerne staae.

Vandby. Gjør det; naar Halsbuaal kommer med Smeden, skal jeg indfinde mig med dem.

(Vandby gaar ud paa hoiere Side.)

Fjortende Optrin.

Vandby. Tapper.

Vandby. Hr. Bert! vær saa god at give mig en Glaske Viin! (Tapper kommer ind fra Døren i Midten.) Tiden falder mig lang. Gjør mig den Fornøielse at drikke med.

Tapper. Til underdanigst Opvartning.

Vandby. Dette Bertshuus synes mig at ligge ret beqvemt. Han har vel god Næring?

Tapper. Ja, saamænd, gunstige Herre! Gud være lovet! Hver Mand sit, tænker jeg, og naar man passer det, saa hjælper vor Herre saa Skam nok.

Vandby. Jeg forestiller mig, det maa være en ubehagelig Forretning at være Gjestgiver. Man har med saa mange Folk at bestille; hver har sit Sind, og det er vanskeligt at gjøre alle til Maade.

Tapper. Ja det maa Herren saa Skam nok sige. Jeg mærker, Herren har reist for. Ja det er ikke at beskrive, hvor vanskeligt det er. De Folk jeg er meest bange for, er saa Skam dem fra Lybsland. De vil nu have alting saa accurat, og lige saa godt som de har det hjemme hos dem selv. Staaer der ikke Skinke og Koldsteeg og Cognac paa Bordet, saa snart de stige af Vognen, saa gjør de saa Skam en Allarm, som de rev Runder Taarn ned. Men jeg er

nu saa vant til det; det bedste er, at jeg kan ikke forstaae, hvad de sige; men jeg kan saa Skam nok mærke, de ere onde. De Herre Officerer ere saa Skam ogsaa lidt vanskelige Kommander, men de reise da ikke saa meget. Menneſt er jeg saa Skam bange for Kjøbenhavn. Naar der undertiden kommer nogle unge Herre herfra, saa er der saa Skam en Forstyrrelse her i Huset, som her var en Auction. — Saa skriver de saadant liderligt Løi paa Vægge og Vinduer, og ere saa gemene med Pigerne. Det skal nu være saa stort med dem, skal det, og saa er det saa Skam en Ynk at høre bag efter, hvilke store Herre det var.

Vandby. Ja, Hr. Bert! unge Menneſter ere ikke anderledes.

Tapper. Det maa Herren saa Skam nok sige. Jeg mærker nok, Herren har seet sig om i Verden, og veed, hvordan det gaaer til. Ja, ja, det er unge Menneſter, som Herren siger. Ungdom og Wiisdom følges saa Skam ikke alletider ad. Men hver Mand sit, tænker jeg, og saa gaaer det saa Skam nok godt.

Vandby. Det forstaaer sig; Ærlighed varer længst.

Tapper. Ja det maae Herren saa Skam nok sige.

Vandby. Det er sandt, jeg glemte at sige Tak for Laan af Karet. Det er en smuk Karet.

Tapper. Ja, gunstige Herre! der er saa Skam saadant deilig Stukkatur Arbeide paa den, og alle

fine, Kjøbenhavn's Vortogter er afslæbte paa den, saa lighedige som de staa her i Verden. Det er saa Stam en stor Mand, der har malet den.

Håndby. Det er det vildeste. Jeg tror ikke, den er kommen til Skade; hvis saa er, skal jeg betale det; hver Mand sit, tænker jeg ogsaa. Forvel!

Lapper. Det maa Herren saa Stam nok sige. Underdanige Ejere!

Fjerde Optog.

Første Optrin.

(Vertshuset)

Saldsmaal. Tapper.

Saldsmaal. Er Hr. Wandby ikke hjemme?

Tapper. Han gik nemlig ud, kjære Hr. Provocator! men han sagde, han kom snart igjen. Han er her saa Ekam strax.

Andet Optrin.

Ubeltoft (kommer farende ind). De Forrige.

Ubeltoft. Død og alle Ulykker! det er jo djevleblødt.

Saldsmaal. Hvad er paa Gærde?

Ubeltoft. Har man nogenstunde hørt Ragen?

Tapper. Hvad er det, kjære Hr. Forvalter?

Ubeltoft. Det var rigtigst hende! Hun er Ganden i Vold.

Saldsmaal. Hvem er Ganden i Vold?

Ubeltoft. Min Søster.

Tapper og Saldsmaal. Deres Søster?

Ubeltoft. Det var rigtignok hende. Intet
Menneske paa Gaarden veed, hvor hun er; ingen har
seet hende; hun er ingensteds at finde.

Tapper. Men hvor er hun da, kjære Hr. For-
valter? hvor kan hun være? Et Sted maa hun saa
Stam dog være. Af den stakkels ulykkelige Joms-
frue! hun er saa Stam ført bort af Røvere, som har
plyndret hende, og slaaet hende ihjel.

Saldsmaal. Røvere har det ikke været. Vilde
de slaae hende ihjel, kunde de jo have knækket Halsen
paa hende strax. Hvorfor skulde de da føre hende
bort? jeg vil hellere troe, at hun er bleven bortført
af en hemmelig Efter, der lader sig vie til hende af
en falsk Præst. Saadant noget seer man hver Dag.

Ubeltoft. Naar jeg taler alvorligt, for en
Feils Skyld, kan Du ogsaa.

Saldsmaal. Jeg taler jo Alvor. Skjøndt jeg
ikke vilde løbe bort med hende, kan der vel være
dem, der vil. Smagen er saa forskjellig, min Broer.

Ubeltoft. Hold Du din Mund, siger jeg.
Men hør nu, Tapper! Iden min Søster nu er borte,
maa jeg levere mig de Sager, I har i Forsvaring for
hende, for en Feils Skyld: —

Tapper. Kjære Hr. Forvalter, mener nok D —

Ubeltoft (rykker i ham). Sagerne, mener
jeg, som I har i Forsvaring.

Tapper (forvirret). Hvilké Sager, kjere Hr. Forvalter?

Ubeltoft. De Sager, siger jeg, som I har i Forvaring.

Tapper. Sagerne, kjere Hr. Forvalter! — ja det er saa Skam Sagen.

Ubeltoft. Kom ind med mig, og seveer mig dem.

Tapper. Kjere Hr. Forvalter — det er saa Skam en egen Sag.

Ubeltoft. Nu, gjør som jeg siger. Hvad bestender I Jer paa?

Tapper. Det er saa Skam — ja det er saa, det er sin Sag.

Ubeltoft. Hvad naler I efter? — kom!

Saldsmaal. Det er jo let at begribe. Har han nogle Sager i Forvaring for Din Søster, saa er det meget rimeligt, at han ikke vil levere dem til andre end til hende selv. Det er ogsaa klogeft. —

Ubeltoft. Hvad er det, Du snakker, Din Lærendreier?

Tapper. Ja, kjere Hr. Forvalter! det er saa Skam hele Sagen.

Saldsmaal (sagte). Her er ikke længer Sted for mig at være.

(Hviler sig ned paa bænke Side.)

Freddie Optim.

Wbeltoft. Tapper.

Wbeltoft. Nu, hvad bier Du efter? giv mig Nøglen, saa vil jeg hente Daasen selv; jeg ved, hvor den ligger.

Tapper. De kan saa Skam ikke finde den, fjere Hr. Forvalter!

Wbeltoft. Saa gaae da selv, eller giv Nøglen hid.

Tapper. Jeg giver saa Skam ikke mine Nøgler fra mig, fjere Hr. Forvalter!

Wbeltoft. Vil Du ikke med det gode, saa skal Du med det onde. (Han tager fat paa Tapper; de stræm, men Forvalteren faaer Nøglen. Wbeltoft gaaer ind.)

Tapper. Jeg arme Mand! (render omkring) den forbandede Faldsmaal. Jeg arme uløkkelige Mand. Jeg vil saa Skam hænge mig — jeg vil hænge mig. Jeg uløkkelige Mand. — Den forbandede Procurator! Jeg vil saa Skam hænge mig; jeg uløkkelige Mand.

Wbeltoft (kommer tilbage). Hvad Fanden er det? Daasen er der jo ikke; hvor er den?

Tapper. Jeg sagde saa Skam nok, at De ikke kunde finde den.

Wbeltoft (tager Tapper i Struben). Gædte! sig mig paa Dieblisset, hvor Daasen er, eller jeg klemmer Dig Øjlen ud gjennem Halsen. —

Tapper. Af fjere Hr. Forvalter! qvael mig ikke; jeg skal saa Skam bestende, hvor den er?

Ubeltoft. Hvor er den, Spidsbude?

Tapper. Galdemaal har faaet den.

Ubeltoft. Har Galdemaal faaet den? Skurf!

Tapper. Ja, han træde mig med Galgen, om jeg ikke udleverede den.

Ubeltoft (rufter ham).

Tapper. Nu, nu; han træde mig ned, at jeg skalde beredes til Døden af en Degn.

Ubeltoft. Din Kjeltring! (prygler ham)

Tapper. Hjælp! hjælp! hjælp!

Fjerde Optrin.

Vandby. De Forrige.

Vandby (kommer ind fra venstre Side). Hvad er det for en Allarm?

Tapper. Af fjere Hr. Vandby, hjælp, hjælp, den fjere Hr. Forvalter vil saa Skam tage Livet af mig.

Vandby. Hvad klamres I om?

Tapper. Det skal jeg saa Skam sige Dem, fjere Hr. Vandby.

Ubeltoft. Hold Du Din Mund, og gaar Din Vej. — Det behøve vi ikke at gjøre Dem Regnskab for.

(Tapper gaar ind af den midterste Dør.)

Vandby. Det behøver I ikke heller, impertinente Knægt! men jeg soer Jer til, om I omfatter et eneste Ord, skal jeg valte Jer saaledes, at I skal løbe til

Bords af Høest. Indtager De mig? Herre! Din
Bondeplager!

(Ebeltoft gaar ud paa den høire Side.)

Femte Optrin.

Vandby. Siden Faldsmaal.

Vandby. Hvad mon den Alarm var om?
Hvor mon nu min Præcurator er henne? Han sidder
vel over nogle gamle Forordninger, og ruger nye
Finter ud; men jeg synes jeg hører nogen. (Gaaer
hen til Døren paa venstre Side, og trækker Faldsmaal ind.)
Kom kun ind, hvad skaer De og lurar efter?

Faldsmaal. Jeg lurede ikke; jeg vilde inst gaar
ind, for at tale med Dem. Jeg søgte Dem paa
Deres Bærelse.

Vandby. Der var jeg ogsaa, men der blev et
forfærdeligt Klammerie herude, hvorpaa jeg gik
ned, for at see, hvad det var.

Faldsmaal. Var her Klammerie?

Vandby. Ebeltoft pryglede Borten.

Faldsmaal. Hm! kunde De ikke komme efter,
hvad de klammeredes om?

Vandby. Nei aldeles ikke. Jeg gjorde vel
Ende derpaa, men det lod som Ebeltoft havde lyst
til at begynde forfra. — Nu, var De hos Smeden?

Faldsmaal. Ja jeg var — han har rigtig nok
Bogstropket af Røglen, og vil komme her strax med
det, men gunstige Herre! maa jeg spørge Dem om
noget. Ebeltoft holdt for et forfærdeligt Hum. Han

sagde, hans Søster var bortført. Det forslager jeg ikke.

Vandby. Det er billigt, at De veed det. Jeg har ladet hende bortføre, deels for at hindre Partiet med Bisberg, deels og for at faae hende af Veien, da hun dog var egentlig den, der meest var Landsbigs og Vilhelmine imod.

Saldsmaal. Det er saa ypperligt, gunstige Herre! at jeg selv ikke kunde udtænke noget bedre, og det er dog meget sagt.

Vandby. Virkelig! Det var altsaa eensgang en god Intrigue uden en Juristes Hielp. Men jeg maa og tilfsaae, det er egentlig intet Skjelsmykke. Nu da, gaae De nok engang hen til Smeden, og bring ham saa paa mit Bøerelse. Nu gaaer jeg derop.

Saldsmaal. Det skal jeg, gunstige Herre!

Wbeltoft (stikker Hovedet ind af Døren paa hoiere Haand). Hør Saldsmaal, jeg vil tale et Par Ord med Dig. Kom ud lidt!

Vandby. Nei, nei, gjør Dem ingen Uleilighed; jeg vil just gaae.

(Vandby gaaer ud paa venstre Side.)

Sjette Optrin.

Saldsmaal. Wbeltoft.

Wbeltoft. Hør Saldsmaal! hvordan hænger det sammen? Lapper siger, Du har faaet en Guldbaafe af ham. Men det var ikke den rette.

Saldsmaal. Hvilken Gulddaase var ikke den rette?

Æbeltoft. Den Lapper flyede Dig.

Saldsmaal. Flyede Lapper mig en uret Gulddaase?

Æbeltoft. Ja! det var en, min Søster havde haft, længe før hun kom til Visbergs, og som Lapper skulde sælge, da den var saa gammeldags, for en Feils Skyld. Giv mig den nu igjen.

Saldsmaal. Hvilken Daase vil Du have igjen?

Æbeltoft. Den urette Daase, Lapper leverede Dig.

Saldsmaal. Lapper har ingen uret Daase leveret mig.

Æbeltoft. Kald Daasen den rette eller den urette, for en Feils Skyld, ligesom Du vil, men lad mig faae een af Delene.

Saldsmaal. Skal jeg svare haande til den rette og til den urette?

Æbeltoft. Du siger jo, søde Broer! at Lapper har ikke leveret Dig den urette Daase; lad mig da faae den, Du kalder den rette.

Saldsmaal. Løser Du bestylde mig for, at jeg har den rette?

Æbeltoft. Dit Dummerhoved, Din Skurk!

Saldsmaal (truer ham). Vil Du være artig!

Æbeltoft. Men søde Broer! Du forstaaer mig ikke. Lapper har leveret Dig en Gulddaase; den er det, jeg vilde have igjen, for en Feils Skyld.

Saldsmaal. Saae Du, han levere mig en Gulddaase?

Æbeltoft. Nei! men han sagde det nyelig til mig.

Saldsmaal. Det er Løgn og Sladder og Bagtalelse. Jeg vil have det mortificeret! jeg vil have Satisfaction. Han skal bøde sine tre Matt.

Æbeltoft. Fanden komme efter Dig. Du er flogere, end jeg tænkte. Jeg mærker nok, det bliver mig, som maa give efter, for en Feils Skuld. Hør nu, min søde Broer! lad os tale sammen, som gode ærlige Venner. Daasen har Du, det er der ingen Tvivl om; det skal ikke heller komme derpaa an. Behold den. Jeg har rigtig nok skaffet den tilside, for at faae den Sag anlagt mod Landsbvig. Det er mig ikke saa stort om den at gjøre; men tie endelig dermed, til jeg har haft Bryllup med Vilhelmine, for en Feils Skuld. Gjør mig den Tjeneste, min søde Broer! vil Du?

Saldsmaal. Jeg har intet at tie med; jeg har ingen Daase. Du maa skamme Dig; det er altsaa Dig, der har stjaalet Daasen. Sy for en evig Ulykke!

Æbeltoft. Trodsst Du, Slynge! Vil Du gjøre Nar af mig?

Saldsmaal. Stille, eller saa sandt Du er en Tyvknegt, skal jeg ikke være Sjelen om i Kroppen

paa Dig, som Gløde i Kaffe, for en Feils Skyld. Du
 fjender min Røbe.

Æbeltoft. Ja die kun; jeg skal nok finde Dig.
 (gaaer.)

Syvende Optrin.

Saldsmaal. Vandby.

Vandby. Min Utaalmodighed efter at redde
 min Ven, lader mig hverken have Rist eller Røe. —
 Er De her endnu, Hr. Procurator? Hvor bliver
 Smeden af?

Saldsmaal. Jeg kunde ikke komme til ham.

Vandby. Ikke det, hvorfor?

Saldsmaal. Æbeltoft opholdt mig.

Vandby. Hvad vil den Kjeltring Dem?

Saldsmaal. Ah, han stod og vævede mig en
 heel Hoben for om hans Søster, og om Hr. Bisberg,
 som er saa bedrøvet.

Vandby. Det har han Marsag til, stakkels
 Mand! men Smeden bier saa længe; gaae ud og see,
 om han ikke kommer; jeg vil blive her.

(Saldsmaal gaaer ud paa høire Side.)

Ottende Optrin.

Vandby. Jomfrue Æbeltoft.

Vandby (gaaer omkring og sløiter). Jeg maa
 have Die med denne Procurator. Om man havde
 hundrede Dine, kan man behøve dem med det Slags
 Følsk — og endda bliver man narret. — Tys! der

kommer nogen. (Jfr. Ebeltoft kommer ind.) Skal jeg troe mine Dine; er det ikke hende skindbarlig? Jo, for rustede Ulykker! Er hun ikke der? Hvad gjør jeg nu? Jeg faaer at begynde, hvor jeg slap i min Rolle.

Jfr. Ebeltoft. Al! jeg kan ikke mere.

Vandby. Allersødeste Gudinde! Skal jeg ba til Trods for en fjendst Skjebne dog endnu eensgang trykke Dig til min trofaste Barm! Har Dit Hjerter ikke længselsfuldt ventet dette kjelne Dieblif? Nu skal intet mere adstille os.

Jfr. Ebeltoft. Affhyelige Uhyre! bliver Du endnu ved?

Vandby. Ja, jeg bliver ved. Albrig vil min Kjerlighed holde op at forfølge Dem. O! hvor har jeg forbandet den Skjebne, som adstille to, saa ek skende Hjerter. Men nu er Skilsmisfen forbi; den var tung. O! dette Dieblif belønner et heelt Seculums Qualer.

Jfr. Ebeltoft (raaber høit). Affkum, Kar, lad mig være! Gaae Deres Vej; lad mig være, siger jeg. Lad mig være!

Kiende Optrin.

Tapper. Vandby. Jomfrue Ebeltoft.

Tapper Gud bevar os! Hvad er der paa Gærde? Jomfrue! er det Dem? Jeg kjendte Dem saa Skam ikke. Siig mig søde Jomfrue! er det Dem? Hvoortledes kommer De her? Bevar os, hvoortledes De seer ud!

Jfr. Wibeltoft. Det kan jeg takke det forbandede Menneske for.

Vandby. Mig? De raser. Jeg har jo aldrig seet Dem før. Jeg veed jo ikke engang Deres Navn. (Til Tapper) Min kjære Mand! sig mig, hvem er dette Fruentimmer?

Tapper. Ih! det er saa Skam Jomfrue Wibeltoft. Ja saa Skam er det saa, kjære Hr. Vandby! Det er hende, der var bleven borte for Hr. Bisberg.

Vandby. Jeg har hørt Deres Uheld, kjære Jomfrue! og jeg har meget beklaget Dem. Andetningen dertil har vist været smigrende, men dog glæder det mig, at een eneste ikke er bleven lykkelig paa en heel Egn's Beføstning. De er almindelig elsket.

Jfr. Wibeltoft. Dit nedrige Afftum! Din Peshuus; Deserteur! vil Du endnu gjøre Nar af mig?

Vandby (sagte til Jfr. Wibeltoft). Jeg beder Dem: røb Dem ikke; lad ikke denne Mand mærke vor Forskæelse.

Tapper. Hvorfor er De saa vred paa Hr. Vandby? det er saa Skam en meget pikkelig Mand.

Jfr. Wibeltoft. Det er jo ham, det nedrige Afftum, der har ført mig bort, og ladet mig stænge ud i Ellemosen.

Vandby. Betænk Dem Jomfrue! jeg har jo aldrig seet Dem før; De horte jo, jeg maatte spørge

Bertin om Deres Navn. Ja, havde jeg kjendt Dem, saa vil jeg ikke nægte, at jeg jo ligesaavel som enhver anden kunde have gjort mig skyldig i en Forbrydelse, som er omringet af saa mange Tillokkelser.

Hr. Wbeltoft. Det er ham og ingen anden, som med fire Soldater slæbte mig ud igjennem Vinduet, satte mig i en Karet, og førte ud i Ellemosen med mig.

Dandby (til Tapper). Denne forunderlige Hændelse har forvirret hende, hun tager mig for en anden. Bær Omsorg for at bringe tilrette igjen. (Sagte) Sid jeg havde sat paa min Smed; denne Elskerrolle begynder at kjede mig. (Sagte til Jomfruen) Min søde Gudinde! er der da ikke mindste Haab for mig?

(Jomfrue Wbeltoft løber efter ham, for at slaa ham.)

(Han gaar ud til venstre Side.)

Tiende Optrin.

Tapper. Jomfrue Wbeltoft.

Hr. Wbeltoft. Det er ham og ingen anden. Det siger jeg nok engang, og nu er han saa uforstammet at nægte det lige i mine Dine; men jeg skal hevne mig.

Tapper. Men jeg begriber saa Stam ikke, hvorfor han skulde føre Dem bort.

Hr. Wbeltoft. Men jeg begriber det desbedre.

Tapper. Men hvordan gif det da til, kære Jomfrue?

Hr. Wbeltoft. Det har jeg jo sagt i engang.

Tapper. Hvorledes kom De i Land af Ellemosen?

Ist. Kbeltoft. Ih, da jeg havde gaaet der tre fire Timer, hørde jeg en Flok Kær, hvoraf nogle havde Klokker paa. De gik i Land, og i Selstøb med dem kom jeg til Byen. Men jeg vil gaae ind til Jeres Kone, for at faae mine Klæder i Orden.

(Hun gaaer ind af den midterste Dør.)

Elleve Optrin.

Tapper. Kbeltoft. Lars.

Kbeltoft. Og Du saae ikke det allermindste til hende, Lars?

Lars. Nei min Troe gjorde jeg ikke; jeg har løbet hele Sognet rundt, og søgt saa noie, at der ikke er en Kat, jeg jo har seet; men Jomfruen saae jeg ikke.

Kbeltoft. Kunde Du ikke faae det allerringeste at vide om Karetten?

Tapper. Kjære Hr. Forvalter! jeg kan faa Skam —

Kbeltoft. Hold I Jer Mund! der er ingen, der taler til Jer — Vidste ingen noget om Karetten?

Lars. Nei ikke et Menneske, undtagen Jeppe Bæver og Ole Rattergal oppe i Byen.

Kbeltoft. Havde ellers ingen hørt Raaben og Skrigen?

Tapper. Kjære Hr. Forvalter! Deres kjære Jomfrue —

Wbeltoft. Vil I holde Jer Rigt? Hvem smatter til Jer?

Lars. Nei Hr. Forvalter! ingen har hørt det mindste.

(Gaar.)

Ulvte Optrin.

Jochum. Tapper. Wbeltoft.

Jochum. (til Berten, som staar nær ved Døren). Jo, det er en kjon Kattejagt; alle Gaardens Følk er ude for at finde Mammesellen. Der er hverken Mennesker eller Heste hjemme. — Om det saa er Grethe, saa er hun paa Ryggen af Melkehesten, og skjædt den slog hende af to Gange i Gaarden, maatte hun endda affred. De finder hende aldrig. Fanden har hende, og han passer nok paa at beholde hende. Jeg har endelig ikke søgt saa stærk; jeg gik ind i Møllen, og fik noget at leve af; det var nok saa sundt. Møllereus Finkel fandt jeg; vel var den forbandet svædent; men det var alle Dage bedre, end om jeg havde fundet det Risselinken.

Wbeltoft. Hvad er det, Din Wsel staaer og væver sammen?

Jochum. Nu skal Hr. Forvalteren høre videre. Jeg sagde, at jeg nu har søgt saa meget, at jeg er ganske forpustet, og at det gjorde mig saa ondt at jeg ikke kunde finde Deres rare Søster, som er løbet bort.

Wbeltoft. Er hun løbet bort? Slynge!

Jochum. Nu skal Hr. Forvalteren høre videre. Løbet bort eller fjært bort, men hun fortjender det nok, og kommer snart igjen.

Tapper. Kjære Hr. Forvalter! jeg kan saa skam sige —

Æbeltoft. Kommer I nu igjen? holder I ikke Mund, skal jeg lukke den paa Jer, saa det skal knage i Jer. (Til Jochum) Du har nok snarere lidt efter Brændevin, om jeg ikke seer Feil. Hvor har Du været?

Jochum. Nu skal Hr. Forvalteren høre videre. Jeg var nede hos Mølleren, for at lede om hende; ved hans Hauge; Gjorde laae en Dyrge Rils og Halm, som jeg intet havde seet til før; saa tænkte jeg ved mig selv: Hilledød! der ligger hun vist under; saa gav jeg mig til at rode op i Dyngen, saa kom Mølleren, og spurgte, hvad jeg bestilte, og om jeg var gal; saa sagde jeg, for det at Mølleren ikke skulde mærke, at Jonisfruen var løbet bort, at Herren havde saadan en rar Hund, som var løbet bort, og at han havde givet mig Ordre, at fissentere hele Godset.

Æbeltoft. Skurk, sig mig: Er Du fuld eller gal?

Tapper. Kjære Hr. Forvalter! jeg veed —

Æbeltoft. Er I der igjen? (Til Jochum) Saae Du intet til Karsten?

Jochum. Nu skal Hr. Forvalteren høre videre. Saa sagde Mølleren, at Hunden var der ikke; Ja

sagde jeg, hvem kan vide, sagde jeg, og saa gav jeg mig til at søge paa nye. Jeg stødte omkring overalt, fra Loftet til Hønschuset. Mølleren gik bestandig med, og frittede mig saa polist om, hvad jeg ledte efter. Nu skal Hr. Forvalteren høre videre. Jeg sagde bestandig, det var Hunden, for jeg vilde ikke sige, det var Jomfruen, der var løbet bort, saa soer han paa, hun var der ikke, saa fattede jeg Mistanke, og saa sagde jeg, Hunden er her min Sjæl!

Ubeltoft. Er Din dumme Hund snart færdig?

Tapper. Men kjære Hr. Forvalter, jeg kan saa Skam sige —

Ubeltoft. Jeg kan saa Skam sige, at jeg skal lukke Jer Mund fra nu og til Evighed, dersom I mukker et eneste Ord.

Tochum. Nu skal Hr. Forvalteren høre videre. Saa sagde Mølleren, Læven er her min Sjæl ikke, saa sagde jeg igjen, Læven er her min Sjæl, og saa gav jeg mig til at lede paa nye; men saa soer han paa, at jeg skulde gaar min Vej, eller han vilde vise mig noget andet, saa sagde jeg, vil Du Fanden noget andet, Din Meelsnægt, sagde jeg, og saa slog han mig, og jeg slog igjen. Nu skal Hr. Forvalteren høre videre. Hans Svende kom og hjalp ham; men saa kom der nogen Bønder, og hjalp mig, og saa har vi slået siden. Nu skal Hr. Forvalteren høre videre. Det havde jeg bare, fordi jeg intet vilde sige, det var Jomfruen, der var løbet bort, for jeg syntes, det

var saadan en Skam, at saadan en rar Jomfrue skulle have Ord for at have løbet bort.

Ubeltoft. Holder Du ikke Din Mund, skal jeg prygle Dig saa broget, som en Regnbue.

Jochum. Er det Taffen jeg skal have, Hr. Forvalter? Du skal Hr. Forvalteren høre videre. Du vil jeg gaae ned til Systerhuset, for at see efter, om hun ikke er løbet derhen.

Ubeltoft. Jeg skal slaae Arme og Been itu paa Dig, for en Feils Skyld.

Jochum. Skal jeg da ikke heller gaae til Sivert Slagter? Jeg kunde for en Sikkerheds Skyld tage Hans Hjulmand med.

Ubeltoft. Nei, nei, Fæhund!

Jochum. Ikke heller til Glarmesterens?

Ubeltoft. Nei, nei, nei, siger jeg.

Jochum. Ikke heller til Bissekammerens? Der skulde hun allersnarest være løbet hen.

Ubeltoft. Vil Din Hund drille mig?
(Tager ham i Brystet, og ryster ham.)

Jochum. Er det Taffen, jeg skal have, fordi jeg vil finde Deres rare Eosser, som er løbet, bort? Hør, veed I hvad! slaaer I mig, saa slaaer jeg igjen. Jeg taaler ingen Hug. Mit Helbred har ikke godt deraf. Jeg er saa svagelig.

Ubeltoft. Gaae Gården i Vold!

Jochum. Skal jeg da ikke lede hos Bissekammerens?

Ubeltoft (løber efter ham).

Joachim (gaaer ud).

Trettende Optrin.

Ubeltoft. Tapper.

Tapper. Kjære Hr. Forvalter! jeg veed saa Skam —

Ubeltoft. Kommer I nu igjen med Jeres jeg veed saa Skam? Hvad veed I saa Skam? Lad os engang høre, hvad I veed saa Skam.

Tapper. Kjære Hr. Forvalter er saa Skam saa hidfig. Jeg veed, hvor Deres kjære Jomfrue Søster er.

Ubeltoft. Veed I det? Hvor er hun da?

Tapper. Hun er her i Huset, kjære Hr. Forvalter!

Ubeltoft. Hvorfor har I ikke sagt mig det for længe siden?

Tapper. Jeg kunde saa Skam ikke komme til. Der er hun saa Skam.

Fjortende Optrin.

Tapper. Jfr. Ubeltoft. Ubeltoft.

Tapper. Na Hr. Forvalter! Det er saa Skam ikke at beskrive, hvad den arme stakkels Jomfrue har udstaaet.

Ubeltoft. Søster! hvordan i al Verden hænger det sammen?

Jfr. *Æbeltoft.* Det er saa vidtloftigt det. Du maa troe, jeg har været artig deran. Det er den forbandede Vandby, der har gjort denne smukke Streg.

Æbeltoft. Vandby! men fortæl mig det dog.

Jfr. *Æbeltoft.* Ih! det er ham, det kommer fra altsammen; men jeg skal hjælpe mig.

Tapper. Den arme stakkels Jomfrue! var hendes Klæder saa Skam ikke saa drivende vaade, at det ret var en Ynf.

Jfr. *Æbeltoft.* Ble kun, min gode Vandby! Du skal tilforladelig faae det betalt. Følg mi med mig op til Gaarden.

Æbeltoft. Ja, Søster! men jeg har noget at tale med Dig om først.

Tapper. Jeg skal saa Skam gaae ud saakænge, fjere Hr. Forvalter. (*Tapper gaaer ud.*)

Gemteude. Optrin.

Jomfrue *Æbeltoft.* *Æbeltoft.*

Æbeltoft. Du maa troe Søster, der er passeret artige Ting, siden vi saaes.

Jfr. *Æbeltoft.* Hvad er der da passeret?

Æbeltoft. Vi maa tage os i Agt. Daadn, Du veed, er borte.

Jfr. *Æbeltoft.* Ja det veed jeg nok. Bisberg savnede den jo allerede, før jeg kom bort.

Æbeltoft. Det ikke saa. Trippet har den heller ikke.

Jfr. Hbeltoft. Hvad siger Du? Har Tapper ikke Daasen?

Hbeltoft. Nei, Galdemaal har den.

Jfr. Hbeltoft. Har Galdemaal den?

Hbeltoft. Ja han har. Da Du var borte, sagde jeg til Tapper, at han skulde levere mig Daasen, for en Feils Skyld, men saa kom det langt om længe ud, at han havde leveret den til Galdemaal, for en Feils Skyld.

Jfr. Hbeltoft. Men sig mig, hvorledes kunde han komme til at levere ham den?

Hbeltoft. Det forstaar jeg ikke. Han sagde, at Galdemaal havde truet ham med Galgen, og gjort ham bange.

Jfr. Hbeltoft. Det har jo Tapper ikke sagt mig et eneste Ord om; men nu begynder jeg at lugte Lunten. Det skulde vel ikke være een af Dine gamle Streger, min kjære Brøder!

Hbeltoft. Jeg skulde selv have Daasen? Sid jeg maa blive levende spædt af Rotter, for en Feils Skyld, om jeg har seet den.

Jfr. Hbeltoft. Bør kun ærlig, Monstret tilstaae mig kun det Skjelmstykke med. Du kan jo dog ikke nægte, at det ligner Dig.

Hbeltoft. Men jeg siger Dig, jeg har den ikke, jeg har den ikke i Djævels Skind og Been; vær dog fornuftig, for en Feils Skyld.

Jfr. Hbeltoft. Er jeg ikke fornuftig? Eller jeg Dig ikke. Bevist derpaa i dette Dødelik?

Wbeltoft. Ja, ja, saa troe kun, hvad Du vil, men det er Løgn.

Ifr. Wbeltoft. Det siger jo intet. Behold Du kun Din Daase. Jeg vil nu naar fortælle Hr. Bisberg, at Du, og ikke Landsvig er Lyven. Du kan ellers ret paradere med den Daase paa Din Bryllupsdag med Vilhelmines Ardepart.

Wbeltoft. Naar Du først faaet Tappen af din Ondskab, saa flyder det, som af en Tagrende i Jordensvirk, for en Feils Skyld.

Ifr. Wbeltoft. Ondskab? det er lutter søsterlige Raad, jeg giver, min kjære Broder.

Wbeltoft. Men sig mig, hvorfor skulde jeg synde Dig for Daasen? vi kunde jo dele, som vi pleie.

Ifr. Wbeltoft. Du tænker vel, at Delingen bøder snart op, og derfor vil Du smede, medens Jernet er varmt.

Wbeltoft. Jeg siger Dig for syvende og sidste Gang: Daasen har jeg ikke, for en Feils Skyld. Jeg har den ikke — Sid jeg maa fare levende — i Justitiens Hænder, om jeg har den, troe mig nu.

Ifr. Wbeltoft. Men hvor er den da bleven af?

Wbeltoft. Jeg siger jo, at Faldsmaal har den, og dersom Du vil lade mig faae et Ord indført, saa vil jeg fortælle Dig, hvorledes jeg troer det er gaaet til. Faldsmaal er falden paa, at vi har lagt Daasen i Bevaring hos Tapper. Det har han

hængtet sig af, og forbløffet den Sjællingsværk. Da jeg talte med Galdemaal, nægtede han det vel, men jeg kunde dog let mærke, at han havde saaret den.

Ifr. Kbeltoft. Men hvordan skal vi faae den fra ham, om saa er?

Kbeltoft. Du kan troe, det vil ikke blive let; han holder paa den, kan Du troe, for en Feils Skyld. Det kunde endelig være det samme med den, men det værste er, at dersom han nu er i med Bændby, saa er det ham en let Sag at føre os i Viskte, ved at overbevise Herren om den sande Sammenhæng.

Ifr. Kbeltoft. Hvad er herved at gjøre?

Kbeltoft. Ja det er just Knuden. Jeg kan nok sige Dig, hvad vi skulle gjøre, for en Feils Skyld, naar Du kun vil sige mig, hvorledes vi skal faae det gjort.

Ifr. Kbeltoft. Hvad er det da?

Kbeltoft. Vi maae faae Galdemaal selv indviklet i Sagen — bilde Hr. Bisberg ind, at det er ham, der førte Dig bort. Det Indfald var ikke flet; naar Du kun siger det, saa vil han troe det.

Ifr. Kbeltoft. Det troer jeg, var meget godt.

Kbeltoft. Dog, naar jeg tænker mig om: hvorfor kan vi ikke ligesvem beskylde ham for at have været med at stjele Daasen? For Exempli gratia, at have skaffet Landsvig Røglen, for en Feils Skyld?

Ifr. Kbeltoft. Det var endnu bedre.

Kbeltoft. Vi behøver blot at sige Smeden til at sige, at Røglen er bleven gjort efter Tappers

Begjæring, og han skal jeg nok overtale til at bede Kalde Gældsmaal for at have bedet ham at lade Reglen gaa. Det gjør Lapper gjerne, især nu, da han er værd paa Gældsmaal.

Jfr. Ubeltoft. Det er usfordærligt. Mig synes, vi tillige kan sige, det var ham, der førte mig bort efter Landsvigs Begjæring, og saa et hans Lykke gjort hos Herren. Han vil vel sige Nei, men det kan ikke hjælpe ham stort.

Ubeltoft. Gaa med hans Nei. Der er jo en Doctor Juris, eller rettere en Quæsttor Juris, som siger, at Ja og Nei gælder intet in Jure.

Sextende Optrin.

Jomfrue. Ubeltoft. Ubeltoft.

Christen Smed.

Ubeltoft. Der kommer Smeden, som han var kaldet. Lad os nu være venlige imod ham. (Til Smeden) God Dag, god Dag, min kjære Mand, kom kun nærmere.

Smeden. Jeg blev saa sandelig hange for Jomstuent; man sagde, hun var død, og gif allerede igjen ude i den store Mose.

Ubeltoft. Det er der intet om. Hvorfor kommer han ellers her, min kjære Mand?

Smeden. Hvorfor jeg kommer? ja, hvad kommer jeg for? Der er saa mange Aarsager, hvorfor Folk kan komme.

Ubeltoft. Ja, det er rigtigt nok.

Smeden. Naar man saaledes gaar for Jlden en heet udslagen Dag, saa kan man nok være belfjendt at blive lidt tørstig mod Aften.

Hfr. Hbeltoft. Har han da meget at bestille i denne Tid?

Smeden. Ja, det gaar an, men det var bedre i forrige Tider, da Brændevinen og Tobak og Rug ikke var saa dyre.

Hbeltoft. Er det ham om at gjøre, kan han gjerne faae et Par Tønder Rug hos mig, naar han selv vil hente dem?

Smeden. Jeg siger tusend Tak; det vil jeg gjerne.

Hbeltoft. Han er en brav Mand, som med Rette burde være Mester i en Kjøbsted. Her paa Landet er ikke Arbeid for ham. Det er ikke alt Arbeide, der bliver saa godt betalt, som den Nøgle til mig, for en Feils Skuld.

Smeden. Det er sandt. Passede ellers Nøglen?

Hbeltoft. Nøglen var ikke til mig selv; men jeg har ikke hørt klage over den. Hør min fjere Mand! kom om en halv Times Tid op paa Gaarden, og hent sine to Tønder Rug; og dersom Herren da skulde faae i Sinde at spørge om, hvem der leverede ham Afstrykket til Nøglen, kan han sige, det var Tapper. Vi har noget Spas for.

Smeden. Ja saamænd, naar kun Tapper inter har derind.

Wibeltoft. Nei, det har han ikke. Farvel, min kjære Mand. Husk det nu! glem ikke at komme om en halv Time efter Rugen.

Hr. Wibeltost. Skulde Hans Kone behøve en Hjerding Smør til Brødet af Rugen, saa kan Hans faae den med. Glem nu ikke at komme.

Smeden. Jeg siger tusend Tak; jeg skal vist ikke glemme det.

(Jomfrue Wibeltost og Wibeltost gaar ud paa hvide Haand.)

Syttende Optrin.

Vandby og Saldsmaal (komme ind fra venstre Haand). **Christen Smed.**

Saldsmaal. Der, gunstige Herre! der er Smeden.

Vandby. Er det ham, min kjære Mand, som har gjort Ruglen til Wibeltost?

Smeden. Ja, det er mig.

Vandby. Vil han da være saa god, at følge med os op paa Gaarden, og sige Hr. Bisberg det?

Smeden. Saaer jeg noget for det?

Vandby. Han skal ikke have noget at klage.

Smeden. I Dag sælger jeg alting, men helst mine egne Ord; dem har jeg størst Overflodighed af. Jeg vil sætte mit Vidnesbyrd paa Auction. (Sætter sig og holder Auction.) To Tønder Rug er Budet. — Rugen bedre? to Tønder Rug første Gang. — En Hjerding Smør bedre. To Tønder Rug og en Hjer:

ding Smør, første, anden, tredje Gang. (Slaaer til)

Hvorfor køb I ikke?

Salbsmaal. Hvad vil det Rarrerie sige?

Smeden. Det er jo tydeligt nok. Jeg solgte mit Vidnesbyrd ved offentlig Auction, for to Tonder Rug og en Hjerding Smør.

Salbsmaal. Til hvem solgte Du det?

Smeden. Til Ebeltoft.

Salbsmaal. Hvorledes seer det Vidnesbyrd ud, som Du solgte ham?

Smeden. Det seer saaledes ud, at jeg har gjort Reglen efter Tappers Begjæring!

Salbsmaal. Efter Tappers Begjæring! Det er jo noget Nyt. Ho, ho, jeg lugter Luntten. Men sig mig, kan vi ikke faae det Vidnesbyrd opraabt igjen? Vi har i Sinde at overbyde Ebeltoft.

Smeden. Det skal ikke komme derpaa an. I skal have det. Ebeltoft og Du ere næsten lige gode; dog troer jeg Dig bedre, og jeg bliver ved Dig.

Vandby. Nu kom da! lad os nu gaae op til Gaarden.

Femte Optrag.

(Visbergs Bærelser.)

Første Optrin.

Wilhelmine. Landsvig.

Wilhelmine (gaaer omkring, seer iblandt andet ud af Haugevinduet). Frederik! Frederik! er Du der? kom op, her er ingen.

Landsvig (kommer ind af Døren). Bedste Mine! O! hvor har jeg længtes efter Dig. Jeg har gaaet over to Timer i Haven, blot i det Haab at see Dig. Jeg har saa meget at sige Dig.

Wilhelmine. Ja kjereste Frederik! jeg har ikke mindre længtes efter Dig. Jeg gaaer her i den piinligste Uvisshed og Frygt for Udfaldet af denne Dags underlige Hændelser, og jeg vil tilstaae Dig, at noget af det, der bedrøver mig meest, er min Faders Sorg over Jomfruen.

Landsvig. Men hvorledes er det ureligt, at den Optræksfæste har kunnet faae saadan en

Magt over denne, forresten saa ædle og fornuftige Mand?

Vilhelmine. O, bedste Frederik! Et ædelt Hjerter er ofte svagt. Ved sin forfæltte Iver for hans Tjeneste har hun vidst at skaffe sig en Indskydelse paa hans Hjerter, som jeg tvivler paa, hans ædle dyrebare Lovise nogentid havde.

Landsvig. Det er sørgeligt, at ædle Hjerter saa ofte maa lide, fordi de ikke kunne være mistænkelige, og at de glæde sig over at see Dydens Røppe, uden at undersøge, om det maa skee ikke er Lasten, der bærer den.

Vilhelmine. Men hvorledes gaaer det med vore Contra-Miner?

Landsvig. Ypperligt! Jeg har overladt alting til min Ven, og han er en Mand, man kan stole paa. Han har vundet Galdsmaal, og denne vil bevise, at Ebeltoft har ladet en Nøgle gjøre hos Smeden. Det kommer nu an paa, om Nøglen er den rette; han har Afstryffet, den blev gjort efter.

Vilhelmine. Jeg kender Nøglen, og jeg kan strax sige, om det er den rette.

Andet Optrin.

Dandby. Vilhelmine. Landsvig.

Dandby. Nu, min smukke Jomfrue! har vi ikke et svært Arbejde for? Jeg forsiktrer Dem, jeg vilde hellere skrive en fornuftig Bog, og lade den recensere i Kritik og Anti-Kritik, end nok engang.

indvifle mig i en Handel med disse loskyndige Gæstgædere. Det ene Stjelmestykke rækker broderlig det andet Haanden, og det altsammen enten i Følge Loven, eller i det mindste i Medhold af den.

Vilhelmine. Troe mig, kjære Vandby, jeg er fjender, hvor meget jeg skulder Dem, og mit Hjerte skal evig velsigne Dem.

Vandby. Min smukke Jomfrue! tak mig ikke for tidlig, Enden er ikke endda. Her er atter noget Nyt paa Færde; Jomfruen er kommen tilbage.

Landsvig og Vilhelmine. Er hun kommen tilbage?

Vandby. Ja desværre!

Vilhelmine. Jeg forsikkrer Dem: hun har ikke været her. Ebeltost er hos min Fader.

Vandby. Er Ebeltost hos Deres Fader? saa er han kommen i Forveien. Der maa være noget, som Hr. Bisberg skal forberedes paa. I Bertshuset faaer jeg Jomfruen selv.

Vilhelmine. Det er ulykkeligt! faaer hun først min Fader i Tale, saa bemægtiger hun sig ham saa ganske, at han ikke troer et Ord af alt, hvad De kunde sige ham, og det saa meget mere, som hun vist vil begynde med at fortælle ham, hvor stor Deel De selv har i Sagen.

Landsvig. Hun maa ikke faa Hr. Bisberg i Tale, inden vi ere færdige med vore Anstalter. Jeg vil passe paa med min Tjener, naar hun gaar fra

Bertshuset, og føre hende bort nok en gang; og saa skal hun tilforladelig ikke komme saa snart igjen.

Vandby. Det er saa monoton! Nei det gaaer ikke an; vi behøve din Nærvarrelse her. Men det er sandt: jeg havde nær glemt det vigtigste. Min smukke Jomfrue! Kjender De dette Bys-Aftryk? Er det Røglen til Deres Faders Skatol?

Vilhelmine. Ja, jeg kjender det meget godt. Det er just Aftryk af Røglen til min Faders Skatol, hvor Gulddaasen laae.

Vandby. Triumph! Sejren er vor. Nu vil jeg tale med Hr. Bisberg.

Vilhelmine. Yes! jeg troer han kommer.

Vandby. Her maa han ikke see mig, det seer saa afstalt ud. Jeg vil gaae ud af den Dør gjennem Haven, og komme ind af den rette Dør. Landsvig, følg med, og bliv i Haven, til vi kalde paa Dig.

(Landsvig og Vandby gaae.)

Fredie Optrin.

Vilhelmine. Bisberg.

Bisberg. Er det ikke forunderligt, min Datter! kan Du begribe, hvor Jomfrue Ebeltoft kan være bleven af?

Vilhelmine. Nei, min Fader! jeg begriber det aldeles ikke.

Bisberg. Du taler saa koldskindig derom. Du tager ingen Deel i min Sorg, Du, som ellers pleiede

saar godt, at kunne træffe mig, naar noget gik mig imod. Er det Ret, Mine?

Vilhelmine. Kjereste, bedste Fader! Derfor nogen virkelig Ulykke var haendt Dem, ved Himlen! ved min Moders Stov! De skulde ikke finde noget mere deeltagende Hjerter, end Deres Datters. Men i dette Tilfælde er jeg meget ulykkelig. Pligt mod Dem, byder mig at tie, og Pligt mod mig selv, at tale.

Visberg. Pligt mod Dig selv byder Dig at tale? — Hvad byder den Dig da at sige? Hvad kan den byde Dig at sige? Taler Du ikke lige saar vel som jeg? Vister Du ikke en god, kjerlig Moder?

Vilhelmine. O kjereste, dyrebareste Fader! Naar ikke dette Naar! Min evig elskede Moder hviler i Graven; al moderlig, Kjerlighed og Omhu mod hendes Datter hviler der med hende, og jeg venter ikke det allermindste hos den, som De ved en ulykkelig Feiltagelse troer værdig til at indtage hendes Plads i Deres Hjerter.

Visberg. Min Datter! Du plager mig idelig med Dine Forbomme imod Jomfrue Ebeltoft. Du er ubillig.

Fjerde Optrin.

Visberg. Vilhelmine. Vandby.

Vandby. Jeg beder, De undskylder, om jeg kommer til Uleilighed. Jeg agter at reise strax, men jeg vilde ikke forlade Egnen, for jeg, ved nok engang

at have vilst mig for Dem, havde gjort Dem det mindre let at forglemme mig.

Visberg. Det gjør mig inderlig ondt, Hr. Vandby, at De vil saa snart forlade os, og det efter et Vekjendskab, som neppe er begyndt. De maa tilgive mig, at jeg ikke har haft Dem hos mig. Mit Hus er i Dag en Samling for Underlighed og Forvirrelse.

Vandby. Jeg kjender allerede noget til Sagen, og jeg maae tilstaae, at den er besynderlig. Det bedrøver mig usigelig, at min bedste og kjereste Ven Landsvig er ikke ganske fri for at have voldet Dem nogle Ubehageligheder.

Visberg. Hr. Vandby! jeg er ført ind i en Labyrinth, som det er mig umueligt at finde ud af, Ingen vil, ingen kan lede mig.

Vandby. Jeg vilde agte mig overmaade lykkelig, om jeg kunde give Dem en Ledetraad i Hænderne.

Visberg. Jeg takker Dem meget, Hr. Vandby! Men fra den Side, De kunde give mig Lys, er jeg underrettet nok. Jeg er ikke saa ubidende om Sagen, som bedrøvet over den; og det er egentlig mere Trøst end Lys jeg behøver.

Vandby. Meget ofte, Hr. Visberg, mangler man Trøst, fordi Lyset ikke skinner fra den rette Kant. Nærværenden hindrer et uafbrødt Lys selv i at see Trøsten.

Visberg. Endog den Udvei, De der viser mig, Hr. Vandby! er mig unyttig. Jeg forstkrer Dem, jeg har Lys nok i Sagen.

Vandby. Tillad mig, Hr. Visberg: jeg tvivler meget derom. Men jeg maa bede meget om Forlædelse, fordi jeg fører en Sag paa Bane, som De rimeligviis ikke vil indlade Dem i, og som efter sin Natur kan kun være Gjenstand for en prøvet Fortrolighed.

Visberg. Læf De kun, Hr. Vandby. Op-lyser denne Samtale mig ikke, saa giver den dog mit Hjerter Lust. De er min Vens Søn; allerede det giver Dem Ret til min Fortrolighed, og De har desuden meget af det Væsen og den Maade at tale paa, som jeg i forrige Dage elskede saa meget hos Deres Fader.

Vandby. Siden De tillader mig at sige mine Tanker, vil jeg begynde med den Erklæring, at hvor meget jeg har seet mig om i Verden, og omgaaet Mennesker, har jeg endnu ikke truffet paa nogen, hvis Hoved og Hjerter jeg har saa ubetinget Hoiagtske for som Landsvigs. Jeg appellerer til Deres Datters Dom.

Visberg. Naabe De og hun er bedraget. Det bedste Hjerter, den skarpeste Forstand kan ikke opdage Løsten, som sniger sig omkring med List, Sneyghed og Hyflerie.

Vandby. De tilskrigger Løsten et Talent, som vilde styrte Verden i en evigvarende Riede af Ulyk-

saligheder, om det forholdt sig saa; men vilde jeg endog antage Deres Sætning, som sand og anvendelig paa Landsvig, og tilstaae, at han har villet bedrage Wilhelmine, troer De da, at han kunde være dum nok til at ville bestjele Faderen paa samme Tid, da han vilde bedrage Datteren?

Visberg. Jeg tilstaaer, at jeg ikke kan begribe det.

Vandby. Fra denne Side mangler De altsaa Egs. Jeg vil antænde Lyset. Landsvig har aldeles ikke begaaet den skjendige Gjerning, han beskyldes for.

Visberg. Men det kan jo bevises.

Vandby. Jeg erklærer det for umuligt.

Visberg. Der er jo to Vidner paa, at han har solgt Daasen i Roeskilde Kroe til en Jøde.

Vandby. Tillad mig, Hr. Visberg! jeg trænger mig ikke ind i andres Hemmeligheder, og allermindst vil jeg bedømme Deres indvortes hushlige Forbindelser; men vil De for et Dieblit tillade mig at fremsætte Sagen efter min Forestillingsmaade, uden at fortryde paa, om vi ikke stemme overens i vore Meninger om visse Personer, saa haaber jeg at kunne gjøre en Hypothese, som for det første kan tjene til Oplysning i det mindste.

Visberg. De taler i det mindste en ædel Sag, det er Venstreb, De taler for.

Vandby. Jeg antager da indtil videre, at De har feilet i Deres Tanke om Jomfrue Ekelund.

og hendes Broder, og at han vil gjøre sin Lykke med Wilhelmnes Modrene. Arb. Den eneste Raade til at omstemme Dem, var at sværte Landsvig. Jeg antager endvidere, at Daasen, som er meget kostbar, var skaffet tilside, hængte for den lykkelige Vending for Jomfruen indtraf. Nu benytter man sig af Deres Opdagelse, at Daasen er borte, beskylder Landsvig, og har et Par Leiesidner til Beviis for Beskyldningen.

Visberg. Hvormeget jeg end havde Ret til at blive fortrydelig over det Lyd, De vil kaste paa et Fruentimmer, som jeg finder værdig at gifte mig med, og paa min Ven, hendes Broder, vil jeg dog lade mig nøle med at anmærke, at Deres Hypothese er ganske og aldeles blottet for Visshed.

Vandby. Naar jeg beviser, at der eksisterer en falsk Røgle til Deres Skatol, som er gjort efter et Vox-Afstryk til en Person, som ikke er Landsvig, eller staaer i mindste Forbindelse med ham, troer De da ikke, at min Hypothese gaaer over til Visshed?

Visberg. Ja det forstaaer sig.

Vandby. Nu da, Hr. Visberg! Smeden nede i Bøen har gjort en Røgle til Deres Forvalter, Ebeltoft, efter dette Afstryk.

Visberg (passer Røglen i Afstrykket). Himmel! hvad er det? Røglen passer. Men det kan ikke være Forvalteren, der har ladet den Røgle gøre.

Vandby. Holder De Christen Smad for en ærlig Mand?

Visberg. Jeg har altid holdt ham for en ærlig Mand.

Vandby. Han vil gøre sin Eed paa, at Røglen er gjort til Forvalteren. Han er her udens for, og han skal strax komme ind.

Visberg. Det er jo forstræffeligt!

Vandby. Nu slutter jeg saaledes: Har Eder toft ladet Røglen gøre, saa har han og taget Daasen, og Betskyldningen mod Landsfog er Løgn, og Vidnerne falske. Ijselig er det kun Opfindelse af ham, for at spille sig Vilhelmine i Hænderne, og jeg overlader til Dem selv Hr. Visberg, at gøre Sluchingen derfra til Søsteren.

Visberg. Jeg maa tilstaae, jeg kan ikke modsigge Dem, og dog kan jeg heller ikke tiltrøe disse Mennesker en saa satanist List. Men naar Smieden vil gøre sin Eed derpaa, saa maa det være sandt, saa er det sandt, og da igjentager jeg mit Løfte til Landsfog og Vilhelmine.

Vandby. Nu vil jeg gaae ud i Gaarden, og først hente Tidsmaalet op. (Gaaer.)

Femte Optrin.

Visberg. Vilhelmine.

Vilhelmine. Himlen velsigne Dem, dyrtbarest Fader! for Deres Godhed; jeg vidste, at Landsfog ikke kunde være skyldig.

Visberg. Gud! dersom det er sandt, hvilken Ondskab, hvilken List har jeg da ikke været en Bøddel for!

Sjette Optrin.

Jomfrue **Æbeltoft**. **Æbeltoft**. **Visberg**.
Vilhelmine.

Æbeltoft. Gynstige Herre! nu er da min Søster, Gud skee Lov! kommen. Hvad den Stakkel har maattet udstaae! hvilke ondskabfulde Mennesker!

Jfr. Æbeltoft. Kiereste, bedste Herre! Skaf mig Hevn over dette forbandede Menneske, denne Faldsmaal; det er ham, der har ført mig bort fra Dem, bedste Ven!

Visberg. Jeg forgaaer af Forundring! Har Faldsmaal ført Dem bort?

Æbeltoft. Han, og ingen anden.

Visberg. Jeg begriber det slet ikke. Hvorfor skulde han føre Dem bort?

Jfr. Æbeltoft. Det er let at begribe, bedste Ven! Han er i Fedtog med Landsvig, og han er naturligviis rasende over den Sag, De vil anlægge mod ham for Gulddaasen, han har stjaalet.

Vilhelmine. Landsvig har jo ikke taget Daasen.

Jfr. Æbeltoft. Vil De vide det bedre, Jomfrue?

Visberg. Nu var Bandy her nylig, og bevisste, at Landsvig ikke har taget den.

Æbeltoft. Den Sjæltring! den Bedrager! Bandy er lige saa god som den anden.

Vilhelmine. Det fløder Dem ilde, Hr. Forvalter! at kalde nogen med disse Navne,

Visberg. Men Wandby siger, han kan bevise, en anden har taget den.

Jfr. Hbeltoft. Det er dog forfærdeligt! hvor dog Mennesker kan være usforfæmmede!

Hbeltoft. Ja, det maa Du vel sige, Søster! er det dog ikke forfærdeligt? Jeg er til al Lykke en Mand, der har lært af Nød at være forsigtig, for en Feils Skyld. - Jeg beskylder ingen uden Beviis.

Jfr. Hbeltoft. Det har Din gode Engel lært Dig, kjære Broder! ellers var Du kommen vel an med disse ondskabssfulde Mennesker. Det er dog virkelig tungt her i Verden, at man ikke er istand til at gaae uden for en Dør, uden der strax skal komme Een, og slaae den i.

Vilhelmine. Dette vil ikke sætte Hr. Forvalteren i Forlegenhed, han har lært at være forsigtig, og at være vel forsynet med Nøgler.

Hbeltoft. Maa jeg spørge, hvad Jomfruen vil sige dermed, for en Feils Skyld?

Visberg. Det skal jeg sige Dem. Wandby fortalte os, at De havde ladet en Nøgle gjøre hos Smeden efter et Bortstryk, som paa det fuldkomneste passer i min Skatol-Nøgle.

Hbeltoft. Har Wandby sagt det? Søster, hørte Du det? sig mig for en Feils Skyld: har Du nogensinde kjendt Mogen til saadan en Skamløshed?

Jfr. Hbeltoft. Beskylder de Dig ikke for deres egne Gjerninger?

Visberg. Deres egne Gjerninger!

Wbeltoft. Ja, ja, siden De endelig nøder mig dertil, saa skal jeg saameget ogsaa være til Deres Tjeneste, for en Feils Skyld. Jeg havde Medlidenhed med den unge Tyvknegt, og havde i Sindet at bede Herren om at lade Sagen henfalde, for ikke at gøre det unge Menneſte ulykkelig, og hans gamle Fader den Hjertesorg. Men siden jeg hører, at jeg skal have Skyld for hans smukke Streger, for en Feils Skyld, saa maa jeg tage Bladet fra Munden. Nu siger jeg Dem, Hr. Visberg, at Faldemaal ſkaer i Forbindelse med Landſpig. Han har, Gud maa vide hvorledes, faaet et Afſtryk af Røglen. Lapper bilder han ind, at det var en Rogle til en Støel i Kirken, for en Feils Skyld; og beder ham at lade en gjøre efter Afſtrykket hos Smeden. Det er hverken Løgn eller Sladder; baade Lapper og Smeden vil gjøre deres Eed derpaa, for en Feils Skyld.

Visberg. Men Wandby ſagde, Smeden vilde gjøre ſin Eed paa, at han havde gjort Røglen til Dem.

Wbeltoft. Ja, ja, Hr. Visberg! De kan troe, hvem De vil. Har De, for en Feils Skyld, de otte Aar, jeg har lidet i Deres Tjeneste, nogen Tid grebet mig i Skjelmſtykker? ſaa gjør De Ret i at miſtænke mig, men ellers har De Synd deraf.

Visberg. Det ſiger jeg ikke, Hr. Forvalter! De har tjent mig ærlig og troe; men Sagen er ſaa forvirret. Wandby ſiger netop det Modſatte.

Jfr. Hbeltoft. Bedste Ven! De kan ikke troe et Ord af hvad den Vandby siger; han er jo i Ledtog med Landsvig og Galdsmaat.

Hbeltoft. De kan ikke troe ham; det er en Ræv.

Visberg. Jeg veed hverken ud eller ind.

Vilhelmine. Kjære Fader! for var De jo fuldkommen overbevist om, at Vandby havde Ret. Opsæt dog i det mindste Deres Dom, til han kommer tilbage med Procuratoren.

Hbeltoft. Det er en ypperlig, vilis Lærdom, Jomfruen giver sin Fader, for en Feils Skuld, og jeg kan ikke andet end bifalde den kloge og vise Undervisning, hun behager at forsyne ham med. Lad kun Vandby komme; jeg er ikke bange for Vandby.

Jfr. Hbeltoft. Allertjereeste Ven! hvorfor skulde min Broder lade en Røgle gjøre? Var han af det Slags Folk, der vilde bruge den, kunde han jo have brugt den Røgle, han skal have gjort Afstryffet efter.

Visberg. Det, maae jeg tilstaae, er sandt.

Vilhelmine. Tiden har maaskee ikke den Gang tilladt det.

Hbeltoft. Ved De vel, karspfindige Jomfrue, for en Feils Skuld, at der udfordres længere Tid til at gjøre et Afstryk af en Røgle i Bøx, end at lække et Skafel op og sjele en Daase?

Visberg. Ja, det er sandt, min Datter!

Wilhelmine. Jeg tvivler ikke om, at Hr. Forbatteren jo veed det.

Æbeltoft. Jeg synes, at det er tydeligt, at Vandbys hele Fortælling er Løgn, naar man kan bevise, at Faldsmaal er med i Complottet; og det er han; det var jo ham, der førte min Søster bort.

Visberg. Jeg kan ikke nægte, at Vandbys hele Fortælling kommer mig nu mistænkelig for.

Syvende Optrin.

Vandby. Faldsmaal. De Forrige.

Vandby. Ha! jeg seer, Selstabet er forset. Men det skaber intet. Denne Herre og denne smukke Jomfrue maae gjerne høre, hvad jeg har at sige Hr. Visberg. Jeg bringer her Procurator Faldsmaal, for at beskende; hvad han veed om den Historie med Røglen. Smeden er her udenfor.

Æbeltoft. Du er her ganske tilovers, Faldsmaal; jeg har allerede sagt alting.

Visberg. Jeg har saaet artige Ting at vide om Jer. Det er jo Jer, som har stjaalet Daasen?

Faldsmaal. Er det mig?

Æbeltoft. Ja vist er det Dig; So kom Dig!

Vandby. Hr. Visberg! jeg seer, man atter faaer Dem til at løbe med Rimsfangeren.

Visberg. Lapper har jo havt i Commission for ham at lade den Røgle gjøre hos Smeden. Det vil baade han og Smeden bekræfte med Eed.

Jfr. Æbeltoft. Saadanne to Mænds Eed gik der vel mere end saadan et Skarns Snaf.

Vandby. Det er jo forstræffeligt, Hr. Visberg! jeg siger Dem bestemt, at Smeden vil gjøre sin Eed paa, at han har gjort Røglen til Forvalteren selv. Hr. Procurator! vær saa god at hente Smeden!

Æbeltoft. Na ja! vær saa god, Hr. Procurator! at hente Smeden.

(Faldemaal gaar, og Æbeltoft smaaqriner.)

Ottende Optrin.

Visberg. Wilhelmine. Vandby. Jomfrue Æbeltoft. Æbeltoft. Faldemaal. Christen Smed.

Visberg. Nu haaber jeg, vi faae Knuden opløst.

Æbeltoft. Det haaber jeg med. Hør, min kjære Christen! hvem var det, I gjorde den Røgle til efter det Bok-Afskrift?

Smeden. Na! det veed Hr. Forvalteren nok selv.

Æbeltoft. Siig kun frem. Hvem var det til?

Smeden. Ih! det var jo til Hr. Forvalteren selv.

Æbeltoft. Hvad! var det til mig? Er I fra Forstanden, Egnhals?

Smeden. Nei, saamest er jeg ikke, gode Herre! Hvad jeg har sagt, vil jeg forsvare.

Vandby. Kan De nu selv høre? Har jeg ikke Ret?

Visberg. De har Ret, kjære Ven! jeg takker Dem. Himmell! hvorledes er jeg ikke bleven bedraget! Ubeltoft! Det havde jeg hverken ventet eller fortjent af Dem.

Jfr. Ubeltoft. Bedste Ven! De har besluttet Smeden.

Ubeltoft. Det er Løgn, Smeden siger. Det er kun eet Vidne. Jeg har ogsaa et Vidne. Jeg vil hente Tapper.

(Gaar ud.)

Saldsmaal (til Visberg). Naadige Herre! vil De have et upartist Vidne i Tapper, saa lad den Gudhed at sige ham, at De har jaget Forvalteren af Deres Tjeneste.

(Ubeltoft kommer ind med Tapper.)

Tiende Optrin.

Tapper. De Forrige.

Ubeltoft. Vil min naadige Herre spørge ham selv?

Visberg. Veed han noget om den Historie med Røglen, min kjære Mand?

Tapper. Kjære Hr. Visberg! jeg veed saa Skam hele Sagen. Procuratoren kom engang til mig med et Ustryk af en Røgle, som han bad, jeg

vilde lade ham een gjøre efter hos Christen Smed, den gode Mand, som der staaer. Han sagde saa Skam, at Nøglen var til en Kirkestoel.

Hæbeltoft. Kan naadige Herre nu høre?

Disberg. Men er det ogsaa sandt?

Tapper. Jeg kan saa Skam gjøre min Eed derpaa.

Disberg. Jeg er bange, min kjære Mand, at han giver dette Vidnesbyrd af Frygt for Forvalteren; men bliv kun ved Sandheden. Forvalteren kan ikke længere gjøre ham nogen Skade.

Saldsmaal. Han er affat. Forstaaer Du?

Tapper. Er han affat? Er det vist?

Saldsmaal. Ja!

Tapper. Ja saa vil jeg saa Skam ikke lyve længere.

Vandby. Har Du da løiet?

Tapper. Ja, jeg har saa Skam. —

Disberg. Hvad har Du løiet?

Tapper. Jh, det er saa Skam Løgn alt det, jeg sagde før om Saldsmaal og Smeden; jeg har saa Skam ikke ladet nogen Nøgle gjøre for Saldsmaal.

Disberg. Alt mere og mere Lys. Men Saldsmaal, der er een Ting, I maa oplyse mig om: hvorfor førte I Jomfruen bort?

Saldsmaal. Naadige Herre! jeg har jo ikke ført Jomfruen bort.

Jfr. *Wbeltoft*. Jo vist har han, det Skarn, det har han. Jeg beder om Hævn over ham. Herren kan deraf see, at han er i Ledtog med de andre, og at det er Løgn altsammen, hvad de har sagt.

Wbeltoft. Det var rigtignok ham.

Vandby. Jeg beder om Forladelse; det var ikke ham.

Visberg. Jomfruen maa jo bedst vide det selv.

Vandby. Det synes vel saa, men hun tager mærkelig fejl. Det var mig, der havde den Ære.

Jfr. *Wbeltoft*. Det er Løgn, det var det Skarn der. Jeg beder om Hævn.

Vandby. Jeg beder: lad ikke Deres Hævnsgjerrighed mod Procuratoren forlede Dem til Af-sindighed. Jeg kan begribe, De formodede ikke, jeg vilde være dette Eventyr bekjendt for Hr. *Visberg*, og De vil derfor betjene Dem deraf, for at stabe Deres Gjenbe. Men jeg siger endnu engang, det var mig; desuden har De jo selv sagt det til *Berten*.

Wbeltoft. Ja det var en Feiltagelse. Der er to Vidner paa, at det var Faldsmaal.

Vandby. Det er en Feiltagelse endnu; jeg har fire Soldater til Vidne paa, det var mig.

Wbeltoft (for sig selv). Fordømt, at jeg skulde glemme det.

Visberg. Men sig mig da, Hr. *Vandby*, hvad Hensigt havde De dermed?

Vandby. Min Hensigt var ganske simpel, Hr. *Visberg*. Jeg saae det Skridt, De stod paa *Nippe*

at gøre; jeg ansaae det for uhyggelig, det samme troer jeg, De nu selv anseer det for. Jeg begreb, at der var intet Haab for min Ven, saalænge hun var tilstæde, derfor besluttede jeg at skaffe hende af Veien, og det gode Udfald af en god Sag belønner mig.

Visberg. Jeg takker Dem, Hr. Wandby, jeg takker Dem mere end jeg kan sige Dem. Jeg stammer mig inderlig over den Svaghed, hvormed jeg har ladet mig lede af to saa foragtelige Creature.

Wilhelmine (gaar til Hævevinduet, og vinker ad Landsvig).

Visberg (til Tomfrue Wibeltoft og Wibeltoft). For Jer er her intet mere at gøre; paa Jer strax paa Døren!

Hr. Wibeltoft. For Guds Skjld, naadige fjere Herre —

Visberg. Paa Døren siger jeg.

(Smeden, Tapper og Faldsmaal sætter Hr. Wibeltoft og Wibeltoft ud.)

Tiende Optrin.

Visberg. Wilhelmine. Landsvig.

Wandby. Faldsmaal.

Visberg. Hr. Landsvig! kom nærmere. Vi længes efter Dem. Jeg har paa det stammerligste fornærmet Dem. Tilgiv mig, og undskyld min Forblindelse; men ved Gud! jeg blev ber-

draget, skændigen bedrager, af to Djæble i menneskelig
 Skikkelse:

Landsvig: Den eneste Årsag, hvorfor jeg ikke
 skulde kunne tilgive Dem, Hr. Visberg, maatte være
 Had, og jeg kan ikke hade Vilhelmines Fader. Jeg
 nægter ikke, at denne Sag ikke blot bedrøvede mig,
 men tillige opirrede mig mere, end jeg tør tilståae.
 Nu forsikrer jeg Dem, at det er altsammen forbi,
 forbi for evig.

Visberg. Jeg føler selv, hvor lidt jeg vil være
 i Stand til paa een Dag at kunne faae fuldkommen
 Forladelse. Men jeg vil lade Dem bede hver Dag
 derom, ved det Kjereste, jeg har i Verden. Du Mine!
 (tager hendes Haand og lægger i Landsvigs) Jeg over-
 giver Dig paa dette Vilkaar til Landsvig. Vil Du
 indeståae for, at han opfylder min Begjering?

Vilhelmine. Kjereste, dyrebareste Fader!

Landsvig. Edle Mand!

Visberg. Mine! bliv som Din Moder. Nu
 har jeg opfyldt den sidste Pligt, hun paalagde mig.
 Bliv som hun. Det er min sidste, bedste og eneste
 Velsignelse: og Du, Frederik! ær i Mine min ypper-
 lige Lovises Minde! Med Dem, Hr. Wandby! er jeg
 i dette Dieblif noget forlegen. Havde jeg nu en
 smuk rigtig Broderdatter, eller Søsterdatter, kunde jeg
 mageligt slippe fra den Taffigelse, jeg skylder Dem.
 Nu maa De lade Dem nøie med den Bewidsthed, at
 en Fader velsigner Dem for sin Datters Lyfsalighed

og for egen Stokkighed, og med den Glæde at have gjort Deres Ven en saa vigtig Tjeneste.

Vandby. Oh Hr. Visberg! De har intet at takke mig for. Jeg spiller gjerne, naar jeg seer andre spille, og i Dag er der ingen lykkeligere end jeg.

Vilhelmine. Vilde Mand! gid det lykkeligste Hjertes inderligste Tak kunde være Dem Belønning nok!

Landsvig. Himlen give Dig en Vilhelmine, Ven!

Vandby. Du har allermindst at takke for, Ven! Jeg gjør Regning paa Gjentjeneste; hvem veed, hvor snart jeg kan behøve den.

Visberg. Een Ting gjør mig ondt endnu. Jeg kan ikke overlevere Dig Daasen, Mine! Himlen veed, hvor den er bleven af.

Saldsmaal. Her er den. (Leverer Visberg Daasen.)

Vandby. Hvor i al Verden har De faaet den fra?

Saldsmaal. Jeg fik den af Tapper.

Vandby. De nægtede jo for mig, at Tapper havde den.

Saldsmaal. Jeg tilstaaer min Svagbed. Da jeg saa, den var saa kostbar, tænkte jeg paa min Kone og mine stakkels smaae Børn, og fik i Sinde at beholde den. Siden efter skammede jeg mig ved mit Forsæt, men jeg besluttede at beholde den, indtil Egens Udfald, siden det dog intet kunde nytte,

om Hr. Vandby eller Hr. Landsfog selv havde leveret den tilbage.

Vandby. Faldsmaal! Faldsmaal! Du har baade Hoved og Hjerter til at være en Skjelm eller en ærlig Mand! det kommer mig for, Du selvden veed ret selv, hvilket Du vil være.

Faldsmaal. Hr. Vandby! vil De besøge mig i Morgen, saa skal min uskyldige og elskværdige Kone og mine syv smaae Børn svare Dem, og undskyld mig.

Vandby. Godt, Godt! — Hr. Visberg! at denne Sag fik et saa lykkeligt Udfald, skyldes vi ene og alene denne Mand. Jeg forlanger ikke at undersøge hans Beveegsgrunde. Men vi have lovet ham en Belønning, og han har fortjent den. Det er en Mand, som Armod alene har gjort lastefuld. Giv ham hans Udfomme, saa faaer De vist en rebelig Tjener, og Bedragerie og Chicane en Slave mindre. Gjør ham til Deres Forvalter i den andens Sted.

Visberg. Jeg vil gjøre det paa Deres Ans befaling. Hr. Procurator! De er min Forvalter.

Faldsmaal. O! Gud i Himlen lønne og velsigne Dem, Hr. Vandby! Himlen velsigne Dem, Hr. Visberg! Jeg maa strax hjem til min Kone og mine Børn.

(Faldsmaal. gaaer.)

Sidske Optrin.

Visberg. Wilhelmine. Wandby.
Landsvig.

Visberg (efter en Pause). Nu, mine Børn, siden vi nu har renset vort Selstab, saa lad os nu gaae ind, og adsprede os efter denne Dags Arbeide!

Landsvig. Egentlig behøver jeg ingen Adspæddelse; thi jeg har intet Arbeide havt. Dagens Begivenheder ere for mig, som en Haupt- und Staats-Action, hvor jeg vel har været den Fornemste; men ligesom andre Fornemme har jeg ladet andre arbeide for mig, og høfter nu i al Magelighed Frugten af deres Arbeide.

Efterkrift.

(Til denne Udgave:)

Ved Bogauctionen efter afgangne Hofboghandler Poulsen solgtes eet eneste ucomplet Exemplar af Comoedien Gulddaasen, tilsligemed Forlagsretten; jeg kjøbte samme af Dymærksomhed for Forfatteren, som jeg i flere Aar havde høvt Leiligheder til at bevise min Agtelse, hvorfor jeg ogsaa vilde vise ham denne: at han selv — og ingen Fremmed — skulde have fri Raadighed over Stykket; jeg udbød, at han, uden Beberlag, vilde modtage meldte Kjøb, som et øgtende Dymærksomhedsbeviis, med den tilføiede Begjæring, at han vilde udgive Comoedien paa nyt, i Samling med sine Digte etc. Især angaaende Stykkets Udgivelse paa nyt, meente Prof. D., at dette ikke kunde skee uden Tab, da Afsetningen vel paa et saa kjendt og gammelt Stykke ikke vilde skadeholde Omkostningerne. Saaledes hengik Tid efter anden, indtil dette Aar, da en anden Mand ytrede, at han havde lyst til at udgive Gulddaasen; og en (man kalder det saa) tilfældig Omstændighed i Marts d. X. bevægede mig til atter at fornye mit, til Hr. Prof. Oluffsen. ytrede, Ønske, at han selv vilde udgive Stykket.

Professoren var ikke uvilig dertil; men da han sølte sig
 sig, beærede han Undertegnede med Udgivelsen. Ifølge
 en Skrivelse fra mig herom, med et Prøveaftryk af det
 første Act, erholdte jeg følgende Billetter, her, deels
 som litteraire Reliquier, deels som Beviis paa min Com-
 petence til at udgive Stykket, og til Hjemmel for Udsæl-
 sesmaaden, her aftrykkes ordbret, med den Nødsigtighed, jeg
 har foresat mig i alle lignende Tilfælde:

I.

Titelbladet maae jeg bede at blive saaledes: Guldbaaen.
 Et Lysspil i fem Acter af Chr. Oluffen, Professor.
 Anden Udgave. Kbhvn. etc. — Jeg har aldrig skrevet
 mig anderledes end Chr. O. og jeg tvivler meget om at jeg
 hedder anderledes. Den Opregneelse af smaa Titler og Bør-
 bigheder er ilde anbragt paa et Titelblad af en Comedie.

Dersom jeg eiede et Exemplar af Guldbaaen vilde jeg
 deri udmærke nogle Steder til Forandring, fordi de falde
 lidt for plumpe; men da jeg ikke har noget Exemplar, og
 ved ikke, hvorledes jeg skulde bære mig ad for at anvise
 de Steder jeg ønsker forandrede saa overlader jeg til Dem
 om De kan anvise mig noget Middel dertil. Forandrin-
 gerne vilde vel ikke strække sig videre end til enkelte Udtryk
 og Talemaader; men jeg mener dog at de ikke vilde være
 uvelkomne eller befindes upassende.

9 April 1827.

ærbødigst

Oluffen.

S. T.

Hr. Overkrigs Commissair Det.

II.

Hermed sender jeg Guldbaaen; jeg har maattet ind-
 brænge mine Forandringer til at udskifte de Blatter en

altfor grov Pensel satte deri. Bihere har jeg ikke nu haft Tid eller Bune, eller Tykt til at gaar. — Hvad Orthographien angaar, snuffer jeg, at den blev i det Hele som den er. At i foran en Vocal bliver til Jod, hvor det virkelig er en Consonant har jeg intet imod; jeg har ogsaa ved Gjennemlæsningen hørt og her forandret det, men langt fra ikke allevegne, hvilket bedst lader sig gjøre ved Correcturen, som jeg sket ikke vil have at bestille med.

arb.

Classen.

S. T.

Fr. Over Krigscommissair Hst.

"Hvad Orthographien angaar, snuffer jeg, at den blev i det Hele som den er" — Man seer heraf, hvorfor den er noget afvigende fra min sædvanlige.

Da det sidste Ark kom til Pressen, og jeg ventede paa den Fornæstelse at overrække Forfatteren nogle Exemplarer, der vare trykte fornemmeligen for ham, modtog jeg Kundgjørelsen om hans Død.

En af Landets ypperligste Forfattere er saaledes ikke mere! hans værdifulde oeconomicke og statsvidenskabelige Skrifter ville længe vidne om hans Betydelighed som Stribent, saavel med Hensyn til deres videnskabelige Værd, som til deres behagelige Foredrag.

Dette Tyftspil, hans vittige Parodie: Tohum og Maren, og adskillige Scener i Skuespillet Rosentjæderne viste sket den rige Mær af Vid, der bestandigen — ogsaa i daglig Samtale — opstøvede denne admærkede Sjæl i et høistvælgeligt Legeme.

Recensionen i lærde Efterretninger begynder saaledes: "Eiden Rader Solbergs Tid har neppe noget Tyftspil op-

naaet den Sensation, og funket det almindelige Bifald, hvormed nærværende Stykke er bleven udmærket."

Efterat have gjort adskillige kritiske Grindringer ved Stykket, siger Recensenten, om den røffe Gang, hvormed Stykkets Characterer Slag i Slag handle, og saae Feilighed til at vise sig i deres fuldkomne Eys: "Og hvilke Characterer? for første Delen har Digteren malet danske Gader og danske Menneffer efter Naturen. I denne Henseende kan hans Arbeide frem for mange andre kaldes et originalt Produkt. Recensenten, som netop har oversat det for Tydskland, og gjerne villet bearbejde det saaledes, at det strax kunde spilles uden at støde ved et alts for fremmed Physiognomie, har hundrede Gange følt, detes Danskehed, om man saa tør sige. Her gjelder det de gode Herrer, som i Stedet for at dele Husets Regjering med en elskværdig Kone, lade sig selv beherske og plyndre af en Frille: Her gjelder det især Gudinden Themis's uægte Apostler, bløse efter Forfatterens Udtryk geubandske Dyr, der landplage Almuen fra Nordcap til Elben, fra Saltholm til Helgoland. Vor Digter byder dem i sin Guldbaase en temmelig stærk Portion Ryssepulver; og enhver Menneffevænster dem Profit! Han bringer os rigtigt nok i et heelt ubehageligt Selskab af Skurker, og giver os en lang Række af Skurkestrager. Men desmere beundre vi hans Kunst, da han alligevel har vidst steds at interessere os. Med Høie kan han derfor sige om sig selv, som Hovedpersonerne i et nyere engelsk Eyspil, af Friderich Reynolds, the Dramatist kaldet, et Stykke, som vor Skuespiller Schwarz maaſtee vil give os paa Dansk: to extract gold from lead has been the toil of numberless philosophers: but I extract it from a baser metal, human frailty. Og saa vor Digter har udbraget Gold af et ringe Metal, af menneskelige

Evagheber og Daarligheder. Han har ikke (og hos en begyndeende Lykspil-Digter er dette Træk meget mærkvarmt) han har ikke taget sine Personer af Romaner og Skuespil, men som en skarpsende Jagttager (Observatør) leveret os sande Portraiter af den virkelige Verden. Det kunde Critiken maaskee indvende, at han ei har holdt sig Contis Regel efterrettelig, at male Billebet saaledes, som den bannende Natur har tænkt sig det, og som Materiens Ujensfridighed itkun forhindre at udføre det. Den dramatiske Maler burde nok i Henseende til Characterernes Grundtræk holde sig strengt til Naturen, men tillige efter Konstens Krav forfjønne dem til en vis Grad af Ideal. For Kunstner har ei villet iagttage det sidste. Han fremstiller nemlig den virkelige Verden, som den er, og derfor tale hans Personer af de lavere Stænder undertiden et Sprog, som paa et offentlig Theater lidt stode an. imod Anstændighedens Love. Men, kunde han ikke indvende: jeg er rigtignok ingen Raphael, jeg hører til den nederlandste Skole, bedømmer mig efter det 'jeg har villet levere? Og da er det unægteligt, saalænge Ostade og Teniers endnu beholde deres Rang iblandt Kunstnere i Maleriet, kan ogsaa Guldhaasens Forfatter paaaae sin Rang iblandt Kunstnere i den dramatiske Poesie."

Comoedien Guldhaasen er recenseret i lærde Efterretninger 1793 No. 39—40, Minerva 1795 B. I. S. 251, Iris 1793 B. II. S. 203, og i de forskjellige dramatiske-critiske Blade. Sander oversatte Stykket paa Tydsk i sit "Auswahl dänischer Lustspiele", Zürich 1796 (rec. i Neue Allg. D. Bibl. B. XVI. I. St.).

Lode Krog i en Epistel til Boghandler Poulsen (aftrykt i Det. Archiv B. 5. S. 166—167):

"Si sandt, som være Pindi Gud!

Guldbaaens rette Autor ud.

Han stæbe tang; det kan vi lide,

Det viser, han kan holde tat,

For en Poet er fligt ei let.

Men dog vi rigtigt fik udspejlet

Hvem dette Kønne Stykke blev."

"Dog er hans Evne velbekjendt,

Han sig til høien Fjrmament

Med let og findrig Spøg kan have.

Han har det levende Genie,

Den Haand, for Mogens Smiger fri;

Han fik den rene Himmelgave.

Ei han i røden Kaabe sees,

Ei sig paa sit Sted taler hers,

Ei bær han hellig Pibetrave."

G. L. Baden blev i 2det Supplementbind til sine historiske Afhandlinger (ist. Nat's Archiv B. I. S. 179.):

"En historisk Beskrivelse over den danske National-Character, ligesom vi have Historie, det er især fra Store Knuds Dage til Nutiden, vilde blive et saa interessant, som vigtigt Bidrag til Fædrelandets Statistik, der vel kunde fortjene vort Bidskabers Selkabs Opmærksomhed. Dog den eneste danske Lærde, jeg kender, der kunde krive en saadan Historie, er Selv i Selkabet. Thi en saadan Forfatter maatte være ligemeget Historielyndig, Statistiker og Philosoph. Men en saadan dansk Bærb kender jeg ikke uden i Professor Oluffen. Hans Bidrag til Oplysning om Danmarks indvortes Forfatning i de ældre Tider, de fire afstubkomne Bind af det Kongl. Danske Bidskabers Selkabs Skrifter, vise, at han philosophisk har grundfæstet sit Fædrelands Fortids Historie. Hans statsøkonomiske

Strifter, deriblandt endog hans ved dets Stilt og Fordrag
 Pjonne Strift over den tørre Materie Slovene, ja hans
 næst Holbergs maaſtee originaleſte danske Comodie
 Gulddaafen, viſer og, at han kjender ſit Fædreland i baade
 det Livløſe og Levende, det Animalſke og Begetable, viſer, at
 han kjender ſelve Fædrelandets ældre Lovgivning."

I Anledning af en Anmærkning af Theaterreſenſenten
 i mit Archiv, 43de Hefte S. 219, kundgjorde jeg:

"I det Ryerupſke Kſtaffe Litteraturlericon B. 2 S. 443
 er Hr. Prof. Oluffen allerede for 7 Aar ſiden beſtemt an-
 ſort ſom Gulddaafens Forfatter, ligesom og til hans andet
 anonyme, meget vittige Stykke: „Jochum og Maren“,
 Parodie paa P. A. Heibergs Selim og Mirza, 1790. Da
 Gulddaafen i Aaret 1793 kom paa Scenen, gjattede man
 paa ikke mindre end 24 Forfattere, ligesom man gjattede
 paa 16 til Sørgespillet Jutta. Et nyt Oplag af Guld-
 daafen udkommer ſnareſt muligt, udgivet ved

Archivers Udgiver."

Oluffen var født den 20de Januar 1764 i Siborg, hvor
 hans Fader var Raadmand. Kom 1781 til Kiøbenhavn
 Univerſitet, tog 1784 Landmaaler Examen. Gjorde 1791 en
 Reife til Korrige (i Minerva ſtaaer Reife fra Korrige).
 Blev 1793 Lærer ved det Glaffenſke Agerdyrkningſ-Inſtitut
 paa Halſter, og ſit Prædicat af Profeſſor. Reifte paa det Glaf-
 ſenſke Gidel-Commis's Bekoſtning 1793—96 til Lybſland,
 Schweiz og England. Blev 1818 anſat ved Univerſitetet
 ſom Profeſſor i Statsoeconomien, og 1825 Profeſſor i Con-
 ſistorium (ſang med No. 3 i 4de Claffe). Døde den 19de
 Mai 1827. Han var gift med Mette Chriſtine Rothſell,
 Datter af Conferentsraad og Profeſſor Friis-Rothſell;
 og efterlader tvende Sønner: den ældre, anſat ved det astro-
 Observatorium; den yngre, ved det kongl. Høi-Bibliotek.
 En tredje Søn er død.

Det Kongelige Danske Videnskabs-Selskab; det sprogvidenskabelige Literatur-Selskab, det Kongelige Selskab til Veterinærvidenskabernes Fremme, ærede ham og sig, ved at lægge ham til deres Medlem.

Hans Skrifter. Kulle, saa fuldstændigen som jeg kan erholde Kundskab derom, blive anførte under hans Artikkel i mit Litteraturlæxicon, til Fortsættelse af de i det Nyere Kraftige Læxicon S. 443—444 anførte.

I en — ikke med Partisshed for den Afstøbe — i Kjøbenhavn's Skilderi No. 41 b. A. indført Necrologie, har man dog troet at kunne tilføje: "at uagtet det egentlige Agerdyrkningss-Institut af Omstændigheder hindredes fra at komme i Stand, og den Afstøbe altsaa ikke kunde virke derfor, saa virkede han i dets Sted, dels ved Farelæsninger, dels som Skribent i det oekonomiske Fag; især ved Oekonomiske Annaler, udkomne 1797—1820; og Lærbog i den danske Landøkonomie, 1805; anden Udgave 1814."

De værdifulde Skrifter: Danmarks Brandselevæsen, fysiskalt, cameralistisk og oekonomisk betragtet, 1811; — Grundtræt af den praktiske Statsøkonomie 1815; — Bidrag til en Oversigt af Rational-Industrien i Danmark 1819. — Bidrag til Oplysning om Danmarks indvortes Forfatning i de ældre Tider, der pryde det Kongelige Danske Videnskabs-Selskabs Skrifter — staae i deres Fag, uovertrufne af nogen anden dansk Forfatter.

Endvidere tilføjes: "At han leverede indholdsrige lands- og statsøkonomiske Værker, de sidste vidne om grundig Sagkundskab og megen Skarpsindighed. Hans videnskabelige Arbejder udmærke sig ved et tydeligt og klart Foredrag, og en behagelig Stil."

Ansættelsen i melbte Blad af Skilderiet om Forfatter-Fædet til Guldbaadse og "Sinner af Sandfærlighed af

hans Antagonisters Paastand, at han ikke var Forfatter til Guldbaaen", fordi: "1) han ikke selv havde nævnet sig, 2) den 5te Act er mindre god, end de foregaaende, 3) hans sidste dramatiske Arbejde Rosenkjæderne ikke fandt Bifald, og Guldbaaens Forfatter neppe gjenkjendtes deri" — ere sammt und sondret! saa gehaltløse, at jeg ikke kjender, hvorledes og i hvilken omstændighed, man vil gjøre tvivlsom for Fettere sniksnakkes? Skulde alle de Forfattere ikke have skrevet deres bedre Arbejder, hvis tidligere vare af ringere Værd? — Fordi deres 5te Act var mindre god end de foregaaende? saa behøvedt Solberg ikke mange af sine Comœdier! Samsø ikke sin Dyveke! og enhver Skribent, indtil Oehlenschläger inclusive, maae itide, med Notarialattest, eller Thinglæsning, sige at hjemle og vognbørge sin Eiendomsret!

Ell O's ældste, især æsthetiske Arbejder, — en Deel Digte — Jochum og Maren har han ikke nævnet sig; har han da, min Fæder! heller ikke skrevet Samme? Har Forfatteren til Jutta, Kong Sigurd, Erik den VII, kjendt man — ham vittterligen, og af ham uimodsaagt — nævner ham, ikke skrevet disse valtre Stykker? fordi han havde gode Grunde til ikke at nævne sig? Enhver dansk, original, dramatisk Forfatter, hvis Arbejde har det Held at komme paa Scenen, skulde have den Klogskab: at lade dette Stue med den strengeste Anonymitet, og ikke lade sit Stykke trykke, forinden, Forestillingerne. Derved var for ham istun at vinde, og intet at tabe, undtagen den stieblikkelige Skilling, for den, som gribsker derefter.

Jøvrigt maa jeg, contra dette Glimt af det nævnte "Glimt", hvis det videre behøves, bemærke: 1) at Stykkets Forfatter Postboghandler Poulsens daglige-Omgangsbanner allerede for mange Aar siden havde vist og nævnet Oluffen

at være Forfatteren; 2) at Sander 1796 med fuldkommen Bisheb (ogsaa yttret til Undertegnede) offentlig har nævnet ham saaledes. 3) At Hr. Prof. Nyerup i sit Literatur-Lexicon 1820 uimodsiget har gjort det samme. 4) At jeg offentlig (siden af Kjøbenhavnsposten gjentaget), i Forfatterens levende Liv, har gjort det samme; 5) at ihændehavende Bog, ikke alene med hans Vidende, men af ham selv er overdraget Undertegnede til Udgivelse; 6) at denne Udgave er af ham selv gennemseet forinden Prentningen og Forandringerne af ham selv; 7) og sidste: Titelbladet til denne Udgave af ham selv bestemt og corrigeret, altsaa: Forfatterkabet saa "udtrykkeligen" som muligt, "nævnet" og "bekjendt", hvilket hans her aftrykte Billeder til mig yderligere Beviise.

Med, eller af, Necrologiens egen Ytring: "Oluffen havde stort Anlæg til Satiren, og udgav 1790 en Parodie paa P. A. Heibergs Selim og Mirza, under Titel af Jochem og Maren, der ei manglede Bittigheber, men ei heller sæmmelige Drøiheber" — vil jeg ei argumentere; thi det skulde gjøre mig ondt, hvis de ærede Læsere ikke allerede sandt, at jeg havde saa overbevisende documenteret denne Sag, at dette 8de Argument er overflødig; men jeg nævner det, for ogsaa dermed at vise, af hvilken forringende Haand den hele Necrologie toner: thi det er da vidtomlandt bekjendt, at Oluffen ei blot "havde Anlæg" til Bittigheber; men vel var een af de meest Epigrammatiske, en af de Bittigste, baade i Tale og Skrift, som kjendtes i den hele Literatur, og over det ganske Land...

Jeg ventet fra Hans Høiærbørdighed Hr. Prof. P. Fr. Müllers Haand en, den Kdsde værdig Necrologie, til Læsning i Literaturtidenden; min Pligt bliver det, i mit Literaturlexicon at sætte denne udmærkede danske Skribent et fortjent Fadersminde.

Kjøbenhavn, den 27de Mai 1827.

N. Chr. Øst.

